

ona

Quadern de debat

Número 72 - desembre 1999 - 600 pta - 3,61 euros

►► **Benvinguts al 2000**

► **Turisme: invertir en
medi ambient per
ser competitiu**

VIURE A CALVIÀ

Programa d'ajudes per a la Compra de Vivendes

Una Ocasión com una Casa

L'Ajuntament de Calvià, conscient de les dificultats amb què es troben certs sectors de la nostra població a l'hora d'adquirir la seva primera vivenda, ha posat en marxa el programa d'ajudes **VIURE A CALVIÀ** per facilitar el camí a aquelles persones, veïnes o treballadores del municipi amb ingressos mitjans o baixos, que vulguin establir la seva residència habitual en el terme municipal de Calvià.

Ja han estat entregades 272 subvencions, amb un total de més de 150 milions de PTA., per a la compra de la primera vivenda a Calvià. En breu es presentarà una nova convocatòria de subvencions.

mentos.
Pequeña
dad. Vistas
ámicas.
s. Precios
tes grandes
es.

SANTA
Se Vende
apartam
3 Hab. P
Comunida
Panorámicas.
Soleados. Precios
Interesantes grandes
facilidades.

VIÀ VILA
Venden Casas
rusticas, pisos y
apartamentos en el
centro del pueblo.
Soleados con vistas
a la montaña. Precios
Interesantes. Grandes
facilidades.

ILETES.
Se Vende
Apartamentos y
pisos orientación S.O.
Hermosos vistas.
Pròxim al mar.
Precios interesantes.
Grandes facilidades.

EL TORO.
Se venden chalets y
pisos. En cómoda
Urbanización. Con

Interesantes grandes
facilidades.

VIÀ VILA
Se Venden Casas
rústicas, pisos
apartamentos en el
centro del pueblo.
soleados con vistas
a la montaña. Precios
Interesantes con
grandes facilidades.

PALMANOVA

ades.
NOU
sos.
tos.

ardinadas
norámicas
interesantes.
facilidades.

Panor
Soleado
Interesan
facilidad

IA.
en Pisos y
en el
Junto al
oleados.
cios
santes.
n de s
des.

ILLETES.
Se Venden
Apartamentos y
pisos orientación S.O.
Hermosos vistas.
Pròxim al mar.
Precios interesantes.
Grandes facilidades.

EL TORO.
Se venden chalets y
pisos. En cómoda
Urbanización. Con

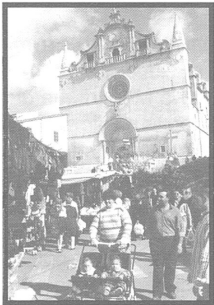
MAGALUF.
Se Venden bonitos
apartamentos.

**AJUNTAMENT DE CALVIÀ
MALLORCA**

Per a informació i presentació de sol·licituds: Oficina Viure a Calvià. Ajuntament de Calvià.
C/ Can Vic 29 07184 Calvià Tel: 971 13 91 00 - 971 13 91 64. De dilluns a divendres de 9 a 14 h.

4 hemeroteca i editorial

5 informe

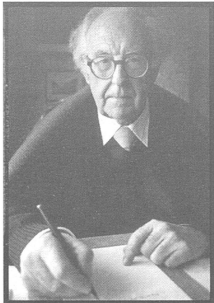
Benviguts al 2000.
Per Sebastià Verd.

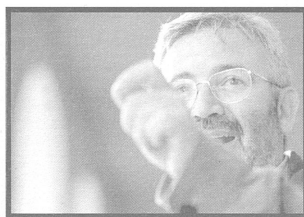
11 Benvinguts al 200

L'ètica de la genètica.
Entrevista a Misericòrdia Ramon, per Jordi Calleja.

16
Por a la màquina i supèrbia tecnològica.
Entrevista a Llorenç Valverde, per Constanza Forteza.

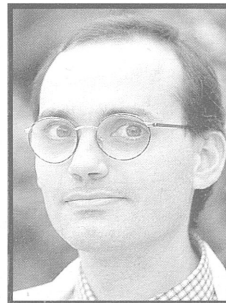

22
Home atípic i escriptor irreverent.
Entrevista a Cristòfol Serra, per Antoni Oliver.

28

El mes que ve.
Taula rodona amb Camilo José Cela Conde, Josep Maria Medrano, Juan Antonio Montesdeoca i Maria José Carbonero, per Magdalena F. Mulet.

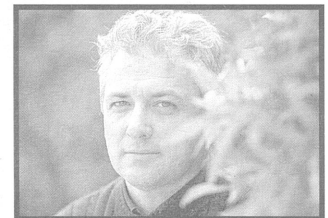

34

Obrir els ulls a la vellesa.
Entrevista a Miquel Oliver, per Maria Ferrer.

40

La fi del món serà un accident còsmic.
Entrevista Salvador Sánchez, per Gina Sansaloni.

45 la clau d'ONA

ona Quadern de debat

n. 72, desembre 1999

Edita: Fundesba, S.L.

Directora gerent: Sinfo García Gómez.

Director: Sebastià Verd.

Consell assessor: Mateu Carrió (arquitecte), Bartomeu Bennassar (Teòleg), Antoni Fleixes (economista) Jaume Garau (psicòleg), Sinfo García (dir. gerent Fundesba), Pere Mascaró (economista), Francesc Obrador (tècnic turístic), Empar Rocabrúna (economista).

Secretària de redacció: Magdalena F. Mulet.

Redacció i col·laboradors: Jordi Calleja, Gina Garcías, Maria Ferrer, Constanza Forteza, Miquel Massutí, Antoni Oliver, Joana M. Roque i Antoni Rosselló.

Disseny i muntatge: Eparrutx, tel. 971 42 09 66 - Palma

Impressió: Imp. Homar. Tel. 971 43 08 61 - Palma

Administració i Publicitat:

Fundesba, S.L. c. Francesc de Borja Moll, 10, entresòl b.
Tel. 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94. 07003-Palma de Mallorca.

Dipòsit legal: PM-608-1992

Preu: 600 pessetes (3,61 euros) - Subscripció: 5.000 pta. (30,60 euros) per any (10 números)

(Miquel Massutí és l'autor de totes les fotografies no signades)

Tarja de subscripció

En

Adreça

Ciutat Tel

C/c. Banc o Caixa d'Estalvis

Signatura:

Per a subscripcions, copiau aquesta tarja i adreçau-la a **Fundesba, S.L.**
c. Francesc de Borja Moll, 10, entresòl b. 07003-Palma de Mallorca, o
telefonau al 971 71 16 61 - Fax 971 71 91 94 - e mail: fundesba@jet.es

El nou mil·lenni

Més enllà de les repercussions que pugui tenir l'efecte 2000 sobre els sistemes informàtics, el canvi de mil·lenni -interpretacions sobre l'exactitud de la data al marge- no tindrà cap repercussió immediata sobre la vida quotidiana. Passada la nit de cap d'any, esdevinguda cap de segle o de mil·lenni, el primer de gener ens tornarà a la més absoluta normalitat, encara que, això sí, amb un horitzó d'incertesa, el mateix que ara, que marca de veritat l'inici d'una nova època. Un canvi que res no té a veure amb el calendari cristià occidental, però sí amb les etapes històriques que marquen la humanitat en el decurs del temps. I, en aquest sentit, és clar que tota la humanitat en el seu conjunt i el nostre petit país, en concret, sí que inicia una nova història.

Cap on anam? El ritme frenètic que impulsa la societat de les Illes corre encara a més velocitat, si això és possible, que la resta de la humanitat. El final de mil·lenni ens ha agafat enmig d'un debat profund, el que afecta els límits del nostre creixement que, per tractar-se d'un territori concret i insular, teòricament haurien de ser relativament fàcils de definir. No passa igual, evidentment, amb el planeta, on les enormes diferències de desenvolupament existents fan gairebé impossible la pau ecològica entre el Nord i el Sud. En aquest sentit, ja és prou difícil arribar a la pau entre els interessos que s'han anat creant a les Illes amb el desenvolupament fora mesura que hem patit fins ara i els nous propòsits que regnen al Consolat de la Mar i a cadascun dels tres consells insulars.

L'existència d'aquest debat, la presència constant d'una mar de dubtes sobre el futur immediat, sí que marca un canvi d'època i mostra una allau d'incerteses que per a uns constitueixen despetar a la il·lusió mentre que per als altres és entrar en un malson. Nosaltres ens decantem pels primers. En aquest sentit ONA vol continuar promovent el debat i, més enllà, deixar constància de com es produeix el canvi. Aquest és el moment adequat de prendre partit, no perquè donar la volta al calendari ens faci aparèixer uns dígitos diferents, sinó perquè vivim l'inici d'un període històric en el qual les paraules competitivitat i desenvolupament no poden ser contradictòries amb la preservació de la nostra pròpia identitat.

Benvinguts, doncs, al segle XXI, al tercer mil·lenni, però també a la nova història de les Illes Balears, una nova etapa que desitjam que sigui venturosa per a tothom, la qual cosa vol dir que sigui integrant i que, al mateix temps, pugui conservar la identitat dels nostres i la qualitat de vida de què gaudim. I tot plegat, perquè els bons auguris siguin complerts, que sigui així en un nou món que també és, al marge de mil·lenarismes, en constant i ràpida evolució. Perquè la solidaritat i la justícia arribi a tothom.

Salut.

LOCAL
S'informa, s'informa de la vida

El Govern pide a Madrid que declare de interés público el transporte interinsular
Hoy es el último día en que la compañía Iberia realizará con reacciones los vuelos entre Palma y Eivissa

Programación de vuelos interinsulares a partir de mañana

Origen	Destino	Tipo	Horario	Frecuencia
Palma	Eivissa	Normal	08:00	1 vez a la semana
Palma	Eivissa	Normal	12:00	1 vez a la semana
Palma	Eivissa	Normal	16:00	1 vez a la semana
Palma	Eivissa	Normal	20:00	1 vez a la semana
Palma	Eivissa	Normal	24:00	1 vez a la semana
Palma	Eivissa	Normal	28:00	1 vez a la semana
Palma	Eivissa	Normal	32:00	1 vez a la semana
Palma	Eivissa	Normal	36:00	1 vez a la semana
Palma	Eivissa	Normal	40:00	1 vez a la semana
Palma	Eivissa	Normal	44:00	1 vez a la semana
Palma	Eivissa	Normal	48:00	1 vez a la semana
Palma	Eivissa	Normal	52:00	1 vez a la semana

Punto de Vista
Voluntad de...
Nuestro punto de vista es...
El Gobierno pide a Madrid que declare de interés público el transporte interinsular. Hoy es el último día en que la compañía Iberia realizará con reacciones los vuelos entre Palma y Eivissa.

Air Nostrum, la qual cosa ha dut a suprimir els reactors i a utilitzar només turbohèlices. El Govern de les Illes Balears se sent discriminat respecte al tracte dispensat pel Govern central a les Canàries, de manera que vol curar-se en salut i poder garantir als ciutadans que tendran un bon servei aeri i marítim, passi el que passi.

EN AJUDA DEL PETIT COMERÇ

En temps de fusiones de grans empreses -la darrera del sector entre Continental i Pryca- l'executiu de les Illes ha volgut complir una de les promeses del Pacte de Progrés: el suport al petit comerç. Per això, cent dies després de la presa de possessió, el Govern ha aprovat una moratòria que impedeix els establiments comercials superiors a set-cents metres quadrats en el cas de Palma i de cinc-cents i, fins i tot, tres-cents, depenent de la població del municipi en què es vulguin instal·lar.

En un món globalitzat on el mercat restringeix cada vegada més les fronteres, l'única possibilitat de defensar el teixit comercial tradicional és legislar amb mesures urbanístiques, com recull el *Diario de Mallorca*.

Primer Plano
El Govern paraliza la tramitación de grandes superficies comerciales
El Ejecutivo endurece la normativa de estos establecimientos y en Palma no podrán superar los 700 m²

El Ejecutivo aprueba pedir el interés público para los vuelos

El Gobierno de las Illes Balears ha aprobado una moratoria que impide la construcción de grandes superficies comerciales en zonas urbanizadas. En Palma, el límite será de 700 metros cuadrados, mientras que en el resto de las islas será de 500 metros cuadrados. La medida se aplica a todos los municipios de las islas.

La medida se aplica a todos los municipios de las islas. En Palma, el límite será de 700 metros cuadrados, mientras que en el resto de las islas será de 500 metros cuadrados. La medida se aplica a todos los municipios de las islas.

LÍMITES AL DESARROLLO

Govern, consells insulars i ajuntaments s'han disposat a acabar amb el desenvolupisme. A Calvià es va limitar el creixement urbanístic a un 1% anual, d'acord, precisament, amb el que deien les DOT. Ara ja ha completat pràcticament el contingent del 2000, segons informà *El Mundo*, però això no sembla haver provocat cap distorsió al mercat.

Segons la batlessa molts de constructors s'han limitat a ajornar les seves inversions i, fins i tot, s'ha notat un cert alè a causa del fort escalfament que pateix el sector.

EL GREU EIXUT, UN COP MÉS

Aquesta informació del *Diari de Balears* ens mostra una cara molt coneguda: la manca d'aigua dolça o, el que és el mateix, la sobreexplotació dels recursos naturals d'una Mallorca desequilibrada. La greu sequera que hem patit enguany ha minvat les reserves, mentre que el consum

Diari de Balears LOCAL
S'informa, s'informa de la vida

El batles de Llubí, Muro i sa Pobla no volen la sobreexplotació de sa Marineta
Los responsables municipales dicen que se debería haber esperado que pugnara

La respuesta
El batles de Llubí, Muro i sa Pobla no volen la sobreexplotació de sa Marineta. Los responsables municipales dicen que se debería haber esperado que pugnara.

Críticas del batles de Llubí
El batles de Llubí, Muro i sa Pobla no volen la sobreexplotació de sa Marineta. Los responsables municipales dicen que se debería haber esperado que pugnara.

El batles de Llubí
El batles de Llubí, Muro i sa Pobla no volen la sobreexplotació de sa Marineta. Los responsables municipales dicen que se debería haber esperado que pugnara.

continua creixent. La dessaladora de Palma ha substituït el vaixell, però ara ha entrat en revisió i, conseqüentment, s'ha tornat a mirar cap a sa Marineta per solucionar els problemes de la badia.

Informe

Benvinguts al 2000

per Sebastià Verd

Qui som els mallorquins, els menorquins, els eivissencs o els formenterers de principis del nou mil·lenni? Aquest informe pretén passar per sobre les estadístiques més punyents de la nostra realitat demogràfica i social. Les Illes viuen un nou boom demogràfic que corre paral·lel a un escalfament

econòmic sense precedent. Cap on ens condueix? Si més no, són dades que, convenientment barrejades, ens mostren una imatge real, potser no completa però suficient, per saber que al nostre petit món també hi tenen cabuda molts de mons i que no tots ens poden satisfer.

Les Illes registren un fort creixement demogràfic.

Era al final de la dècada dels seixanta. El vaixell de la Trasmediterrànea enfilava la proa cap al moll. Ja eren ben visibles el castell de Bellver i el passeig Marítim, per on rodava una petita processó automobilística que escenificava una imatge encara feliçment provinciana. Mallorca evidenciava els primers símptomes de la nova riquesa, del mannà turístic que l'havia empesa cap al boom. Els dos immigrants que havien sortit a coberta a badocar restaren bocabadats: "Aquí la tenemos, la tierra de la prosperidad, la que nos hará ricos".

Evidentment, jo, que tornava a ca meva per passar les vacances de Nadal o Setmana Santa, després d'un trimestre a l'Escola de Periodisme, mai no vaig saber què en va esser dels dos al·lotjells d'evident accent andalús que devien tenir, més o manco, la meua edat. Potser sí, que avui siguin dos empresaris enriquits, potser arribaren a temps, i a bon port, per fer-se un espai en el turisme o en la construcció i avui visquin, còmodament, amb les seves famílies, a alguna de les zones residencials de Palma o a la perifèria ma-

llorquina. Pot ser, en canvi, que siguin uns més dels fixos discontinus, i encara hauran tengut sort, ja a una edat avançada, si miren cap a una pròxima jubilació que no serà cap ganga. Hauran de mirar prim, perquè el futur d'aquesta illa, més enllà de l'any 2000, dependrà dels beneficis acumulats durant els darrers trenta anys d'història, del famós desenvolupisme, i aquests -els guanys- molts s'han perdut per les bardisses.

N'hi ha que no. Enguany, possiblement el darrer any del mil·lenni -en qualsevol cas el penúlt-

tim- tots els vents bufen a favor de l'economia de les Illes. I, un cop més, con succeïa fa tres dècades, Mallorca torna a ser en ple boom que, segons tots els experts, és l'últim que li serà permès d'acord amb un model de desenvolupament que, tot i que molts no s'havien temut o no ho havien volgut saber, té data de caducitat. Una data que, com la dels vells ordinadors, coincideix amb el final de segle o, més ben dit, amb la introducció del 2 al davant dels dígit del calendari. Més enllà del 2000, la societat mallorquina es veurà obligada a un canvi radical, el fonament del qual ha anat covant en la dècada dels noranta i que, substancialment, consisteix a redefinir les seves propostes econòmiques i a baratar pautes de comportament envers el seu entorn. També, evidentment, a plantejar-se noves formes de convivència que, en opinió d'alguns, haurien de basar-se en el màxim respecte a la identitat del país. D'això no n'hi ha cap dubte, però el problema sorgeix quan una espessa boira impedeix descriure aquesta identitat. No és estrany, entre el primer boom i aquest darrer, que vivim ara amb tota intensitat, l'esperança ha donat pas a l'ambició. La virtut ha acabat en pecat i, com diu la tradició, els pecats acaben pagant-se.

UN BOT EN PLENA EXPANSIÓ

En efecte, Mallorca i les Illes Balears es preparen per saltar la frontera del mil·lenni en ple procés expansiu. L'economia no ha deixat de créixer des de 1994, actuant d'imant per a un exèrcit d'immigrants que, de manera airada, amenaça a deixar els mallorquins en minoria dins del seu propi país. Un fet aquest que no seria preocupant si el fruit de la immigració fos la integració o el mestissatge, però no és el cas. No hi ha, o no la veim per enlloc, cap tipus d'integració que valgui o, fins i tot, si es dona en alguns col·lectius menors (ja no tan menors, evidentment) com els estrangers comunitaris o els magribins, aquesta es fa a través dels castellanoparlants. Abans, abans de l'arribada del turisme de masses, els mallorquins definien els forasters per la seva llengua. I els forasters deixaven de ser-ho quan s'integraven culturalment i lingüística, tot i que aquest pas implicà una penetració cultural que, en el decurs del temps, havia anat enriquint la cultura pròpia del territori. Ara, traspasat el 2000, ja no és així. Ja començava a no ser-ho quan els dos immigrants, l'arribada dels quals es relatava en el primer paràgraf d'aquesta història, tocaren el moll de Paraires i es disposaren a començar una nova vida.

IMPORTAR MÀ D'OBRA

El nou boom demogràfic ve obligat pel model econòmic. Experts, com el director general d'Economia del nou govern, Antoni Montserrat, o el geògraf Pere Salvà ho deien no fa gaire des d'aquestes mateixes pàgines. L'expansió que vivim requereix importar mà d'obra a un ritme de quinze mil a vint mil treballadors per any, però el creixement vegetatiu no dona més que per a quatre mil o cinc mil. El resultat és que cada dia,

segons les estadístiques oficials, les de l'INE (Institut Nacional d'Estadística) cada dia, deim, s'empadronen de mitjana onze nous residents a les Balears procedents d'altres indrets de l'Estat. Però endemés hi ha els treballadors temporers que només viuen aquí mig any o menys i que després se'n tornen a ca seva, la xifra dels quals registra creixements espectaculars en els darrers anys. I també els immigrants magribins i subsaharians, dels quals els lectors d'ONA pogueren tenir complit coneixement en el passat número 70. O, per què no (amb un pes demogràfic cada pic més important i en paral·lel al ja indiscutible pes social i econòmic del qual fan gala) els nous residents arribats del Nord, de les fredes terres de Centre Europa, alguns dels quals han vingut a prendre el sol i a gaudir d'una qualitat de vida que els és envejable, però on també n'hi ha molts d'altres que han triat aquesta terra de la Unió Europea per fer-hi feina, per fer les seves amèriques, ni més ni manco que com els immigrants de fa trenta anys.

EL PES DELS ESTRANGERS

Un estudi de Pere Salvà demostra que el 75% dels residents alemanys és menor de seixanta-cinc anys i major de catorze i que, per tant, és en edat de treballar. Un percentatge especialment elevat si el comparam amb la població autòctona, o assimilada, d'aquesta edat que només representa el 68%. Les xifres poden ser interpretades de diferents maneres, però no menten. Segons l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears són ciutadans de les Illes tots aquells que hi viuen i hi fan feina. Als mallorquins i als naturals de les altres Illes Balears s'hi han anat sumant contingents importants de gent procedent de la Península que ara ja comencen a tenir competidors importants: europeus per una banda i africans per l'altra. Per a uns tot són facilitats, tot el pa i la sal que calgui, fins i tot la venda de la casa pròpia, mentre que als altres se'ls nega fins i tot l'aigua. Així es dibuixa una població futura, la del segle XXI, complexa, diferent, amb marcades diferències socials i plena d'incerteses.

Però ja que hem fet esment a algunes xifres, bo és fer-ne l'anàlisi. Estadísticament la població estrangera resident a les Balears és de trenta mil persones, havent registrat només en un any, el 1998, un creixement del 15%. Però aquest nombre és el de residents permanents i, en el cas dels no comunitaris, amb els corresponents permisos de treball. En aquesta situació es troben vint-i-tres mil europeus (entre els quals vuit mil alemanys i sis mil sis-cents britànics) i tres mil cinc-cents africans. En concret, la població marroquina és ja la tercera d'origen estranger a les Illes. Són xifres importants i que, no obstant això, gairebé no constitueixen més que la punta de l'iceberg. Pere Salvà quantifica els estrangers residents a les Balears en prop de noranta mil, la qual cosa pot significar entre un 11% i un 13% de la població, tot depenent de la fórmula per establir el percentatge. D'aquests, quaranta mil tendrien una residència permanent i els altres cinquanta mil, temporal. D'altra banda, seixanta mil

serien europeus, sobretot alemanys (37.000) i britànics (18.000) i els trenta mil restants africans en la seva gran majoria.

A PUNT DE PERDRE LA MAJORIA

La situació es complica si endemés de la procedència estrangera d'una part important de la població s'hi afegeix la immigració venguda de la resta de l'Estat espanyol i, més enllà, es té en compte la vinculació cultural que molts dels fills d'immigrants mantenen respecte a la llengua i a la cultura d'origen en detriment de la del país d'acollida. Entre els uns i els altres, la població balear autòctona és a punt de perdre la majoria, tot i que a nivell lingüístic les estadístiques mostren una situació teòricament més favorable. Més del 70% de la població encara és capaç d'entendre o d'expressar-se en català, per bé que aquest índex ha de ser necessàriament entès dins d'una situació de diglòssia on l'ús social del català ha experimentat un visible retrocés, a pesar de la Llei de normalització lingüística i de l'escolarització. En aquest sentit, no calen les sorpreses. N'hi ha prou si tornam a acudir a les estadístiques demogràfiques dels darrers anys per constatar quina és la situació actual, una situació que, si més no, és prou complicada. Una enquesta del Centre d'Investigacions Sociològiques publicada enguany ens diu que només el 57% de la població es confessa catalanoparlant i un 16% bilingüe. La resta, el 30%, és castellanoparlant o estrangera. En principi, aquests percentatges convidarien a l'optimisme respecte a la preservació de la llengua, però la realitat ens demostra el contrari, ja que només un 25% fa un ús normal del català, és a dir, que l'utilitza no només en el cercles familiars o d'amistat sinó que l'escriu, el llegeix o, en definitiva, el considera la seva llengua de comunicació.

UN NOU BOOM DEMOGRÀFIC

Com és evident, la situació és molt més greu entre els nouvinguts del Nord. El Departament de Geografia Humana de la UIB va fer un estudi per a l'Obra Cultural Balear del qual es poden extreure conclusions tan interessants com alarmants. La població alemanya té un pes econòmic molt fort a la societat mallorquina, un pes que creix cada pic més i que, per tant, aviat tendrà una influència social si no decisiva, sí tenguda preferentment en compte pels poders públics. L'estudi fa una projecció de la població de les Illes fins a l'any 2001, quan, segons les dades exposades, se sobrepassaran els vuit-cents seixanta mil residents, havent registrat un creixement de cent cinquanta mil persones en només una dècada, la major part de les quals procedeixen d'una forma o altra de la immigració. Molt gràficament el president de l'OCB presentà les dades i explicà que l'allau de nouvinguts equivalia a cinc vegades la població actual de Manacor o trenta vegades la de Porreres. Com hem citat abans, un percentatge important d'aquests immigrants són treballadors peninsulars, però n'hi ha un altre no manco destacat de procedència estrangera, comunitària i no comunitària.

Entre els alemanys, que socialment i econòmica és el tema més escalfat d'aquest final de segle, destaca que un 55% dels residents confessa no tenir cap interès per integrar-se a la societat d'acollida. De fet el 68% sols no sap cap de les dues llengües oficials de la comunitat autònoma, mentre que un altre 22% diu conèixer bé o suficientment el castellà. Només un 2% és capaç d'entendre el català. No cal que ningú es mostri sorprès. Les facilitats de les comunicacions amb Alemanya - el principal aeroport d'enllaç amb Son Sant Joan és Düsseldorf, per sobre de Barcelona i Madrid- i les telecomunicacions fan que els alemanys de les Illes no enyorin per res la seva llengua. És més, el 90% diu que veu la televisió per satèl·lit en alemany.

ENCARA, RÈCORDS TURÍSTICS

Però és que, a més a més, cal sumar els turistes, que segons càlculs fets pel servei d'estudis de "Sa Nostra" hauran sobrepassat al final d'enguany els onze milions dos-cents mil, amb un increment respecte de l'any passat del 10%. Un espectacular creixement que ha estat possible gràcies a haver allargat la temporada des d'abril a octubre, amb dos nous mesos punta que se sumen als tradicionals. Ara ja hi ha plena ocupació als hotels no només juliol i agost, sinó també juny i setembre, i, endemés, es donen xifres de visitants importants en els mesos de maig i octubre. En total enguany s'hauran registrat cent cinc milions de pernотades, que han deixat uns ingressos d'un bilió de pessetes, un 14% més que el 1998. La conseqüència immediata és una economia que continua sobreescalfada, on a pesar de les restriccions de l'anterior Govern, que el nou ha incrementat, s'ha doblat la capacitat hotelera en els darrers quinze anys, i sobrepassat ja les quatre-centes mil places que - quan són totes plenes- fan que el pes demogràfic de les Illes pugi per damunt del milió dues-centes mil persones, una xifra prou insostenible, com ho evidencia l'increment d'un 10% de consum d'aigua dolça o l'augment d'un 8% en la producció de residus sòlids. Una saturació que és palesa a les estadístiques, però també a la vida quotidiana. Les carreteres suporten un trànsit mai no vist i les platges a l'estiu són de gom a gom. Una prova evident és l'operació matemàtica feta pel geògraf Macià Blázquez que ha dividit la superfície d'arena existent a les Illes pel nombre de residents i places turístiques. El resultat és que a cada persona només li corresponen tres metres quadrats de platja que, en els casos de Palma i Calvià es redueix a menys de dos. Per fer espai

als turistes i permetre que puguin gaudir d'una relativa comoditat tots els residents haurien de quedar a ca seva i llavors, en qualsevol cas, la superfície disponible només seria de nou metres.

LES ILLES, UN BON NEGOCI

No cal dir que aquest desgavell es veu compensat, des d'un punt de vista econòmic -almenys a curt termini- pel volum de negocis que tenen lloc a les Illes. La Cambra de Comerç de Mallorca

i Eivissa va enquestar a principis d'any tres-centes empreses, de les quals obtengué una previsió de creixement econòmic per sobre del 6%. De fet, les Illes Balears són la tercera comunitat de l'Estat en creixement empresarial, segons dades del Ministeri de Treball i Afers Socials que quantificà a final del 1998 l'existència de trenta-tres mil centres de treball o empreses, un 6% més que l'any anterior, una quantitat que a hores d'ara s'haurà vist incrementada en cinc o sis mil empreses més, fruit de la forta expansió que arrossega, prefe-

La Mallorca tradicional perd força.

A black and white photograph of two men in suits shaking hands in a courtyard. The man on the left is holding a briefcase, and the man on the right is holding a folder. They are standing on a cobblestone path. In the background, there is a large potted plant and a stone archway. A decorative metal railing is in the foreground.

Qualitat en la Gestió

"SA NOSTRA" és una entitat de persones per a persones, gestionada sota els principis de qualitat total i sempre orientada cap a la satisfacció del client.

La confiança dels nostres clients és un estímul constant de superació. Per això, donam suport als sectors que generen benestar per a la nostra comunitat. Perquè les Balears són la nostra raó de ser.

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

rentment, el sector de l'habitatge. Mai no s'havia registrat una creació tal d'empreses. Mai els illencs no havien semblat tan emprenedors, la qual cosa, però, no vol dir innovadors, ja que el motor indiscutible de l'escalfament continua essent la construcció amb un creixement del 14% anual, un sector clàssic que ha acompanyat el desenvolupament de les Illes des de l'esclat del primer boom.

Per servir d'il·lustració, un parell de dades més: no només ha crescut l'edificació d'habitatges de primera residència, sinó sobretot la construcció turística que es va quadruplicar el 1998 quan el Col·legi d'Arquitectes visà obres per un total de set-cents mil metres quadrats davant els cent seixanta-quatre mil de 1997. Una tercera part del mercat de compra de finques rústiques té com a protagonista un alemany, un percentatge que es magnifica molt més si considerem tot el sector immobiliari. Manuel Casas, autor de "Mallorca, ¿una provincia alemana?" informa que durant el 1998 els estrangers compraren cases a Mallorca per valor de cent seixanta mil milions de pessetes, dels quals cent denou mil eren de procedència alemanya.

PROSPERITAT I DESEQUILIBRI

Tot plegat fa que les Balears treguin una excel·lent nota quan es parla de creixements econòmics. Les Illes estan prou capitalitzades per poder engegar el pròxim mil·lenni amb recursos econòmics suficients, encara que hagi estat a costa d'una descapitalització en recursos naturals que impedeix continuar aquest ritme. La riquesa mal administrada provoca desequilibris importants. Ja n'hem exposats alguns, en referència a l'aigua o als residus sòlids. Ara, per tant, ens podem fixar en una altra suma de desequilibris que entren de ple a l'esfera social i cultural. Si començem pel nivell d'estudis, amb un percentatge de població universitària inferior a la mitjana estatal, per continuar pel món laboral, on la immigració registrada es correspon a l'alta demanda de treballadors per ocupar els llocs de feina de nova creació, segons dades d'Antoni Montserrat, a les Balears hi havia en ple agost tres-cents noranta-quatre mil persones que feien feina, donades d'alta a la Seguretat Social (és a dir, que encara n'hi podia haver un nombre més elevat si considerem el treball submergit, inclosos els immigrants il·legals) de les quals més de noranta mil eren temporers. És a dir, que cada any en arribar la tardor una quarta part de la població es veu obligada a romandre mans plegades, inactiva. La meitat aproximada haurà d'esperar passivament l'arribada d'una nova temporada, mentre que la resta -quaranta-set mil persones- retornen a Andalusia o a la resta de comunitats de residència habitual.

En arribar la tardor, el panorama humà de les Illes barata radicalment. El nombre de turistes es redueix a una dècima part i la població resident en quasi un 10%. El resultat és una minva del consum, el tancament massiu de les zones turístiques, etcètera, etcètera. És llavors quan, possiblement, més s'accentuen els desequilibris que crea la societat de l'oci, la societat que coneixem

a les Illes i que descriu l'informe "Set realitats socials. Illes Balears. 1998", firmat per Miquel Alenyà i recentment editat pel gabinet d'estudis socials i econòmics de "Sa Nostra". Un informe que convida a una profunda reflexió sobre sis punts febles de la nostra realitat, el setè correspon a una reflexió d'abast internacional, en paral·lel a l'anàlisi sobre l'altra realitat, l'econòmica, que, en definitiva, ha de facilitar mitjançant l'aportació dels recursos necessaris la modernització social que tots desitjam.

1 REALITAT: LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA

Per començar l'informe assenyala que en el darrer padró d'habitants el nombre d'infants i d'adolescents de les Balears era de cent vuitanta-quatre mil, que equival a poc menys d'una quarta part de la població. En aquest sentit destaca que la reducció de la natalitat en els darrers vint-i-cinc anys ha provocat que el creixement vegetatiu de la població sigui insuficient per mantenir el relleu generacional de la població activa i, per tant, la taxa de productivitat, la qual cosa fa que s'hagi de rebre un corrent immigratori per cobrir les futures necessitats de mà d'obra.

Les darreres dades disponibles estableixen que a les Illes hi ha un total de sis mil tres-cents persones menors d'edat amb disminucions físiques, psíquiques o sensorials, que necessiten una xarxa prou densa de serveis solidaris. D'altra banda, la societat balear presenta un ventall prou ample de disfuncions socials que afecten els infants i els adolescents, des de problemes econòmics greus, a situacions de desatenció, maltractaments (un 6% de la població infantil en pateix), alcoholisme -s'ha detectat que cada pic és menor l'edat dels que s'inicien, entre els tretze i setze anys- i altres drogoaddiccions.

2 REALITAT: PERSONES GRANS

És un col·lectiu de més de cent mil persones, majors de seixanta-cinc anys, un 14% de la població, que demostrà un envelliment superior a la mitjana estatal. La causa és triple: la immigració registrada en les dècades dels seixanta i setanta, l'actual immigració residencial i un índex d'esperança de vida lleugerament més elevat, setanta-quatre anys per als homes i vuitanta-dos per a les dones.

Els problemes són quasi evidents: la soledat (quasi la meitat pateixen problemes de soledat, un 20% de soledat severa), la pobresa (la quantia mitjana de les pensions és sensiblement per davall la mitjana estatal) i les malalties (un 34% pateix problemes greus de mobilitat i un 7% són malalts d'Alzheimer).

3 REALITAT: PERSONES DISMINUÏDES I MALALTS CRÒNICS

Una tercera realitat que s'ha de tenir en compte és la de les persones disminuïdes o que pateixen

qualque tipus de malaltia crònica: deficiència mental, paràlisi cerebral, síndrome de Down, sordesa, ceguesa, lesions de medul·la (produïdes en la seva major part per accidents de treball o de trànsit). Discapacitats que han de fer front a unes ciutats no preparades i a la manca de serveis socials, tot i l'esforç d'algunes entitats i associacions.

L'informe diu que el nombre total de persones de les Balears amb disminució sobrepassa les vint-i-cinc mil, un 3'5% de la població, d'entre les quals cal destacar els quasi tres mil paraplàtics que es veuen forçats, en el millor dels casos, a emprar cadires de rodes en els seus desplaçaments. Així mateix els redactors subratllen que des del 1981 s'han registrat mil tres-cents casos de la sida i l'existència de més de quatre mil persones afectades per l'anorèxia o la bulímia.

4 REALITAT: LES ADDICCIONS

Problemes familiars, d'adaptació al món laboral, problemes del mateix individu, sigui quina sigui la causa, el problema afecta greument quasi onze mil persones, de les quals quasi nou mil són a Mallorca i la resta es compten entre Menorca i Eivissa. Les drogues més consumides són, evidentment, el tabac i l'alcohol. S'estima que més del 52% de la població balear és fumadora i que el 62% consumeix alcohol habitualment, tot i que la taxa d'afectats per tabaquisme sigui només del 3'3% o que els consumidors abusius d'esperit siguin el 3'5%.

La droga il·legal més consumida és el cànnem indi i els seus derivats. El 3'5% de la població té l'hàbit de consumir-lo. En aquest sentit destaca que el 21% de joves d'entre catorze i devuit anys confessin haver-ne consumit en els darrers trenta dies, un percentatge que se situa quasi sis punts per sobre de la mitjana espanyola i que, sens dubte, demostra la repercussió del tipus de societat de les Illes, on l'oci és una constant permanent.

Pel que fa a la cocaïna i l'heroïna, l'informe diu que afecta un 1'4% de la població balear, que situaria la xifra absoluta entre les deu i les dotze mil persones.

5 REALITAT: LA MARGINACIÓ SOCIAL

A una societat que crea més llocs de feina que els que pot cobrir la població autòctona, la marginació és un fenomen que s'ha de mesurar convenientment per entendre les raons de la seva existència. La marginació -diu l'informe- és un fenomen divers i complex, que abasta un conjunt de causes i de situacions: marginació evasiva (drogues, alcohol, sectes religioses... etcètera), marginació per causes físiques (disminuïts, ancians...), marginació per conductes no admeses pel grup social majoritari (mares fadrines, homosexuals...), marginació ètnica (per raons de raça, gitanos, negres...) i marginació per transgressió de normes socials (delinqüents, reclusos i exreclusos, prostitutes...)

La suma de totes aquestes circumstàncies fa

Cap a una nova realitat.

que ens trobem amb prop de cent setanta mil persones que d'una o altra manera freguen o són dins de la marginació, la qual cosa suposa més d'una cinquena part de la població. No sempre es cau en el pou, però la possibilitat hi és, com és el cas -per citar només un dels exemples recollits- de les mares que viuen soles amb els seus fills, un col·lectiu en el qual trobam catorze mil dones de les Balears.

6 REALITAT: EXCLUSIÓ SOCIAL I POBRESA

Segons les dades que recull "Sa Nostra", a les Balears hi ha entre cinquanta i cinquanta-set mil persones que pateixen una situació de pobresa, entesa com a tal quan els ingressos familiars són inferiors al 50% de la renda mitjana disponible. Destaca el fet que la situació de pobresa entre la joventut és molt superior aquí que a la resta d'Espanya. L'edat mitjana és de vint-i-nou anys quan l'estatal sobrepasa els trenta-sis anys. Igualment destaca, ja que a molts els pot sorprendre, que

un 47% de la població pobra és nascuda a les Illes, una realitat que contrasta més si tenim en compte que el 69% dels habitants de les Illes són nascuts aquí.

Però, quines són les causes de l'exclusió social: un 12% dels pobres són analfabets (quan la mitjana d'analfabets de les Illes és d'un 2%), un 43% no té estudis (un 2% a la resta), un 50% és a l'atur (la mitjana d'atur de les Illes va ser d'un 13% el 1998), Endemés, el 8% de la població pobra viu en habitatges que donen cabuda només a una persona per cada deu metres quadrats, un 10% no disposa d'aigua corrent, un 22% no té aigua calenta, un 5% no té electricitat i un altre 6% no disposa de serveis higiènics. De fet, el 58% dels habitatges de les famílies pobres es troben en estat deficient i en molts de casos no reuneixen condicions per viure-hi.

7 REALITAT: SALARIS I PENSIONS

L'informe finalitza amb una referència als sala-

ris i a les pensions de les Balears. En aquest sentit cal dir que durant el segon trimestre del 1998 el salari mitjà de les Illes era de cent noranta mil pessetes, un 9% per davall la mitjana estatal. I la pensió, de devers setanta-tres mil pessetes, un 12% per sota el conjunt espanyol. És, probablement, una de les conseqüències d'un sistema on l'economia submergida té encara una forta implantació, que provoca una forta dosi de competitivitat individual que, en molts de casos, s'assembla a les anomenades economies emergents del sud-est asiàtic.

Aquesta és, si més no, una part de la radiografia humana de la societat que és a punt, d'aquí a pocs dies, de traspasar el mil·lenni. És, en definitiva, la força humana que ha de permetre que les Illes continuïn prosperant, i corregeixin els seus desequilibris o que, per contra, protagonitzin una crisi sense precedents a la nostra història. Com aquells immigrants que badocaven a coberta del vaixell, avui nosaltres hem pogut badocar sobre les estadístiques i contemplar una realitat social profundament diversa. El problema és saber ara si el vaixell ens du o no al port desitjat.

L'ètica de la genètica

Entrevista a Misericòrdia Ramon

per Jordi Calleja

Misericòrdia Ramon és la nova consellera d'Innovació Tecnològica i Energia del Govern de les Illes Balears i té sobre la taula un grapat de reptes importants. Dissenyar el primer pla energètic específic per a les Balears no és per a ella tan diferent com elaborar un dels estudis que durant la seva docència a la UIB l'han transportat molt lluny en el temps. Ella proposa un model pedagògic per fer arribar a la gent els avantatges de les noves tecnologies. En el model illenc pot tenir conseqüències directes en l'estalvi de l'aigua, el reciclatge de residus, el temps i l'espai. Coneix molt bé les possibilitats que la genètica pot aportar a la salut dels humans, però també creu necessària una norma que eviti que la ciència sigui utilitzada com a una eina de poder. Misericòrdia Ramon trepitja de peus a terra i sap que el treball dels científics no acaba quan retiren els tubs d'assaig, per això defensa una ètica de la genètica.

-Arriba el 2000 i si agafam una revista, posam la ràdio o la televisió, el futur sembla ple d'incertesa pel que fa a la relació entre l'home i les noves tecnologies. Vol dir que no se'n fa un gra massa?

-Jo sempre he tengut molt clar aquest tema. Des d'un punt de vista evolutiu una data és una referència artificial. No dic que l'arribada del 2000 no pugui afectar algun programa d'ordinador, però pens que el 31 de desembre de l'any 1999 serem els mateixos i tendrem els mateixos problemes que l'endemà. Cada cultura del món calcula el temps a la seva manera i aquesta data només és simbòlica.

-Si pot ser important per a les Balears que l'any 2000 serveixi per crear el primer pla energètic específic per a la nostra comunitat, que l'ocupa a vostè actualment...

-Tan de bo aquest pla l'haguéssim fet molt abans, però sí, és important perquè com a mínim podrem entrar al 2000 amb una idea clara que volem afegir-nos a la recerca i a la innovació per millorar la nostra qualitat de vida. Per millorar el turisme, que és el que ens dona menjar a la majoria, però també per cercar altres alternatives. Crec que la gent ha de reflexionar i adoptar una actitud més positiva davant les noves tecnologies. Si el 2000 ha de servir per valorar més positivament les noves tecnologies i la utilitat que poden tenir, benvingut sia.

-Aquestes noves tecnologies poden millorar, com vostè comenta, les comunicacions i els serveis i això pot millorar també el turisme. La gent, però, es demana si no hi haurà contrapartides negatives per al medi ambient. És suficient una ecotaxa?

-Li posaré un exemple per entendre què podem aconseguir fent un bon ús de les noves tecnologies. A nivell administratiu, en el futur

podrà evitar-se haver d'anar a centenars de finestretes per aconseguir permisos i certificats, i accedir a una finestra única on podrem aclarir tots els nostres dubtes i gestionar la paperassa. Així resoldrem un problema de transport. Jo no crec que les noves tecnologies com Internet puguin aïllar la gent, però sí crec que poden millorar el nivell de vida. Ningú no comprarà flors per Internet, però sí que podrà fer la compra i no necessitarà sortir amb el cotxe i cercar aparcament durant més d'una hora pel centre de la ciutat. Hem d'aconseguir un funcionament més racional de la ciutat i del seu espai. També podem estalviar molta d'energia que avui tndam. Per exemple, si els llums s'apaguen automàticament quan deixam l'habitació o si l'aigua de l'aixeta només surt quan hi posam les mans. Si aplicam noves tecnologies al sistema de control de la utilització dels recursos que tenim, podem estalviar fonts de recursos i així poden disminuir les agressions al medi ambient. Amb la fibra òptica, que pot transportar per un sol canal la televisió, el telèfon i Internet, s'ha simplificat també l'efecte ambiental que produïen tots els sistemes de cables.

DEPURACIÓ, RECICLATGE I BIOTECNOLOGIA

-Què pot fer-se per solucionar un problema que cada any que passa sembla complicar-se més, com és l'abastiment d'aigua a les Balears?

-La solució passa per poder depurar l'aigua que tenim i aprofitar-la d'una forma controlada. La depuració terciària, el reciclatge, la canalització i sobretot els sistemes d'aprofitament de l'aigua poden millorar molt amb les noves tecnologies. Si tots aquests processos van controlats per un sistema automàtic s'aprofitaran molt més els recursos.

-I la incineració?

-Aquest és un tema diferent. La incineració és un sistema per eliminar residus, que potser en aquests moments és l'únic possible per la gran quantitat de residus que produïm. Jo no crec que la incineració sigui un sistema eficaç per eliminar residus, probablement hem d'aconseguir substituir-la per molts d'altres sistemes. Hem d'anar cap a un sistema de triatge de manera que puguem aprofitar els diferents materials. Hem de fer un plantejament molt pràctic, de manera que els residus vagin ben compartimentats i tinguin una sortida. Aquí ja funciona una empresa que fabrica gas natural a partir de matèria orgànica, i una altra que fabrica finestres a partir dels plàstics de tetra brik reciclats. Avui hem de cremar perquè no tenim un sistema de reciclatge ben organitzat. Les depuradores i les dessaladores d'aigua, els sistemes de triatge han d'anar controlats per un sistema de noves tecnologies que inclou per una banda sistemes informàtics de control i per l'altra, noves tecnologies. Parlem de les dues branques d'aquesta innovació tecnològica, per una banda de les xarxes i sistemes informàtics de control i per l'altra de la biotecnologia com a sistema que pot ajudar a eliminar o a reciclar residus. Avui hem de tenir molt clar que és impossible plantejar-nos un desenvolupament sostenible sense noves tecnologies.

CLARS I OBSCURS DE LA GENÈTICA

-Vostè coneix molt bé l'evolució que s'ha produït dins l'estudi de la genètica i la seva contribució en l'àmbit de la salut humana. En quin punt som i cap on anam?

-Els humans hem avançat molt a nivell de salut. Una vegada controlades les malalties infeccioses i la cirurgia a tots els nivells, com a reparació de tot, quan funciona malament, només ens queda un gran grup de malalties que no podem abordar, les malalties genètiques, les hereditàries. És el gran repte. Avui es calcula que un de cada cent nadons presenten un problema genètic. Però quan visites un hospital infantil veus que un 20% o un 30% dels ingressos són a causa de malalties genètiques, és a dir, que és una part importantíssima. Si a això sumes que el càncer és una malaltia genètica, no de naixement, sinó que pots adquirir al llarg de la vida per producció de mutacions, ens trobam que la gran bossa de malalties a resoldre són les malalties genètiques. El que passa ara és que s'ha introduït un terme que és el de la manipulació genètica i el de l'enginyeria genètica. Aquest terme és una espècie de moneda amb dues cares. Per una banda, la manipulació és positiva, si és per curar un defecte genètic d'un gen

dolent que es pot corregir, però per una altra banda tots desconfiam una mica, perquè el patrimoni genètic és molt consubstancial i ens espanta que ens el manegin. Per a mi, la paraula manipulació ja és un terme que feim servir quan ens referim a unes intencions no molt clares. Jo crec que sempre han existit mutacions genètiques naturals. Per exemple, transgènics naturals, híbrids, n'hi ha hagut sempre, i gairebé totes les plantes que cultivam i els animals que criam ho són. Ara bé, quan parlem de transgènics com a manipulació i com a utilització d'un organisme per treure uns beneficis, en principi es veu amb molta reticència. Se'n va parlar molt d'això amb tot l'embolic de les patates transgèniques angleses i fa poques setmanes que s'ha aprovat el primer transgènic europeu, una tomàtiga. Jo crec que si s'utilitza aquesta tecnologia per fer les coses bé i per millorar la producció tot imitant el procés natural de formació d'híbrids i per accelerar els processos en benefici dels humans, els resultats seran positius. La desconfiança que genera la genètica no és en el treball dels científics, sinó en la utilització que després es pot fer dels seus progressos.

-És una impressió semblant a la que es podia tenir quan els científics van treballar amb energia nuclear a la dècada dels quaranta?

-L'energia nuclear va servir per descobrir una immensa quantitat de sistemes curatius, però quan va caure en mans d'unes determinades persones va convertir-se en una bomba atòmica. Per això crec que entre tots hem de ser capaços de dotar-nos d'uns sistemes de control molt rigorosos. Això s'ha aconseguit amb la indústria farmacèutica, la gent quan compra medicines confia en els productes que compra. Sap que funcionaran, perquè han estat provats. Això no lleva que periòdicament s'hagin vist desastres, com quan als anys seixanta unes pastilles per aturar els vòmits de les embarassades produïren malformacions en els nadons. Aquestes pastilles s'havien aprovat, però amb el temps s'ha millorat molt el sistema de control dels fàrmacs i avui és gairebé impossible que pugui repetir-se un cas igual. Això és el que s'ha d'aconseguir amb la genètica. Avui el que és nou ens fa por, i com que no hi ha normatives ben regulades, encara la gent té dubtes. Jo estic convençuda que aviat arribaran unes legislacions estrictes i es regularà i ens quedarem amb la part positiva.

Misericòrdia Ramon va néixer a Reus (Tarragona). Va estudiar biologia a la Universitat Autònoma de Barcelona, on va doctorar-se en genètica. És professora titulada de la UIB. Ha exercit la docència d'assignatures de l'àrea de genètica i ha fet una intensa tasca de recerca i d'investigació centrada a la genètica de poblacions. Aquesta branca de la genètica analitza els mecanismes de canvi en petites poblacions humanes i animals. Destaquen els seus darrers estudis sobre la població d'origen jueu de Mallorca i sobre el particular origen cartaginès de la població d'Eivissa. Avui és la nova consellera d'Innovació Tecnològica i Energia del Govern de les Illes Balears. Treballa en l'elaboració del primer pla balear de ciència i tecnologia.

-Què pot fer-se davant casos com el d'un fotògraf dels Estats Units que ven òvuls de models joves i belles per Internet?

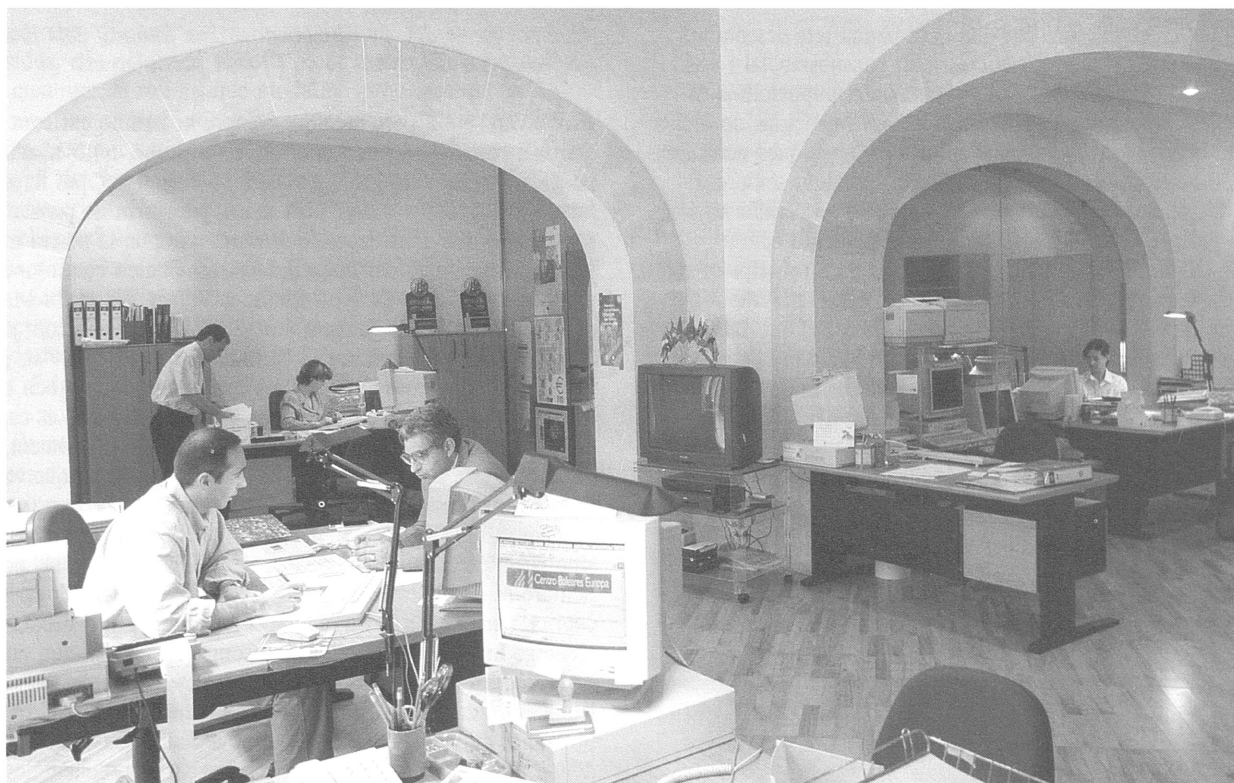
-No té cap sentit, però crec que sempre hi haurà gent com aquesta que faci coses estranyes i oportunistes. Ara bé, un òvul d'una model no garanteix res, els gens de model no existeixen, pot haver-hi una herència d'alguna característica física, però hem de pensar que el que som com a individus depèn, del nostre pare, de la nostra mare i de les condicions ambientals en què vivim. Contem com a anècdota que un dia es trobaren Marilyn Monroe i l'Albert Einstein i Marilyn li va dir al científic "si tenguéssim un fill i fos tan guapo com jo i tan llest com vostè seria meravellós" i Einstein li va contestar "sí, però si sortís tan guapo com jo i tan llest com vostè aniríem ben arreglats". Amb això el que vull dir és que un òvul de model no és cap garantia de res, i crec que s'ha de tenir molt clar. Jo estic totalment en contra de la gent que només vol tenir fills o només filles o que vol tenir només nins rossos perquè aquestes aptituds són de gent molt immadura. La fecundació "in vitro" no s'ha creat per a aquesta gent, sinó per a parelles que no podien tenir fills i que ara els poden tenir. Sempre hi ha la perversió d'algú que utilitza la tecnologia per a un caprici, però això s'ha de regular. És com els grans debats del clonatge humà, que són plens d'incongruències. El clon no només serà producte dels gens sinó també de les seves interaccions amb l'ambient igual com va formar-se el seu model. La vida és plena de preguntes que ens podem fer sobre que hauria passat si... Els gens donen unes capacitats però després la gent és producte de les seves relacions amb l'ambient. El gen pot donar un potencial de capacitat molt gran, però no ens predetermina tant com algú vol fer pensar.

-Quan escolt el que m'explica i veig les possibilitats de la medicina em deman com pot ser que no puguin arribar recursos suficients al Tercer Món?

-Els recursos hi són, però aquest és un problema que supera l'àmbit de la ciència. Si comptàssim amb un sistema de distribució equilibrat tothom podria menjar i tenir medicines. El problema és que hi ha un grup d'humans encantat de viure bé utilitzant els altres. Jo crec que el món millora perquè es globalitza i avui ens assabentam del que passa arreu del món gràcies a la televisió i a les noves tecnologies. La millor manera de mantenir una població marginada és fer que aquesta població no conegui altres formes de viure, però cada vegada és més difícil tapar els ulls d'aquesta gent. Avui molts d'ells ja han arribat a Europa per viure a un altre món, i això obligarà que el Primer Món no ignori el Tercer Món.

-Vostè ha investigat la gran barreja de cultures que han poblat les Balears des dels inicis de la humanitat, des del punt de vista genètic. Fins on han arribat?

-El motiu bàsic de les nostres investigacions és saber què va passar, com va passar, com va ser l'evolució de la població a les Balears. Després de més de deu anys d'investigació hem arribat a moltes conclusions que no són conclusions simples. Sabem que Menorca i Mallorca són molt homogènies quant a població, molt similars a la població catalana, valenciana i italiana. Eivissa és molt diferent per dos motius. Primer, perquè es tracta d'una illa amb població en coll de botella, això significa que era molt seca i que en alguns moments la població ha quedat reduïda dràsticament. I sobretot perquè no va ser romanitzada, va ser annexionada, però no hi anaren els romans a viure i els fundadors de l'illa era població del nord d'Àfrica, fenicis. Per tant, Eivissa s'assembla molt més a poblacions de

El Centre Balear Europa consolidat a Brussel·les defensa els interessos de la nostra comunitat i, a la vegada, facilita a tots els interessats qualsevol informació relativa a la Unió Europea

DEPARTAMENTS I SERVEIS DEL CBE:
Centre de Documentació Europea
Centre Europeu d'Informació Empresarial
Departament de Relacions Exteriors
Departament d'Estratègia Regional
i Coordinació IMEDOC

INFORMAU-VOS AL "CENTRE BALEARS EUROPA" A PALMA

- C. Ramon Llull, 2 - Edifici "Sa Nostra"
07001-Palma de Mallorca, Illes Balears
Tel. 971 71 89 89 - Fax 971 71 46 81
Correu electrònic: cbe@bitel.es
Internet: <http://www.bitel.es/cbe>
- C. Palau Reial, 17
Conselleria d'Economia i Hisenda
07001-Palma de Mallorca, Illes Balears
Tel. 971 17 62 28 - Fax 971 17 62 16
Correu electrònic: cbe@bitel.es
Internet: <http://www.bitel.es/cbe>

DELEGACIÓ A BRUSSEL·LES

Avenue des Arts, 3, 4 et 5, 7ème étage - 120-Brussel·les
Tel. 32 2 223 14 10 - Fax 32 3 223 25 24
Correu electrònic: centre.balears.europe@skynet.be

l'Orient Mitjà i del nord d'Àfrica. Pel que fa als estudis que hem fet sobre la població jueva de les Illes, podem dir que els xuets com que s'han casat entre ells i han conviscut en grups petits tenen una gran similitud amb poblacions jueves sefardites de l'Orient Mitjà i del nord d'Àfrica.

HERÈNCIA XUETA

-Quines han estat les passes més importants que han donat en l'estudi de la població xueta balear?

-Primer de tot vull dir que estic en contra de qualsevol prejudici contra la població xueta que crec que és tan normal com qualsevol altra. El que passa és que són gent que s'han casat entre ells i quan investigues, descobreixes que els seus gens tenen variants dins una normalitat. Vull dir que es tracta d'un grup reduït amb un origen diferent, i que s'ha mantingut perquè s'han casat entre ells. Sabem que hi havia jueus a tota Espanya i que tots els espanyols tenen un component jueu, però en el cas de les Balears s'han conservat les

particularitats amb més força. El fenomen xueta avui encara pot estudiar-se, però d'aquí a deu anys ja desapareixerà. Un dels motius de les nostres investigacions va ser també la malaltia anomenada febre de la Mediterrània familiar. Hi havia una gent que ingressava amb atacs de febre i mal de panxa als hospitals, però els metges no els trobaven res. Nosaltres llegint llibres de medicina publicats a Israel trobàrem referències a un tipus de malaltia com aquesta. Aquesta malaltia s'ha mantingut en percentatge molt alt a comunitats d'origen jueu.

-Pot aconseguir-se aquesta ètica de la genètica que vostè considera tan necessària?

-Primer de tot hem de saber com funcionen els gens. Quan els coneguem, com es distribueixen, com s'escampen i com funcionen, podem corregir els defectes. Aquestes eines de correcció de defectes, que són l'enginyeria genètica, han d'estar molt ben regulades i només s'han d'emprar per corregir defectes o per millorar coses que tinguin una utilitat. S'han d'utilitzar per aconseguir espècies vegetals que tinguin major capacitat de producció que permetin donar menjar a més gent i no siguin per enverinar el personal. Per això crec que quan l'investigador publica els seus estudis no pot controlar l'ús que en facin els que al cap i a la fi tenen els doblers. S'hauria de comptar amb organitzacions internacionals fortes que controlassin tot això. Per exemple, com pot garantir el fotògraf que els òvuls són d'una model? Fantasma n'hi haurà sempre, però el que hem d'evitar és que puguin arribar a les eines de la tecnologia.

-Ja per acabar, m'agradaria que dibuixàs en paraules les Balears que espera per al segle XXI.

-Jo crec que es poden fer moltes coses, però fonamentalment pens que el primer que s'ha de fer és difondre. La gent no vol viure tancada a casa seva, les noves tecnologies poden fer que la vida sigui més còmoda. Abans tothom parlava amb reserves dels ordinadors i avui es venen a uns preus molt assequibles i poden ésser utilitzats sense problemes. Sempre hi haurà gent refractària a les noves tecnologies, però la majoria de la gent s'hi acostuma ràpidament. Espanya ha canviat molt en els darrers anys. Fa cinc anys només quatre privilegiats tenien telèfons mòbils i ara els regalen. Veus al·lots de catorze anys enganxats al mòbil. Els canvis arriben aviat. Jo crec que amb el turisme i amb les noves tecnologies les Balears ja no són tan aïllades com abans. Avui la gent va d'excursió amb càmeres que en comptes de rodet tenen un disquet i quan van sortir al mercat semblava una bogeria. La gent pot elegir la foto que més li interessa.

Les noves tecnologies canvien tant a nivell de telecomunicacions, com a nivell d'imatge, música etc. Ja ningú no recorda el canvi del vinil al disc compacte. S'inventen moltes coses i n'hi ha moltes que no prosperen. Abans de l'èxit d'Internet sorgiren altres plataformes, i fins i tot algunes de millors però no les saberen vendre... o no arribaren en el moment just. Es generen moltes possibilitats i algunes prosperen i d'altres no, però jo crec que això deu haver anat sempre així.

Por a la màquina i supèrbia tecnològica

Entrevista a Llorenç Valverde

per Constanza Forteza

Llorenç Valverde interpreta l'episodi bíblic de la torre de Babel com el correctiu d'un déu poderós a la supèrbia tecnològica dels homes. Si amb el fang i la palla els homes podien fer l'edifici més alt, la venjança i la burla de Déu va ser llevar a aquells inconscients la seva base intel·lectual, prendre'ls la parla i el llenguatge comuns. La història de Babel serveix a Valverde per identificar dos perills: un, el de la confiança extrema en unes tecnologies que són tan fiables com la d'un cotxe que té uns frens que només funcionen nou de cada deu vegades -la incògnita de l'efecte 2000 és l'exemple més proper d'un error possible, una de cada deu vegades-; i dos, el risc de deixar-nos dur per una superstició moderna que predica el catastrofisme tecnològic i la frustració de l'home davant la màquina. Si botam per damunt d'aquests dos abismes, tan vells com la mateixa humanitat, la civilització que Valverde diu que ens espera és la d'un nou Renaixement, on les tecnologies ens ajudaran, per damunt dels interessos dels centres de poder, a tornar a l'individu com a font natural de la creativitat i de les idees.

Llorenç Valverde García va néixer l'any 1953 a Felanitx. Compta amb un currículum tan ample que és difícil de resumir: el 1976 va obtenir la llicenciatura de matemàtiques per la Universitat de Barcelona i el 1982 es va doctorar en informàtica per la Universitat Politècnica de Catalunya. A aquesta universitat va ocupar una càtedra de ciències de la computació i intel·ligència artificial i, des del 1989, ocupa la càtedra de la mateixa àrea de la Universitat de les Illes Balears. El 1985 fou guardonat amb el Premi Barcelona per a Estudis i Investigacions en Ciència Cognitiva i Lògica. Coneix a fons el món universitari nord-americà, on ha desenvolupat diversos cursos com a investigador i professor. És autor de nombroses publicacions i articles

dedicats a la intel·ligència artificial i a la lògica difusa, apartat del qual és especialista i en què figura com a interlocutor i organitzador dels congressos i reunions internacionals que periòdicament se celebren. Llorenç Valverde, casat i amb un fill, no té res a veure amb el prototip de científic tancat dins la torre de l'especialista; les seves aspiracions, clarament humanistes, barregen elements com ser felanitxer militant, xerrador compulsiu, defensor de la llengua catalana, amant del ciberespai, de la història i de la ciència ficció. És autor d'un llibre, *L'endoll foradat*, on exposa bona part de les seves obsessions intel·lectuals en relació al poder, a la ignorància i a la superstició, al coneixement i a les noves tecnologies.

-Per a una persona experta en intel·ligència artificial significa alguna cosa la fita del 2000?

-En realitat no significa res. Però és evident que té una certa màgia, que té un encant, encara que no sigui una qüestió racional. L'única cosa racional d'aquest tema és el problema de l'efecte 2000, que pot fer que els sistemes informàtics facin un tro més enllà del 2000, en un període de transició. Diríem que és la primera vegada a la història, dins el context dels mil·lenarismes, que té influència un element que va més enllà de la superstició. Un problema, una errada, que ens pot dur a fer un desastre, encara que això encara no acaba d'estar clar, és únicament una possibilitat.

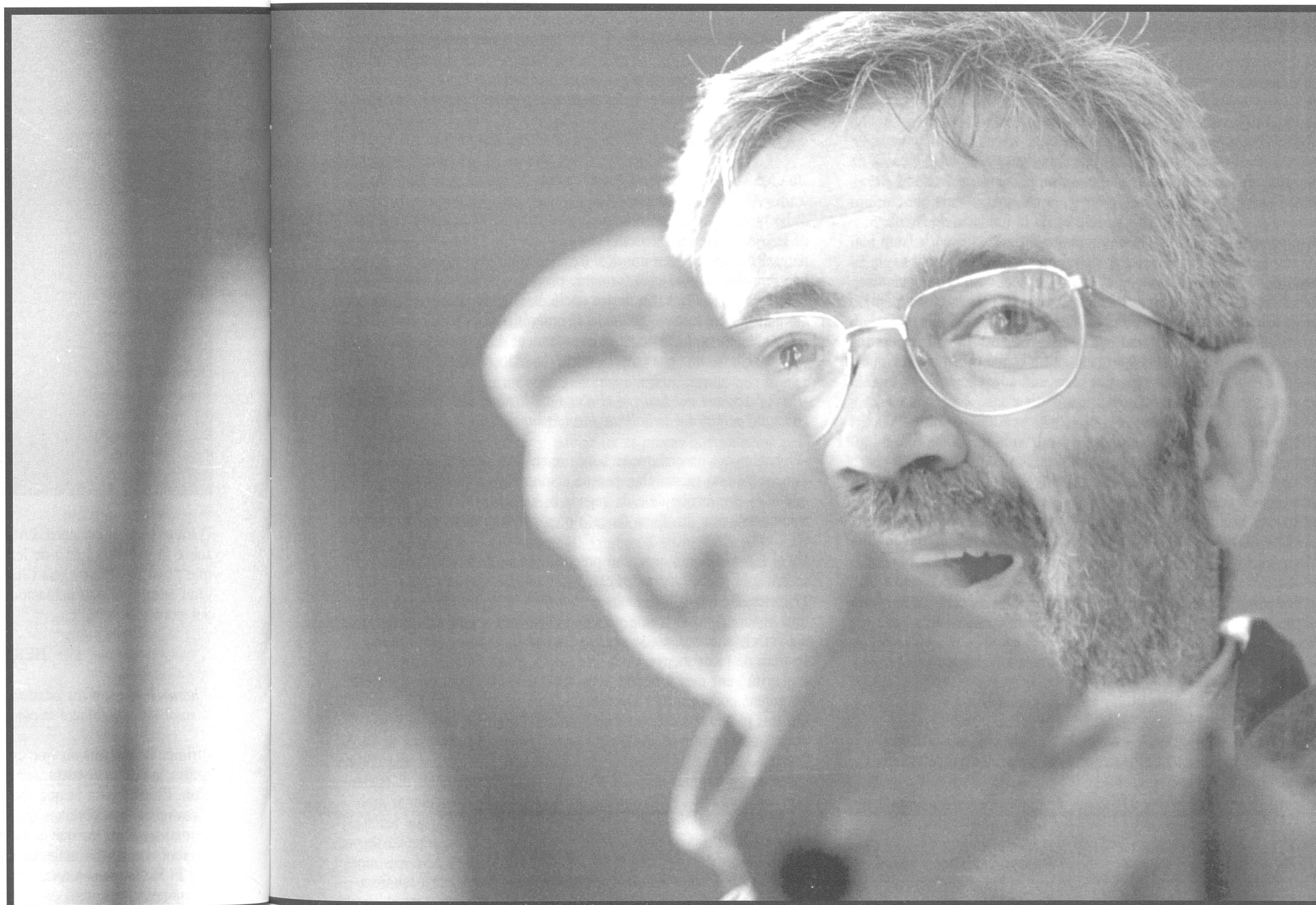
-I no s'ha promocionat una magnificació de l'efecte 2000 per qüestions associades a la mitologia del canvi de segle?

-No, no ho cregui. Jo no sé si, efectivament, el dia 1 del 2000 ens quedarem sense electricitat, encara que és possible, no s'ha de descartar de cap de les maneres. Però no sé si la magnitud de la tragèdia

serà equivalent a un desastre o si no passarà res. Però el que és molt clar a tota aquesta història és que passa d'hora que ens adonem que hem atorgat una confiança extrema a una tecnologia que no és fiable. I aquesta és la reflexió més important que hauríem de fer en relació a l'efecte 2000. Pensar que els sistemes que són vitals per a la nostra forma de vida poden fer un tro per una qüestió d'un zero més o d'un zero menys és realment extraordinari. Ens col·loca a un nivell en el qual ens valdria més tornar supersticiosos. Si resulta que, al final del mil·lenni, una de les coses més importants que hem aconseguit com a civilització té unes característiques de fiabilitat tan baixes, doncs, quina banda de replegats que som! Aquesta és la reflexió, que faig en uns termes una mica grotescs, perquè la situació d'alguna manera ho és. Però, vaja!, Déu escanya, però no ofega.

LA FIABILITAT DE LES TECNOLOGIES

-No ens convendria, finalment, que es produís una catàstrofe per relativitzar la sacralització de les tecnologies?

-Encara que no passàs res, el que és important és tenir molt clar que, sigui ara o més endavant, en algun moment, per ventura serà necessari analitzar fins a quin punt podem descansar i tenir confiança en una tecnologia en les condicions actuals. L'exemple és fàcil: imagini un fabricant de cotxes que anunciés a bombo i platerets uns frens del seu nou model de cotxe que funcionen bé nou de deu vegades. Primera, no l'anunciaria; segona, no li deixarien vendre; i, tercera, si es detectàs el problema i l'enganxassin amb un element d'aquesta fiabilitat, n'hi cauria una de bona. En informàtica, ni en programari ni en maquinària, ningú no es podria arribar a imaginar un índex de fiabilitat d'aquest nivell. I aquest és el punt clau de tota aquesta història del 2000. Però vull destacar que en tot aquest tema jo m'he divertit molt, i encara em diverteix, de pensar com és que hem arribat a comptar d'aquesta manera, i per què ara ens trobam en el 2000.

-Per què, per la qüestió del 2000 o 2001?

-Bé, és que comences per aquí i acabes..., te'n vas als orígens del temps. En primer lloc, si et compares amb altres cultures o amb altres religions, adverteixes que uns són al 4000 i altres al 1400, segons es tracti de la civilització xinesa, l'àrab o la jueva. A més, és que la comptabilitat que nosaltres seguim està mal feta. En Dionís l'Exigu, el frare que va fer la cronologia, va a començar a comptar per u perquè en aquell moment no empraven el zero. Ara, nosaltres començaríem a comptar per zero; de fet, el primer any de la vida d'un infant no es compta fins que el compleix, el primer any sempre és l'any zero. Aquest és un primer error que no és imputable al pobre Dionís l'Exigu. Però hi ha un altre error que sí que li és imputable, perquè, abans de comptar els orígens dels temps amb la referència de l'any del naixement de Crist, comptaven a partir de la fundació de Roma. Aleshores, Dionís va establir amb els seus càlculs que Jesucrist havia nascut l'any 754 després de la fundació de Roma. Però, per altra banda, està comprovat que Herodes va morir l'any 750 després de la fundació de Roma, de tal manera que o Herodes i Jesucrist no varen coincidir en el temps, la qual cosa seria una catàstrofe si tenim en compte totes les escriptures, o bé Jesucrist va néixer quatre anys abans de Jesucrist. Per tant, ens hem de dir que tot això no és més que una manera de comptar i que si un vol celebrar el final del mil·lenni que el celebri, i si l'altre el vol celebrar l'any que ve també estarà bé. Totes aquestes coses són convencions que formen part d'un gran conveni social i, a partir d'aquí, és important constatar que aquesta disputa entre el 2000 i el 2001 o entre 1900 i el 1901, essencialment és una disputa entre la cultura elitista i la cultura popular. Aquest és també un motiu de reflexió que no sé si s'ha explotat abastament. La gent, el sentiment normal de la gent del carrer, abans de patir cap tipus d'intoxicació per part dels mitjans de comunicació, el que fa és celebrar el centenari, dels 99 als 100, no dels 100 als 101. En el XIX, amb el mateix debat, va guanyar la cultura elitista perquè era la cultura present als mitjans de comunicació. I ara veig que la gent que defensa, encara que no sé per què d'una manera tan encesa, el pas del 2000 al 2001, són les restes d'una classe, d'una mentalitat que ha perdut preponderància.

-Si deixam la frontera entre segles i anam més endavant, al 2015, al 2020, al 2030, a l'any que triem; com influiran els avanços telemàtics en la vida quotidiana de les persones?

-Darrerament, davant aquesta pregunta que em fa jo dic que no s'ha de fer ni als científics ni als tècnics, sinó als escriptors de ciència ficció.

UN FUTUR PER AL LLEURE I L'ENTRETENIMENT

-Però aquest és un món que a vostè l'apassiona, no?

-Sí, sí, de fet ara anava a defensar el tema. En realitat, no és que els

científics no puguin fer extrapolacions, el que passa és que hi ha una tradició d'escriptors de ciència ficció que han endevinat amb antelació moltíssimes de coses amb un encert extraordinari. Fa dos anys vaig ser a un congrés de l'Associació Nord-americana d'Informàtica a Califòrnia. Hi havia conferencians de molta volada, premis Nobel, el creador d'Internet, gent de molt de pes; i enmig d'aquestes eminenències, es distingia Bruce Sterling, un escriptor de ciència ficció. Aquest home va fer una de les conferències més impressionants que he escoltat al llarg de la meua vida. Allò era un auditori amb més de dos mil informàtics, gent d'empreses, catedràtics d'universitat, hi havia un exsecretari d'Estat de Defensa dels Estats Units..., en poques paraules, un auditori impressionant. I tots vàrem escoltar embadalits aquest home. Resumint amb una frase curta el sentit de la seva conferència, aquell home va dir que "som aquí per dir-vos que he vist el futur i que, allà, tot és lleure i entreteniment". Això era molt important en un auditori d'informàtics perquè, en el futur, aquest lleure i aquest entreteniment vendran a través de les xarxes telemàtiques i els terminals informàtics. L'evolució tecnològica és una evolució on cada vegada hem d'anar transferint més i més intel·ligència a l'extrem de la línia. És a dir, hem passat de tenir un terminal beneït com pot ser el telèfon, que pot fer molt poques coses, únicament registrar un codi numèric i s'ha acabat, a tenir ara tot aquest muntatge d'Internet, amb les màquines més potents, que són els ordinadors, col·locats a l'altre extrem. Si es mira des d'aquest punt de vista, tot ens du a pensar en escenaris on tendrem, de cada vegada més, extensions de les nostres capacitats per a tot.

-Lleure i entreteniment. Vol dir que la xarxa ens farà més feliços?

-Jo crec que la felicitat no depèn essencialment de si tenim o no tenim. Això és una simple opció cultural. Per exemple, hi ha tribus d'aborígens a Nova Zelanda que varen triar no acumular més coses de les que havien de menester per al dia a dia. Com a conseqüència natural d'això compten un, dos, tres... i molts. No passen de molts, han renunciat a qualsevol forma de progrés i se suposa que són tan feliços com nosaltres. La nostra opció és diferent, hem triat una opció cultural col·lectiva favorable al progrés. Això ens du coses bones i coses dolentes. La felicitat és independent de la tecnologia. El que sí pot fer la tecnologia és millorar la qualitat de vida.

-Però l'escenari del futur és el d'una civilització que ha superat el concepte actual del treball, de la vida supeditada al treball?

-Probablement no ens quedarà més remei que superar-lo, encara que tampoc no està massa clar, perquè això també va per barriades. El que sí és clar és que de cada vegada hi ha menys feina en el sentit tradicional, és a dir, feina física, i que, per tant, l'hauré de compartir.

En el futur hi haurà una gran preponderància dels treballadors de la informació, treballadors dedicats a la comunicació, a contar històries. De fet, ja ara, molts de nosaltres ens passam la vida contant històries, vostè com a periodista i jo com a professor quan estic davant els alumnes. Cada vegada haurem de moure menys pedres, haurem de picar menys, però haurem de contar més històries. Això requerirà gent més formada, més coneixements. I per coneixements no entenc coneixements informàtics, sinó de tota casta. Els escenaris que ens pinten són escenaris de gent que fa feina a ca seva i que genera economia amb la matèria primera del coneixement i de la informació. Aquesta setmana, vaig veure a un informatiu una notícia sobre uns prototipus de la NASA, uns satèl·lits personals d'assistència; són com unes bolletes d'handbol, pensades per funcionar amb microgravetat, autònomes, que volten sobre el teu cap, que tenen videoconferència, sensors ambientals, capacitat per connectar-se per infrarojos a qualsevol ordinador... i quan des de la NASA ens mostren aquestes coses, hem de començar a pensar que prest tendrem devora aquestes bolletes en funcionament. Si ho penses, tot el que ha

format part de la carrera espacial hem acabat, d'una manera o l'altra, per tenir-ho a ca nostra, a la vida quotidiana. I si algú no hi creu en això, només que pensi, per exemple, en els bolquers, els *dodotis*, inicialment pensats per als astronautes, o en el paper d'alumini. O en moltes d'altres coses. Anar a la lluna? I què! En realitat, no té importància objectiva. Però tota la tecnologia desenvolupada per arribar-hi, això sí que ha redundat en millores ostensibles i sensibles de la qualitat de vida de tots.

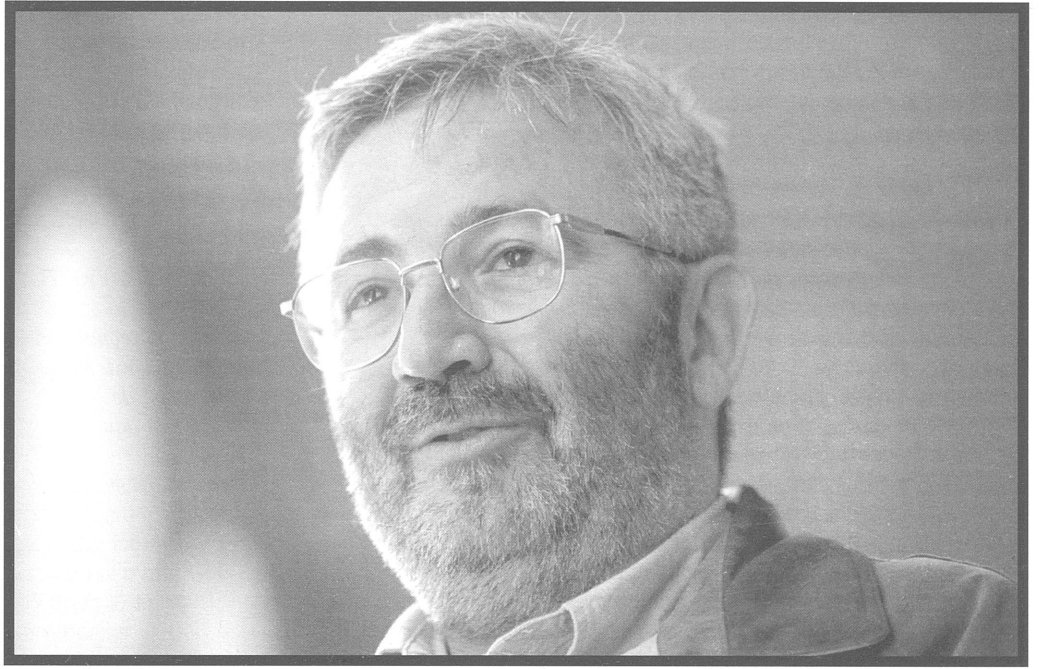
-Quan parlem de tot un món d'informació a l'abast de tots, que ens permetrà treballar sense la dificultat anterior d'anar a les fonts de la informació, només pensam en una part privilegiada del planeta. Què passarà amb la població del Tercer Món, no formaran part d'aquest grup privilegiat?

-El Tercer Món no l'ha creat la tecnologia. És cert que nosaltres som etnocèntrics per naturalesa, sempre pensam en el nostre petit univers. I bé, no dic el que pensen els americans sobre què és el món, creuen que només ho són ells. Però si anam per parts, és cert que la tecnologia pot, en bona part, eixamplar l'abisme entre els que tenen i els que no tenen. Però, al mateix temps, segons quines formes d'avanç tecnològic ofereixen noves oportunitats a llocs que són fora de qualsevol remei en funció de les tecnologies que abandonam. Pensi que, per exemple, passar del sistema telefònic de centraleta a un sistema telefònic automàtic va ser un desastre, va deixar fora del sistema telefònic els analfabets. Abans aixecaves l'aparell i et sortia una madona i et demanava amb qui volies comunicar-te; però, un bon dia, aixecaren l'auricular, sortia un xiulet i havien de marcar un número i, a més, per trobar-lo havien de llegir i saber, no el malnom de la persona, sinó el cognom real. No, no va ser petit aquest bot. Doncs bé, ara, si en un país del Tercer Món haguéssim de ficar un centre de comunicació, resulta que hi ha una manera molt més barata, eficaç, ràpida i respectuosa amb el medi ambient de fer aquesta infraestructura: a través dels telèfons mòbils. El Tercer Món es pot estalviar tot el procés que s'efectuà per a les comunicacions en el món civilitzat, amb els costos i els danys ambientals que hem patit. A més, jo crec que, com en el cas del telèfon, la tecnologia és un bon motor per fer arribar l'alfabetització, és un bon estímul per ajudar a accedir al coneixement. I, al món, el primer que s'ha d'arreglar després de la qüestió alimentària és la del coneixement. Coneixement que és diferent ara que fa cinquanta anys, no has d'interpretar les mateixes claus. Tothom té clar que s'ha d'ensenyar els al·lots a llegir llibres, no és cert? Però no els ensenyan a llegir televisió i passen molt més temps llegint televisió que fent altra cosa. El suport és fonamental, perquè canvia les formes del discurs, aquest és tal vegada el punt clau.

LA XARXA COM A GRAN BASAR

-Molta de gent considera que les xarxes de comunicació són més aviat al servei del consumisme que no de formes elevades de coneixement.

-Totes les tecnologies indueixen al consumisme, això és clar. Però consideri que, per exemple, a tots ens sembla bé consumir llibres. Resulta que consumir i comprar llibres és fantàstic però si un està massa hores davant Internet està trastornat. M'entén? I s'ha de considerar que el discurs lineal del llibre queda canviat per l'hipertext, pel

tipus de discurs que hi ha a Internet, un discurs que inicialment és difícil, perquè és difícil aprendre a navegar i a llegir a Internet. L'altre dia cercant a Internet un determinat llibre em vaig trobar que el *New York Time* no només publica les ressenyes de llibres, sinó que, de forma habitual, publica el primer capítol. Clar, em vaig trobar amb una font d'informació, una cosa increïble, i vaig començar a imprimir com un nan, vaig treure prop de tres-centes pàgines. Perquè clar, a efectes de xarxa, jo som un dinosaure, som incapaç de llegir tant en una pantalla. Per tant, Internet és un gran basar, però és també alguna cosa més. Si ho pensa, la impremta, Gutenberg va ser una gran putada. La impremta es converteix en un procediment industrial pel qual els llibres com a producte van a un contenidor i, després, a uns prestatges perquè la gent els compri. En aquest procés d'escampar idees gràcies a la impremta, de tot aquest procés industrial, a l'autor de les idees només li queda un 2%. Però el procés pel qual les idees arriben a un contenidor i als prestatges depèn de la rendibilitat del producte. Per consegüent, la cultura que tenim a l'abast és una cultura *pret-a-porter*, marcada per les audiències. En realitat, Internet romp això. Perquè aquest marcatge de les audiències ve determinat per la utilització d'uns mitjans que són cars. Però a Internet això costa dos duros i, per tant, pots fer arribar les teves idees allà on sigui amb un cost pràcticament nul. Aquesta és una gran oportunitat per a les cultures minoritàries, els ofereix una oportunitat de supervivència. I aquí ens podem demanar qui pot dir, avui per avui, que la seva cultura, com a tal cultura, no és minoritària. Anem a un exemple que tenim a prop, al *Diari de Balears*. Aquest diari dóna la imatge d'una cultura en un idioma que no és el castellà. I aquesta imatge arriba a tot el món, però no gràcies al diari, sinó gràcies a Internet. Als quatre replegats que al món els pot interessar això no els pot arribar aquesta informació en paper, però els arriba via Internet i amb un cost de quatre duros. I, al Tercer Món, basta que hi hagi un telèfon i una pantalla per reproduir aquest procés.

-L'altre dia els diaris comentaven la impotència del Govern xinès per controlar un moviment ideològic molt estès que es difon per Internet, el de la secta Falung Gong. Serveix Internet per inutilitzar els aparells repressius contra la llibertat d'idees per part dels estats?

-Bé, a la Xina el que passava és que fins i tot era prohibit el programa base de comunicacions d'Internet. Una manera com qualsevol altra de posar portes al camp. En aquest tipus de qüestions hem de veure sempre les dues cares de la moneda. Internet i les grans xarxes

de la comunicació tenen la capacitat de fer visible allò que un altre interlocutor vol tapar i, bàsicament, no hi ha manera de tapar-lo. Les idees tenen una major capacitat de visibilitat i Internet és, en aquest sentit, una bona eina per lluitar contra la repressió. Però s'ha de saber que cada vegada que es va a cercar una cosa determinada hi ha algú que pot vigilar el que fas, que pot elaborar el teu perfil d'usuari i envair la teva vida privada sense que puguis fer res. Hem de tenir present que hi ha les dues cares. Quan algú utilitza una tarja de crèdit per pagar, a la vegada fica a un arxiu, que no controla i que no se sap qui controla, trossos de la seva vida. Cada vegada que utilitzes la xarxa també fas d'espia de tu mateix. Tots els programes d'autofidelització són programes de autoespionatge; o sigui, els "Punts Iberia" i coses així. Cada vegada que formes part d'un grup com aquest, dones permís a la companyia pertinent perquè et fiqui dins una base de dades on es registra que tu viatges tantes vegades a tal lloc, o qualsevol altra informació personal. Et donen un caramel a canvi d'una informació que, com ells saben, és la que té valor, perquè és la base del negoci actual. Totes aquestes coses tenen la contrapartida d'una certa pèrdua de llibertat, associada a les tecnologies. Sigui quina sigui la tecnologia, devora del seu costat bo sempre hi ha la part negativa. Si em deixa ser extremista li diré que un episodi bíblic com el de la torre de Babel jo l'interpret com una contrapartida al desenvolupament historicotecnològic més espectacular de la humanitat, el de la tecnologia de la parla. Els quatre replegats de la torre de Babel varen veure que si afegien un poc de palla al fang podrien fer un edifici tan alt que, fins i tot, podrien desafiar el poder de Déu. No, no és de rialles, hi ha restes de la torre, els han trobat a Mesopotàmia. És un episodi que, més enllà de la significació bíblica, té traces de realitat. O sigui, tenim fang i palla -la tecnologia- i podem arribar allà on sigui. Bé, Déu, que com es veu és punyetero i poderós -a més de bon al·lot-, no va decidir esbucar la torre, va anar

a l'arrel de la qüestió i es va demanar: quina tecnologia els permet continuar on són? La parla, es va contestar. Au, doncs, anem a suprimir la parla i ja ho haurem fet tot. Si un reflexiona sobre els mites i la història sempre es fa present la por a la tecnologia, normalment per sobre dels beneficis que se'n poden extreure. Mira el cas d'Internet i la pedofília; estic cansat de veure, quan la policia fa batudes, com posen un disquet devora una pistola. Dos elements que, per favor, no poden ser considerats dins la mateixa categoria.

LA FRUSTRACIÓ DAVANT LA MÀQUINA

-La por a la tecnologia recorda quan Kasparov va perdre aquella partida d'escacs. Molta de gent va interioritzar aquell episodi amb un sentiment de pèrdua, frustrats, perquè la màquina guanyà a l'home. D'on ve aquest sentiment?

-És que l'anàlisi que ens han venut és una anàlisi enganyosa. No va ser una màquina que va guanyar a una persona, sinó un equip d'humans ajudat per una màquina que va guanyar a una persona assistida per un equip d'humans i de màquines. Pensar que Kasparov era ell tot sol davant el perill és irreal; de la mateixa manera, darrera el *Deep Blue* hi havia tot un equip de persones. Ara, si anem al que hi ha darrere de tot això, sí que és cert que al catastrofisme tecnològic li va anar molt bé pintar aquest duel, aquesta idea de màquina que guanya a persones. Diuen els que en saben que, quan Kasparov va guanyar la primera vegada, va ser perquè se'n va témer que la màquina estava programada per guanyar a un alt nivell, a nivell de gran campió, i va decidir jugar-li per baix, com un principiant. I va -diguem- desconcertar els programes, que no tenien prevista aquesta eventualitat. Clar, a la segona ja va ser diferent. Realment, si pensem en qüestions de relacions entre màquines i persones, va ser molt més

Crèdit Directe

Permanent i tan flexible...

...que vostè tria quant i com pagar.

Compri allò que vulgui

Crèdit Directe li ofereix un crèdit personal a la seva mida amb un preu excepcional a través d'una targeta que podrà utilitzar en allò que Vostè vulgui.

Utilitzi la quantitat que vulgui

Vostè tindrà una línia de crèdit permanent amb un límit establert i disponible, que es recupera automàticament a mida que s'amortitza.

En disposi quan vulgui

Pel sol fet de presentar la targeta, disposa de forma immediata del crèdit, sense necessitat de fer cap tràmit ni omplir paperassa per pagar les compres a terminis.

Pagui com vulgui

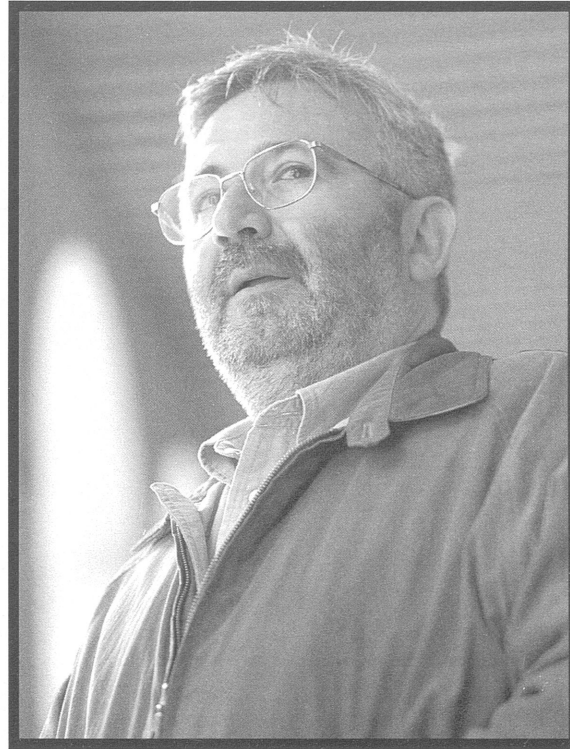
Gaudirà d'unes condicions de pagament d'una gran flexibilitat, que li permetran decidir l'import de les quotes mensuals així com canviar-les a la seva conveniència.

I a més a més: Aconseguirà de manera gratuïta una assegurança d'accidents en viatges de 20 milions de pessetes i podrà disposar d'efectiu a qualsevol caixer automàtic. Per a més informació sobre Crèdit Directe consulti a qualsevol de les nostres oficines.

BANCA MARCH

TREBALLAM PER MERÈIXER LA VOSTRA CONFIANÇA

rellevant l'episodi de na Dolly, l'ovella clonada. Perquè hi ha un discurs que es dedica a dir: "au, què farem, ara ja ens volen fabricar, ara ja volen fer persones, on arribarem?". Molt bé, doncs, resulta que gràcies a la intel·ligència artificial sabem que el que podem reproduir és la carn, el maquinari, però el programari, el nostre cap, no el podem reproduir. Perquè per fer-ne un d'igual que jo, que ja em dirà quina gràcia tendria, hauriem de reproduir els carrers de Felanitx, la meua infantesa, la meua família, els episodis que m'han marcat un per un..., m'explic? I això sí que no hi ha manera. I si ho sabem és gràcies al fracàs de la intel·ligència artificial. Consegüentment, un fracàs ens tranquil·litza respecte de les possibles sortides de mare dels homes. Però t'adones que l'interès consisteix a ressaltar la notícia negativa, o sigui la frustració davant la màquina, però no a explicar la feina que es fa amb els seus contrapunts i el seu valor relatiu?

-Pensa que, avui per avui, hi ha generacions ja irrecuperables, reticents i temoroses, inadaptades per vida a la tecnologia informàtica?

-No, no ho crec. De fet, no és cert. Fa uns anys, quan Internet pràcticament no existia a les nostres vides, vaig fer una recerca determinada. I vaig trobar una immensa quantitat de sèniors, gent de la tercera edat, de Canadà i dels Estats Units, que empraven com a eina i com a recurs la xarxa. Quan aquí encara no havia arribat. Aquí, ens podem desenganyar -i ara seré un poc cruel-, el que feim amb els sèniors és donar-los arròs brut i porcella. Clar, ara arriba a la tercera edat gent que ha anat més a escola que els sèniors que ara ho són. Per raons històriques, per la guerra i la fam, als majors d'ara no els pots demanar gran cosa més. Però que ens quedem en aquest clixé i no evolucionem cap a clixés més adequats en relació al perfil dels sèniors d'ara és una qüestió de pura voluntat política. A més, també és una qüestió d'autoestima, de fomentar l'autoestima de tots els col·lectius, perquè siguin capaços de valorar i d'entendre que poden arribar a fer per ells mateixos. Lògicament, jo no puc arribar, per facilitat i formació, allà on podrà arribar el meu fill. Però, clar, pitjor seria pensar que el meu fill no pogués arribar més enfora que jo. Cadascú té les seves limitacions. Però cada vegada la tecnologia és més i més amistosa, basta saber fer-ne un poc de lectura comprensiva i tenir una mica de coordinació per fer clic amb el dit.

EL PODER DE L'INDIVIDU

-És capaç de fer una relació de les meravelles que encara tendrem temps de veure a la nostra vida diària?

-El futur que ens dibuixen és un futur on tot estarà connectat en xarxa, amb la televisió ocupant el centre de totes les coses, encara que serà una televisió diferent, diguem que "a mida", capaç d'oferir allò que t'agrada al marge de les tiranies de les audiències. Abans li deia que la feina bàsica serà de tractament de la informació, orientada cap al món de l'entreteniment, encara que un entreteniment del més alt nivell educatiu. Aquest seria un escenari. Altres ens mostren un escenari futurista on, a ca teva, tindràs un gran sistema central de comunicació amb l'exterior, preparat per facilitar-te la vida, al qual dona-

ràs ordres, et connectarà l'aparell del suc de taronja, li encarregarà bitllets d'avió, et recordarà l'agenda del dia, et mostrarà un correu electrònic del metge que et diu que tens hora amb ell...; pujaràs al cotxe per anar al cinema i la terminal del vehicle et farà una sinopsi de la pel·lícula que vas a veure. O, si surts de ca teva a sopar, tindràs la possibilitat d'ordenar al sistema que et cerqui una pel·lícula d'aquestes característiques i el sistema en trobarà una que s'adapta a allò que demanes mentre tu ets fora, preparada per a quan tornis. Bé, això si no passa res amb l'efecte 2000. Al marge de tots aquests detalls, un element important és saber que, en el futur, hi haurà una necessitat de reciclatge continu. Els canvis que ara són assimilats en el temps d'una generació és registraran diverses vegades al llarg de la vida d'una persona. Els que en saben diuen que una persona necessitarà, al llarg de la seva vida, quatre o cinc reciclatges profunds, cinc canvis radicals. Això atorgarà una importància extrema a la formació *off campus*, és a dir, a la formació continua-

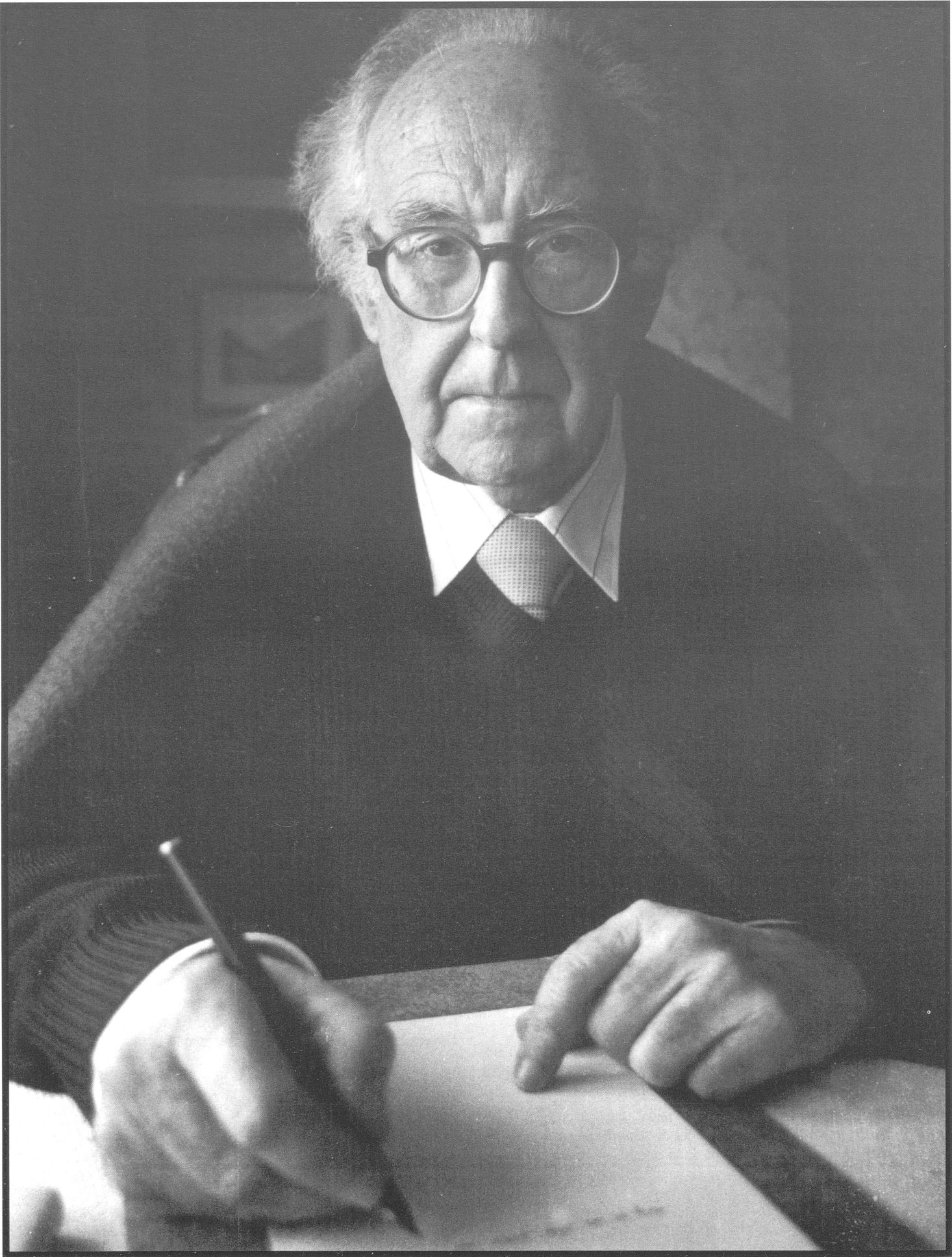
da. La gent que quedi fora dels circuits de formació serà com si no fos. Les tecnologies de la informació seran vitals perquè eliminen el requisit de la presència per poder accedir a aquesta formació. Sense oblidar que no hi ha tecnologia més interactiva, viva i efectiva per explicar històries que la capacitat de les persones. Res mai no afectarà aquesta capacitat.

-Un futur, per tant, més confortable per a l'activitat intel·lectual?

-Tendrem molts més estímuls. En la meua opinió, tornarem a un Renaixement. D'una manera simple, la idea que jo tenc del Renaixement és que es va deixar, d'una vegada per totes, de fer feina només per tenir Déu content i es va girar els ulls cap a les persones, cap a la millora de les condicions humanes. La pintura deixa d'obligar que els personatges bíblics ocupin una mida relativa a la seva importància per ocupar-la en funció de l'escena; és quan es comencen a pintar per igual persones i déus. La introducció de la perspectiva romp la tradició, els personatges ocupen un lloc relatiu a l'escena. Un fenomen que s'estén a la literatura i a totes les arts. I nosaltres, ara, tornam a col·locar en el centre de l'activitat allò que ens caracteritza per damunt de totes les coses, les idees. Les idees i la capacitat de comunicar-les és l'expressió més profunda de la humanitat, el que ens distingeix. Fins ara mantenim uns centres de poder, una televisió, uns grups de comunicació que centralitzen la difusió de les idees. Les tecnologies ens ajudaran a tornar a l'individu com a font de creativitat. És evident que exager, perquè els centres de poder sempre tendran més capacitat que els individus. És evident que la *web* del Govern balear serà sempre més visitada que la meua.

-Web, per cert, la seva, que han visitat devers 5.900 persones. Moltes o poques?

-He descobert amb sorpresa que, a l'àmbit de parla catalana, aquesta pàgina m'ha donat molta visibilitat. Hi ha més gent de la que jo em pensava que em coneix. Ha estat una font de sorpreses, gent que m'ha escrit, gent que ha contactat amb mi d'aquesta manera, amics que he fet per tot el món gràcies a això...; ha estat una gran i bona sorpresa.

Home atípic i escriptor irreverent

Entrevista a Cristòfol Serra

per Antoni Oliver

Cristòfol Serra és un escriptor estranyament lúcid i heterodox. Té una llarga trajectòria literària com a heterodox i pensador original. Autor d'un pensament lligat a les tendències no positivistes del coneixement, ha basat la seva obra en la interpretació de l'*Apocalipsi* i els signes del temps en autors profètics com Léon Bloy, William Blake o no racionalistes com Carlyle. Serra, amb aquests materials originals ha teixit un corpus narratiu i assagístic molt atractiu per a qui vol endinsar-se a altres territoris inquietants. Sempre atent als signes del temps, que defineix com dominats pels doblers i accelerats, ha vist fa poc publicades unes nòtules, terme que junta la nota i l'aforisme, i una autobiografia titulada *Las líneas de mi vida*, és per ser publicada

-Vostè té la idea que per entendre la història no és vàlid el racionalisme.

-No és vàlid el racionalisme ni cap llei d'interpretació o predicció històrica. Consider que la història és un procés irracional.

-Aquesta manera d'entendre la història, com un fenomen no racional, és també pròpia d'alguns autors romàntics transcendentalistes com Carlyle.

-Els herois de Carlyle tenen un sentit profètic de la història, però s'ha d'anar molt alerta perquè a Carlyle se li ha atribuït una visió d'exaltació dels herois que podria ser la del feixisme o de l'autoritarisme. Carlyle no tenia del tot clara la visió apocalíptica, el que sí tenia clar és que la història és un procés irracional on apareixen uns herois que desfiguren la línia racional del procés històric com Mahoma, Napoleó o Cromwell, perquè el puritanisme de Cromwell, la revolució

puritana, ha tengut moltes conseqüències. Endemés de Carlyle s'ha de tenir en compte William Blake, que era un mil·lenarista i estava del costat dels profetes. També s'ha de mencionar Léon Bloy, autor original dins els profètics, polemista furiós, catòlic heterodox i fustigador incansable de la burgesia. Els surrealistes també sostreuen l'home de la raó i fan que assoleixi una major llibertat imaginativa.

-Quins són els signes del temps actual, a la vista de la literatura apocalíptica que vostè ha estudiat tant i, concretament del segle que se'n va?

-Amb aquesta pregunta em posa vostè realment en un compromís. Jo no som historiador, però, en aquest cas, he de tenir un judici sobre la història, sobre un segle XX que en certa manera és la continuació del segle XIX. No crec que el segle XX hagi superat el segle XIX, com pretenen alguns, i crec que, precisament, arrossegam una sèrie de mals que vénen del XIX. Al pas que hem anat en aquest segle no s'han superat alguns dels esculls que per a la història ofereix el segle passat. He dit ja en algunes ocasions que tenc un sentit de la història que és diferent al sentit secular, tenc un sentit de la història d'acord amb la profecia, perquè entenc que la història, és a dir, els homes agrupats en societats, pobles, nacions i races, no té cap finalitat com no sigui una agitació incoherent o la persecució de valors econòmics.

La persecució de valors econòmics o l'agitació política incoherent, a través de les ideologies, no dona un sentit a la història. Ara bé, aquest sentit de la història, segons la profecia, per a alguns és un sentit catàstrofic, però jo no crec que sigui així, sinó que el sentit de la història, a la llum de la profecia, és una catarsi, que és molt diferent que una catàstrofe. Ara bé, donat el sostre material del món, la catàstrofe ve per si mateixa.

-És a dir, que no hi haurà la fi del món.

-Accept més el sentit profètic de la història que el secular i racionalista, i crec que assistim a l'apostasia de les nacions que ja té dos segles de duració i es fa cada dia més sensible i no li podem assignar un final més que d'una forma aproximada, i podria ser dins aquest mil·lenni, i crec que això indica el final d'un cicle, no el final del món, com diu el testimoni de Jehová.

Cristòfol Serra va néixer a Palma el 1922. Llicenciat en dret i posteriorment en filosofia i lletres ha exercit l'ensenyament a l'Institut de Palma i a diferents col·legis. Escriptor singular, heterodox, captivat pels surrealistes i pels autors profètics, ha bastit una obra que té en l'irracionalisme el seu encant. Ha publicat *Péndulo y otros papeles*, *Viaje a Cotiledonia*, *La noche oscura de Jonás*, *Retorno a Cotiledonia*, *Diccionario de William Blake* i *Con un solo ojo*, endemés de traduccions de Melville, Lear, Michaux, Blake, una Antologia del humor negro i altres volums d'assaig i articles. Amb el títol de *Ars magna* va publicà l'any 1996 la seva obra completa, però des llavors ençà ha continuat publicant *Diaris Léon Bloy*, i darrerament, *Nòtules*, i apareixerà aviat *Las líneas de mi vida*.

La història en un sentit profètic no es pot llegir com si fos un calendari. El que s'aproxima és el final d'uns temps històrics. A mi m'ha servit el llibre de l'*Apocalipsi* per saber d'aquest final, si el vivim o vendrà, si patim ja o patirà el nou mil·lenni l'ombrívol període del temps que es va obrir l'any 1917 amb el retorn dels jueus a la terra dels seus avantpassats. Es tracta de saber si és pròxima la reconciliació del vell Israel de la sang d'Abraham amb el nou Israel de la sang de Crist que és la condició sense la qual no pot començar el regne de Crist sobre la terra renovada i purificada.

Per tant a l'*Apocalipsi* jo li assigno un caràcter terraqüi, però sempre amb un llenguatge en consonància amb el mateix *Apocalipsi*, propi del cicle judeocristià, que arranca dels temps dels profetes. D'aquest cicle ningú no es pot escapolar, com pretenen alguns. Hi ha fenòmens com el comunisme o el socialisme que entren dins aquest cicle judeocristià, però desvirtuant el mil·lenarisme, rebaixant-lo a un llenguatge mundà o secular, racionalista en definitiva. Són mil·lenaristes venguts a menys.

-Com imagina les dècades futures?

-En tractar d'imaginar aquestes dècades futures, doncs he de dir que el meu no és un pensament solitari. Hi ha un grup de sociòlegs, psicòlegs, historiadors que no dubten a situar el dia de la fi dels temps, de l'abominació de la desolació, a les acaballes del segle XX o en començar el nou mil·lenni.

Si llegim l'*Apocalipsi*, que és un llibre que poca gent coneix de veritat, i tothom només ha passat per damunt d'ell, ens diu que el dia de la còlera és assenyalat dins el que s'anomena l'Església de Filadèlfia, perquè hi ha una sèrie de cartes dirigides a diferents esglésies i una és aquesta de Filadèlfia. Això s'ha d'interpretar com un estadi històric de l'Església que és en el fons del remolí històric, però ha de conèixer un crepuscle plàcid, com les calmes de l'horabaixa que vénen després d'un dia de tempesta. Es dona ara aquesta situació? No ho sé, això depèn de com s'interpreti el que passa ara. Però aquesta fase pacífica de la Sisena Església crec que no ha arribat encara, i està relacionada amb l'Adveniment. Els profetes i evangelistes, diuen que això serà un esdeveniment sobtat, però això és una manera de parlar figurada. Ara bé, les cartes de l'*Apocalipsi* ens donen a conèixer l'ordre cronològic dels set períodes de l'Església que començaren en Crist i culminaran en l'anticrist, doncs bé aquesta sexta església és la de l'agonia i de l'agonia de l'Església, que en aquest cas no vol dir mort. Sant Joan retrata perfectament aquest temps de trànsit de Filadèlfia a l'Odissea, és a dir, de l'humanisme postrevolucionari a l'ambigüitat regnant de l'anticrist. Per a mi passam per uns temps ambigus, i aquesta seria una de les característiques d'ara. Tot és ambigüitat i és amb aquest segell, naturalment en forma figurada, perquè això no s'ha de racionalitzar, s'anuncia l'escissió dels esperits i el poder del més brutal culte als diners. Aquesta és la idea del que pens que vendrà i d'on som, segons l'*Apocalipsi*. El culte als diners congrega una gran part de la humanitat, perquè som a una època en que els doblers sonen per tot.

És a dir, que som a un temps on predominen els *dobeites* de Cotiledònia, que estan de moda.

-Aquest és el principal signe dels temps?

-Crec que sí. Els astròlegs diuen que per tenir una idea clara del temps cristià, que té el seu propi llenguatge, que abraçarà des de la primera venguda de Crist fins al mateix final d'aquest temps, aquest coincideix amb la fi de l'era de Peix i el començament de l'era d'Aquari. L'era de Peix ha durat dos mil cent anys i l'hem de dividir per set, el resultat seria de cent dotze anys d'església apostòlica, dos-cents anys més fins arribar a l'edict de Milà, promulgat el 315, cinc-cents anys més fins al 800 de Carlemany, i el 1312 és abolida l'orde templer, i això marca el final d'alguna cosa i l'apropament de les dues religions monoteistes, el Cristianisme i l'Islam, i el quart temps

de 1412 a 1800 que inclou totes les caigudes espirituals de l'home cristià com l'entronització de la deessa Raó, l'època del Terror i el renaixement del paganism que vivim ara. És a dir, que aquests són els estadis històrics de l'Església. D'aquestes èpoques destaca l'abolició de l'orde templer i aquest és un fet important, per mor que aquesta abolició marca l'apropament amb l'Islam i aquestes idees islàmiques dels templers produïren una desviació fonamental en el món modern i és que els templers varen ser els primers banquers, és a dir, que la banca i el món dels doblers ve dels temps dels templers, és un fenomen d'abans del Renaixement, i és on comença aquesta època *dinerària*. Tot això s'ha de tenir en compte. Una de les coses que diu clarament l'*Apocalipsi*, encara que hi ha una altra literatura apocalíptica, el moment més eloqüent de l'*Apocalipsi* o de la literatura apocalíptica arriba amb sant Joan que anuncia, d'una forma que estremeix, el caràcter perversament mercantil de la bèstia escarlata, i això és important. La bèstia escarlata és el símbol que anuncia l'economia presa com a únic fi i com a una finalitat en si mateixa i que, donades les seves premisses, estableix una producció *ad infinitum*, vers l'infinit, sense mesura. Això ve de molt enrera i a l'*Apocalipsi* hi ha la figura de la Bèstia Escarlata i damunt aquesta bèstia hi ha una dona que fa un ús pervers de la copa d'or. L'ús pervers de la copa d'or, és a dir, dels doblers, és el que caracteritza aquests temps.

LA PERVERSIÓ DELS DINERS

-Els diners són sempre perversos?

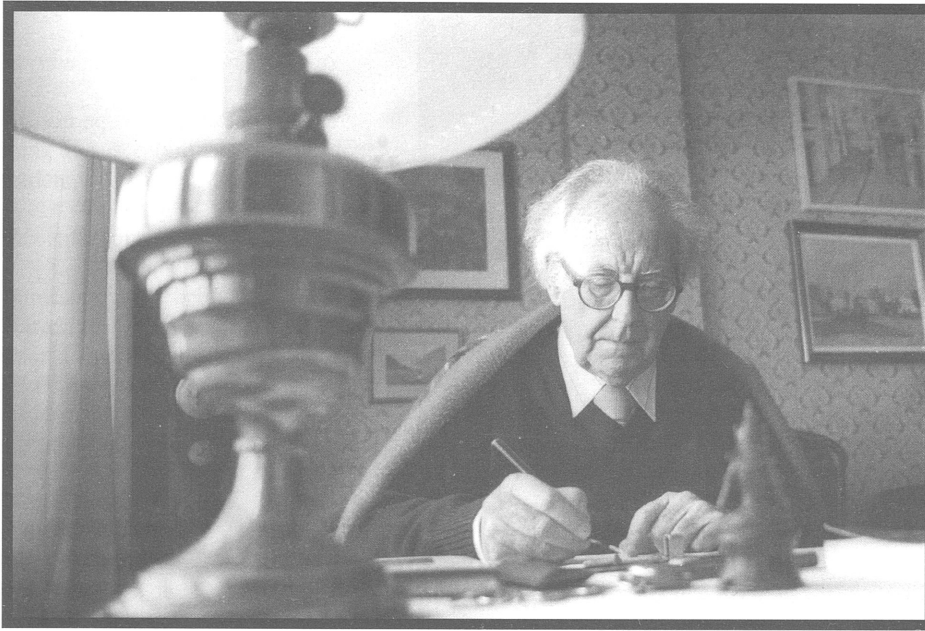
-No sempre. Ara, crec que els doblers per si mateixos han passat a estar sotmesos a un domini satànic i hi ha aquesta inclinació a fer-ne un ús pervers. Totes les dades que tenim de l'economia del món reafirmen aquesta tràgica i desoladora visió, perquè l'optimisme del capitalisme no té límits. Llavors els homes, segons diu l'*Apocalipsi*, "durant la marca de la bèstia", i ningú no pot negar, sempre que tenguí un mínim sentit de l'Arcà, que aquesta bèstia escarlata és la que computa, i mai millor dit, la societat, amb un economicisme informatitzat i que ho arrossega tot. Aquest és un dels signes de la fi dels temps. No existeix la santa germanor dels doblers, sinó la brutal germanor dels diners. Això continuarà. També una de les característiques d'aquest temps és l'acceleració històrica, la pendent abrupta de la història.

-Ara podem canviar una mica de tema i parlar del seu món imaginari, dels viatges imaginaris del seu feu, de Cotiledònia.

-Ara he escrit una petita autobiografia, que he titulat *Las líneas de mi vida* on he emprat com a motiu conductor un vers de Hölderlin. En aquest text explico el que representa Cotiledònia i altres coses que m'han passat.

-També dona la seva opinió sobre alguns personatges de l'època, com Marius Verdaguer.

-De Marius Verdaguer explico que a mi em qualificava, amb un somriure pietós d'home d'entusiasmes, i un dels entusiasmes que no compartia amb mi era l'admiració que jo tenia llavors per l'obra de George Santayana, ell desconeixia l'anglès, i només havia llegit un llibre seu, no entenia que jo el pogués considerar el millor de la Generació del 98. A Madrid on vaig acabar la carrera de dret vaig comprar un llibre de versos de Santayana i vaig llegir la majoria dels assaigs. Sempre recordaré un vers que diu "estar a un costat de la vida perplex", no sé si això és un ideal, però sí una actitud. En aquell temps ja llegia la vida de Crist en els evangelis sense escandalitzar-me. D'aquella època record a Pàmfil un personatge que deixava descol·locat Marius Verdaguer, el treia de polleguera, i que era un cara dura, es feia passar per cec, perquè tenia un ull a la biorxa, palpava les plaques fins que un dia el descobriren i li donaren una pa-

llissa i li posaren els dos ulls de vellut. Era un romanès feixista que no feia més que perseguir el que anomenava art degenerat. A mi un dia em prengué un llibre de Michaux, se'l va frotre sota l'aixel·la, i se'l va endur casa seva que era com una sol·la plena de llibres. Dos dies després em cridà perquè veiés un auto de fe que havia de fer amb el llibre. Va agafar el llibre i el va fer volar en una habitació de vidres que ell deia que era el colomer de la justícia pàmfila. Les pàgines volaren i volia que prenguéssim un vi per celebrar aquest greuge a Michaux, em vaig negar i vaig sortir d'aquella casa.

UN VIATGE PER COTILEDÒNIA

-Com va néixer Cotiledònia?

-Vaig escriure Cotiledònia nou anys després de *Péndulo y otros papeles* que era un llibre més esqueixat. El viatge que vaig emprendre a terres cotiledònies volia ser com unes castanyetes, més festives. Si vaig fer aquest viatge va ser perquè em sentia molt aclaparat per les classes que donava a diferents col·legis, i estava cansat de repetir sempre el mateix, en francès i en anglès, i vaig voler inventar el meu propi llenguatge cotiledó. Per això em varen servir d'estímul relacions de viatges exòtics i paraules del caló, que no sé per què em venien al cap. Tal vegada jo era la reencarnació d'algun gitano que va viure sota l'imperi austrohongarès. Però el més segur és que si va néixer Cotiledònia fos perquè han existit el *persicum precocum* dels romans, el *bericoco* dels toscans i l'*aubercoc* mallorquí, que a vegades escursam i en deim "bercoc". El mallorquí ja fa uns segles que anomena "bercoc" a la persona ximple. Jo tenia un oncle botànic que a mi em va batejar quan era nin com dicotiledó, per ser més científic, perquè jo no tenia el do matemàtic, ni geomètric. Doncs bé, el cotiledó que era jo, quan vaig fer quaranta anys, que era una edat ja avançada per a un nin, va escriure aquest *Viatge a Cotiledònia* que era dedicat als habitants de l'albercoc terrestre, perquè aquest globus profà i farisaic té més d'albercoc que d'esfera. Amb la llibertat que dona no haver d'escriure novel·les vaig amollar-me, i vaig deixar anar la imaginació. El llibre va tenir per a alguns una bona acollida i per a altres va ser indiferent o en feren un cert sarcasme.

-Per Cotiledònia passen una gran quantitat de personatges, els marimondins, ossillons, dobeites, bilibús. M'agradaria que en parlàssim d'aquests personatges que surten a aquest viatge imaginari.

-Sí, en podem parlar.

-Per exemple, qui són els dobeites?

-Són els que representen la societat purament utilitarista i pragmàtica que aquí és representada pels rústecs dobeites, perquè aquí els dobeites són molt rústecs, en canvi a Amèrica són els plutòcrates. Per tant el dobeita és el plutòcrata de tots els temps que viu únicament mogut per la idea del benefici i del benestar immediat. L'altra màscara complementària del dobeita és l'onerari que encarna la moral calvinista del treball, que avui en dia ha pujat als altars pel gran onerari dels nostres dies que és el yuppy, és a dir, l'executiu, el negociant, l'inversor en borsa, etc.

-Els oneraris són sempre enfebrits i sobresaltats, diu vostè a Cotiledònia.

-Exacte, sempre amb presses i esperitats, els oneraris.

-I que me'n diu dels fames i els panes?

-Aquests són molts típics de Mallorca. Els fames i els panes tenen a veure amb aquest grup social de mallorquins que ells mateixos s'adjudiquen una avior que no tenen, però que, en el fons, així ho representen, i forcen la resta que els reconegui aquesta avior que no tenen. Els panes són els que vestien de pana i a la vegada tenen a veure amb els olions que són els que es dedicaven a premsar les olives, el seu negoci era aquest. Els fames, els panes i els olions són al món rústec.

-Els marimondins. que varen ser uns excel·lents hipòcrites...

-Bé, els marimondins senzillament són una espècie més de les que donen sentit a les estructures socials que tenim, centrades en l'ascens social, en el culte a la competitivitat, en l'exaltació de l'esperit individualista, però alguns d'ells són uns individualistes tocats per la poesia, com és el cas dels marimondins exempts d'una sèrie de tares que tenen la resta, i tenen allotjada més poesia en el seu cervell. El marimondí vendria a ser el mallorquí idealitzat que després, al segon viatge a Cotiledònia, es va convertir en marimalo, perquè ja ha perdut moltes de les qualitats innates poètiques que tenia aquest tipus de mallorquí idealitzat.

-Qui són els bilibús?

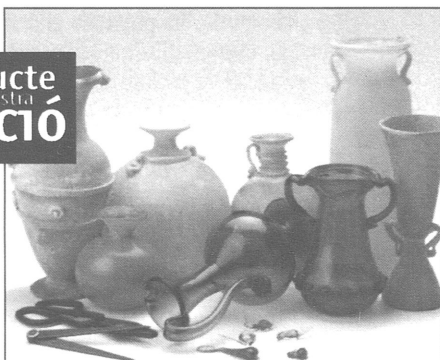
-Els bilibús són la gent alegre, festiva, per a mi tenen molta importància perquè així com el marimondí es converteix en marimalo, el bilibú és una espècie d'home presocràtic, que té una alegria per damunt de tot, al qual no ha dominat la tristesa, no està immers en la tristesa ratera de molts de cotiledonis, perquè hi ha molta tristesa ratera, entre els cotiledonis. En canvi el bilibú ha dit "bu" a la bilis, ha espantat la bilis de la seva vida. El bilibú té un poc a veure amb el marimondí, està més enllà de Mallorca, perquè, per exemple, un andalus pot ser també un bilibú. Són aquells que tenen el cervell cremat pel sol, un poc torradets, meridionals i mediterranis, i tenen la seva pròpia llengua com els marimondins. Per cert que és molt curiosa la llengua dels marimondins que, com dic al llibre, el marimondí diu a la mar *nundina* i a les dones *codony pelussí*, fent referència a la semblança que té la mama del codony amb la de les dones i la pelussa que també té el codony, semblant a la de la pell d'algunes dones.

-Qui són els àviles?

Producte
del nostre
esforç

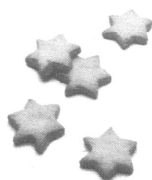
Producte
de la nostra
tradició

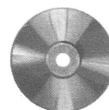
Producte
del nostre
enginy

Producte del nostre **interès**

Els productes de la
nostra terra, la nostra
artesanania i la nostra

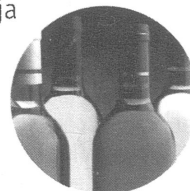

indústria són fruit de

l'esforç, la tradició i l'enginy de
molts de nosaltres.

La marca **Producte Balear**, que ja
podeu veure a les etiquetes de
molts d'ells, així ens ho
garanteix.

Teniu-la en compte a l'hora
de triar i contribuïrem a

preservar la feina de la nostra gent.

Producte **Balear**

Garantia d'origen

INFORMAU-VOS
971 774 031

idi
Institut Balear
de Desenvolupament

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Vicepresidència i Conselleria d'Economia, Agricultura, Comerç i Indústria

-Són gent molt vidriosa.

-Se senten a cada passa ultratjats.

-Sí, són aquells que viuen sempre plens de susceptibilitats, són les dones verdenques, molt susceptibles també.

-Els zafacoques?

-Aquests són els bel·licosos, gent lliurada al bel·licisme, però tota Cotiledònia és impregnada d'aquest esperit bel·lic, que també és producte dels doblers, els diners necessiten de l'home bel·lic que els empara.

-Els onirites?

-Són el contrari dels *oneraris*, poden ser els hippies de Cotiledònia, són els incondicionals del somni, de la fantasia, de les coses poètiques, viuen aliens als valors essencials de la societat utilitarista i pragmàtica.

-Els escotillons?

-Representen la gent de la costa que viu aferrada a la mar, els mariners que tenen una vida feliç i lliure presidida per les gavines i les malifetes dels moixos.

-Els ossillons?

-Els *ossillons* tenen un costum que no els desapareix amb els anys, toquen la dona quan és pleniluni, quan les xarxes vénen plenes de peixos. L'*ossilló* és sempre fidel a aquest costum per més que protesti l'*ossillona*. La conseqüència és que l'*ossilló* té un afany de pescar molt, i l'*ossillona* es passa la vida esperant i dormint.

EL SENTIT DELS VIATGES IMAGINARIS

-Hi ha tota una literatura del viatge imaginari.

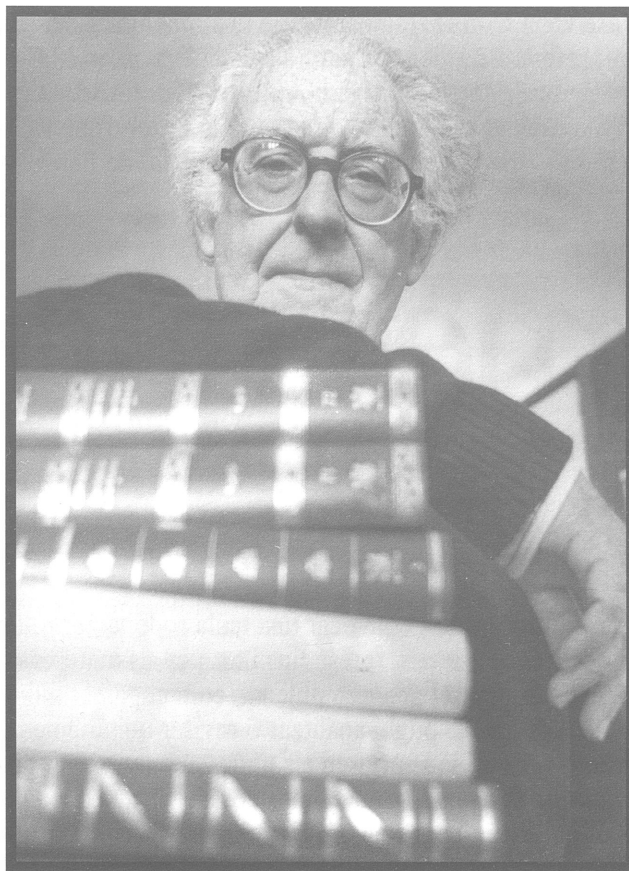
-Sí, Jonathan Swift, Michaux, han fet viatges imaginaris.

-Gulliver, per exemple.

-Sí, Papini quan parla de Swift fa una referència als viatges imaginaris i diu una cosa que està molt bé, que és també la idea que jo tenc, i és que el viatge imaginari és l'avantsala del judici universal. Jo som un apocalíptic somrient o malèvol, però no tant com ho poden ser Swift o Michaux. Això m'ho han dit alguns a les crítiques. Bé, quan faig els viatges imaginaris faig un judici, un judici que en aquest cas de Cotiledònia tal vegada sigui poètic, perquè hi ha imaginació. Això que diu Papini és encertat. Un viatge imaginari poden ser les *Cartes Perses* de Montesquieu, *Faust*, *Viatges de Gulliver*, *El Quixot*, i són aquest antecedent del judici universal. Així com les nacions han d'entrar en un judici, també ho ha de fer l'espècie humana, els homes també seran jutjats.

-Interessant el que diu Papini.

-Diu que Gulliver, com la major part de les obres mestres de la fan-

tasia europea, és un viatge d'aventures que serveix de pretext per a una crítica de la humanitat. Els viatges inversemblants i les censures i sàtires dels homes són, de fet, *L'Odissea*, *La Divina Comèdia*, *El Quixot*, *Faust*, i aquests fantàstics informes sobre els homes tenen sempre el mateix esquema i idèntic propòsit, variat i canviat, segons els temps i l'enginy de l'autor, que passa sempre revista a l'ànima humana, sempre amarga i dolorosa, que es du a terme a través de sublimes o agradables vicissituds, i imaginacions.

-En el seu imaginari, com diuen ara, hi ha també els ases. Hi ha molts d'ases?

-Sí, el nombre d'ases és infinit o, almenys, n'hi ha a milers.

-Com va venir el seu interès pels ases, per la ruqueria universal?

-Ho explico també a aquestes memòries, a les notes autobiogràfiques. Vaig entrar a una llibreria de vell, plena de fang, perquè havia plogut molt i era en un soterrani, i vaig

trobar un exemplar d'*El asno ilustrado* que s'havia publicat l'any 1837, dos anys abans del conveni de Vergara. És a dir, després de sis anys de guerra civil a Espanya, i el llibre endemés de ser una corrosiva *asnologia* era un al·legat històric escrit per un exclergue. A una de les poesies es llegia: "El tío camuso por un rebuzno se halla ya de alcalde, por un rebuzno, prior de un gran convento se encuentra el padre Juan, por un rebuzno los canónigos causan un incendio, por un rebuzno, cuántos inocentes a presidio habrán ido como reos. Cuántos por un rebuzno habrán perdido o ganado diaras o capelos". Aquest llibre el vaig trobar descomunal. L'autor havia cercat als arxius de París on es podien trobar notícies curioses i xocants, que no havia trobat ni Voltaire. Era un tractat de la ruqueria. L'autor declarava la seva afecció pels ases i contava costums que hem de qualificar com de molt rucs. Segons aquest autor el món era ple d'ases, perquè de rucs n'hi havia en altres quadrúpedes, als peixos, a les plantes, a la matemàtica, a la nàutica, hi deia que la ruqueria era una ciència universal. A mi em tenia sorprès que una ciència tan universal no fos objecte d'un estudi més metòdic com el que es fa a les universitats, que no havien trobat un lloc per estudiar la ruqueria. El món fa segles que registra actes heroics, batalles que mutilen, pestes humanes i porcines, en canvi no se n'havia parlat dels ases i, es vulgui o no, l'ase als pobles mediterranis ha estat el centre on convergeix tota la seva història. La Bíblia, objecte d'estudi i pedra de toc de les més singulars creences, no menciona l'ase de forma gratuïta, i si ho fa és perquè sense l'ase perd molt de sentit el que conta. Hi ha pobles que exalten l'ase, i d'altres que el menyspreen, els hebreus el posaren en un pedestal i els romans l'enaltien. La humanitat és en deute amb el calumniat i pacífic ruc. Jo tenc l'ase per un dels animals més intel·ligents. He fet una de les nòtules sobre l'ase, li tenc gran simpatia, perquè l'ase sap exterioritzar alegria, té uns ulls expressius, no em prenc a broma l'ase, sinó molt seriosament. He presentat l'ase com la cavalcadura predilecta dels déus.

Taula rodona amb **Camilo José Cela Conde**, (catedràtic de filosofia moral del Departament de Filosofia de la UIB), **Josep Maria Medrano** (professor de ciències naturals de l'I.E.S. Joan Maria Tomàs, membre del Seminari Permanent d'Astronomia, Astronàutica i Satèl·lits), **Juan Antonio Montesdeoca** (professor titular de matemàtica informàtica del Departament d'Informàtica de la UIB, director del màster d'animació per ordinador) i **Maria José Carbonero** (professora de sociologia del Departament de Filosofia de la UIB).

El mes que ve

Per Magdalena F. Mulet

Parlar del 2000 és referir-se a tot i a res, convocar una taula rodona per reflexionar sobre el proper mil·lenni, podia resultar una sorpresa fins i tot per als mateixos convidats, perquè tots coincidiren a afirmar que el proper mil·lenni, com el passat mil·lenni, no existeix com a concepte que es pugui analitzar o revisar unitàriament.

Però la conversa fluï sense guió previ i sorgiren els temes que més els preocupen: l'educació, les diferències socials que crea una societat cada vegada més competitiva, les inquietuds de la joventut actual, que a través de la seva labor docent coneixen bé... un exercici d'anàlisi, que serví per projectar una perspectiva, perquè la projecció és intrínseca a l'ésser humà, i a més, en tot cas, parlar del 2000 no pot aturar-nos, perquè és parlar del mes que ve.

ONA: Podem avançar quins canvis es poden produir amb l'arribada del 2000?, si és que hi ha d'haver algun canvi.

C. Conde: Això del mil·lenni és una espècie d'efecte 2000, perquè en principi hem d'expressar tres prevencions respecte d'aquesta bogeria col·lectiva que ens ha entrat amb això del canvi de mil·lenni, en primer lloc: qui pot creure que una data rodona pot canviar alguna cosa?, és completament absurd, els propòsits de cap d'any no duren més enllà de dia 3 de gener. Però a més és absurd creure que podem pensar en termes d'un mil·lenni sencer, la memòria dels individus no va més enllà d'unes dècades. Ara fan balanços del mil·lenni com si això fos possible, ningú no se'n recorda del que va passar el 1100, o el 1200 i el que tenim és una vaga referència de l'art, del romànic, del gòtic. Però tan sols això no és ben segur. Parlar del proper mil·lenni és parlar de no-res, és una entelèquia, perquè els propers cent anys ja no són previsibles, per tant parlar de la cultura del proper mil·lenni és una barbaritat. I a més cometem un pecat que els antropòlegs culturals troben molt greu, perquè el mil·lenni només canvia per a una determinada cultura, i encara!, ni els àrabs ni els jueus no tenen cap idea posada en el 31 de desembre perquè per a ells aquesta data no significa res. El fenomen existeix, sens dubte, crec, però, que és poc seriós, francament. Hi ha una superstició de l'any 2000, però no una realitat, l'única realitat de l'any 2000 serà la de les computadors, aquest sí que serà un fet. Pobret del que hagi de viatjar dia 2 de gener.

Carbonero: Això tampoc no sé fins a quin punt serà així, tal volta quan es llegeixi aquesta tertúlia més d'un haurà rebut una sorpresa.

L'EINA INFORMÀTICA

ONA: Què opina l'informàtic?

Montesdeoca: La meua no és una opinió prou qualificada perquè tot i que treball amb ordinadors no és el meu tema. La gent quan sent "informàtica" pensa que tot és el mateix, i jo som especialista en infografia, tot allò que té a veure amb la creació audiovisual, mitjançant la utilització de l'ordinador com a eina. Una eina que s'ha consolidat a aquesta darrera part del segle. Avui ningú no dubta que s'ha convertit en una eina més, encara que per a alguns dels artistes que en diríem clàssics, és una eina absurda, com un ens que de qualche manera pot traslladar i rompre els motlles del que ha estat la cultura fins fa molt poc. I de fet en alguns aspectes és així, encara que des del meu punt de vista la informàtica no és sinó una eina, només això, per donar sortida a la creativitat de l'home, una modalitat que permet expandir i fer créixer l'art, i una eina que ha democratitzat en certa manera l'art. Perquè l'ordinador facilita que una gent que amb tècniques tradicionals veu murs per accedir a expressar la seva creativitat, i pensen que això és un dret per a alguns que han nascut amb determinades qualitats, mitjançant els ordinadors poden fer que es rompin aquests murs de dificultats per falta de qualitat, i aquesta nova eina permet a moltes persones d'introduir-se en nous mitjans d'expressió audiovisual que fa que puguin comunicar tot això. Tots tenim coses a transmetre, i el mitjà que utilitzem canvia amb el pas del temps. Aquest és el paper que al meu veure han de tenir les noves tecnologies en el món que se'ns presenta davant. Els ordinadors són un recurs per capturar i fixar allò que volem expressar, i el llenguatge i l'escriptura són llenguatges sintètics, mentre que les imatges i el so són llenguatges naturals, que per tant serveixen per expressar sentiments, inquietuds, sensacions, etc..., i això és l'ordinador, una possibilitat de rompre barreres.

Quant a l'any 2000, al meu parer no té cap especial transcendència. És una data, i a partir del 2000 el paper de la infografia i de la informàtica serà molt important, com ja ho és ara, però com a fruit d'un procés i no d'una data determinada. Encara que no crec que les formes tradicionals d'expressió artística hagin de desaparèixer o morir ofegades per les noves tecnologies, que en realitat han de ser un mitjà que s'incorpora. Quan als anys setanta va néixer el vídeo semblava que el cinema havia de desaparèixer, i no ha estat així. Encara que empli una narrativa comuna, l'audiovisual, hi ha hagut espai per a ambdós llenguatges..., com més maneres d'expressar millor.

L'ordinador es consolidarà a àrees tan diverses com medicina, física, química, publicitat, etc.. perquè on pot arribar la informàtica pot arribar la infografia, l'expressió gràfica o visual, però són eines. Quant al camp de la publicitat i la creació que a mi m'ocupa, al marge d'utopies es pot dir que ens els propers anys hi haurà molts de canvis, entrem per exemple en una època d'estudis virtuals, i serà possible per exemple, el clonatge d'actors, i fer actors sintètics.

C. Conde: Si hem de parlar d'un canvi de mil·lenni com de canvi real de la nostra societat, crec que ja s'ha produït, va tenir lloc en els anys vuitanta. Llavors sí que hi hagué canvis, va caure el mur de Berlín com a símbol del final d'una aventura que sortí malament, d'una aventura que s'havia suposat que havia de donar culminació a la Il·lustració, la qual cosa implicava molts de segles, Bill Gates també va treure l'MS-Dos, un poc abans, i amb això la informàtica passa a ser una eina domèstica, apareix Internet que canvia radicalment la manera de comunicar-nos. I les teories de McLullán, que eren una conya marinera passen a ser certes, i tot això no tornarà a passar dia 31 de desembre d'enguany.

EFFECTES PSICOLÒGICS

Medrano: De fet ja hem entrat en el nou mil·lenni, perquè es descomptaren. Dionís l'Exigu va comptar malament, al segle V, quan va fer el càlcul, perquè tal i com està, Jesucrist va néixer entre l'any 4 i 7 abans de Crist. I per tant ja hi hem entrat. Això és una mostra més que es tracta tan sols d'una espècie de mitologia o de fascinació per les xifres rodones que no té res a veure amb els esdeveniments històrics. A la història d'Europa és més important el 1914 que el 1900, per posar un exemple.

Ara, a nivell individual no hi ha dubte que provoca una sensació especial, celebrar coses, posar fites. L'home tendeix a posar fites i a fixar.

ONA: Aquest efecte psicològic, també arrossega canvis?, pot tenir repercussions?

Les coses avui van molt de pressa, el principi del segle XX es produí la caiguda de les avantguardes, avui ja tan sols no es produeixen.

Medrano: La gent es posa nerviosa, però és un efecte molt superficial.

Carbonero: Els canvis no es produeixen dia 31 de desembre, però el que sí és cert és que vivim una època de canvis vertiginosos, i tenim la sensació que les coses canvien molt ràpidament, les relacions socials, econòmiques, familiars, en els darrers vint anys han canviat molt. I vint anys, com a període històric no és res. D'una banda la gent percep la simbologia del 2000, però d'altra també viuen en carn pròpia tots els canvis que de fet tenen lloc a les seves vides.

I jo m'estimo més parlar d'aquests trasbals de la nostra societat,

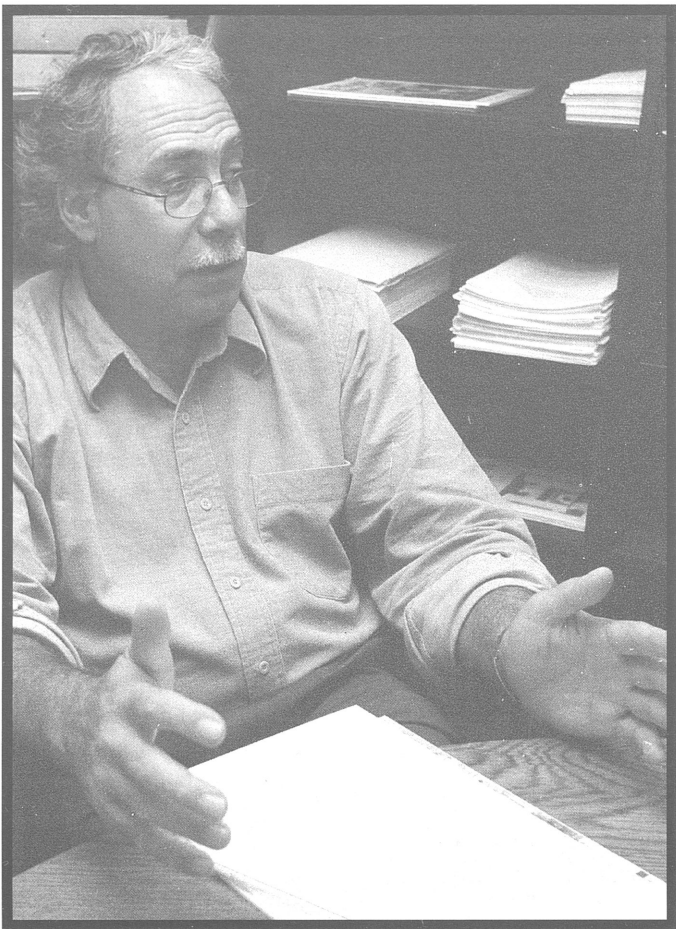
perquè de la nit de cap d'any del 1999 no hi res més a dir.

C. Conde: Bé, però jo crec que de totes maneres és cert que hi ha un efecte psicològic.

ONA: *Un efecte que ja es va produir en el canvi de segle passat, el període entre segles fou turbulent i de canvis, si més no en el camp de les arts i de les lletres.*

C. Conde: Sí que hi ha uns fenòmens propis de canvi de segle, religiositat exacerbada, etc... encara que això avui ja no passa, aquest efecte psicològic de les xifres rodones, la màgia d'arrodonir, va donar lloc segons diuen a l'aparició de les grans catedrals romàniques. Avui, això no és així. Avui ens movem en uns altres paràmetres i l'efecte psicològic és que aquest cap d'any la gent estarà disposada a pagar quantitats absurdes per fer o ser a un determinat lloc.

ONA: *Un invent del Corte Inglés.*

Camilo José Cela Conde

C. Conde: Tot això són convencions, res no està fixat, quin serà el primer nadó del mil·lenni si hi ha diferents usos horaris? Són maneres de distreure's pròpies de la nostra societat, perquè no crec que a la gent que passa fam a l'Índia i a Xtextènia tot això ara mateix els tenguí molt ocupats ni preocupats.

Carbonero: Hi ha un gran muntatge publicitari, en aquest sentit el canvi de mil·lenni és un invent. Però s'han substituït la mitologia i les prediccions de la fi del món, supòs.

Montesdeoca: La gent interpreta el final del mil·lenni com el final d'un capítol, hi ha certa excitació. Però tot això és molt superficial. Se'n parla molt, però amb molta frivolitat, em refereix al nostre entorn, perquè també hi ha persones i moviments que esperen la fi del món i coses així. És una simbologia a punt. No va més enllà.

CIUTADANS DEL SEGLE XXI

ONA: *Podem passar, doncs, a parlar del que assenyalava Carbonero, d'aquests canvis vertiginosos a la nostra societat. Quins seran els principals trets dels propers anys? L'altre dia Emili Lledó parlava de la necessitat de tenir una visió més global de la realitat i no diferenciar entre ciències i lletres per avançar en el coneixement humà.*

C. Conde: La separació entre ciències i lletres és una tara del passat que s'acaba, en qualsevol disciplina si es vol tenir un mínim de rigor no es pot fer aquesta diferenciació. Actualment no hi ha ningú que digui que han d'anar separats. Jo explico antropologia en un departament de filosofia, però també he d'explicar què és l'ADN. Vull dir

amb això que el coneixement humà cada vegada està més interrelacionat i s'avança d'una manera multidisciplinar. Per entendre l'evolució, per exemple.

Montesdeoca: D'una banda, professionalment hem de tenir tendència a una major especialització. De cada vegada els coneixements acumulats són més extensos i per ser competitius ens hem d'especialitzar. Però a la vegada per entendre el món hi ha una necessitat de relacionar, d'humanitzar. No hi pot haver una dicotomia entre ciències i lletres, de fet no hi és.

Medrano: No hi deu ser a certs nivells universitaris, perquè a l'ensenyament, a secundària és el contrari. Les ciències, amb totes les matisacions que vulguem fer al terme, de cada vegada eclipsen més, i la literatura, per exemple, és una assignatura que ha desaparegut de les mitjanes, la qual cosa fa que siguem de cada vegada més analfabets.

Carbonero: El sistema educatiu, i aquest és el drama, sempre va amb molt de retard respecte dels canvis socials.

C. Conde: Però això no és així per tot, hi ha països que tenen una visió més coherent del que és la cultura, i veuen que no es pot compartimentar d'aquesta manera.

Medrano: És diferent si parlem del coneixement entre els universitaris, o si ens referim al gruix dels ciutadans que formam que, en la meua opinió, de cada vegada tenen un nivell cultural inferior.

Montesdeoca: El nivell cultural dels nord-americans, el país on hi ha la més alta tecnificació i els millors especialistes, és molt baix.

C. Conde: No sé per què a aquest país qualsevol reforma educativa acaba amb l'entrebanc de les dues cultures, amb el senyor Snow i les dues cultures. Un debat que fora d'aquí ja està completament superat. Als països anglosaxons ara ja es parla de la tercera cultura, que implica el reconeixement que més enllà de les dues cultures (ciències o lletres) hi ha el fet que tant ciències com lletres van mes enllà d'una repetició de coneixements heretats i que la dimensió creativa és important sigui on sigui, la tecnologia inclosa.

Montesdeoca: A secundària és més marcat. Però el problema radica que les especialitats són necessàries perquè si no, no podrem ser competitius, el gruix de la informació augmenta i per ser bons especialistes s'han de centrar en un tema, la qual cosa pot fer perdre la perspectiva global. Ara, el nivell cultural del país, és diferent, el nivell de cultura general, necessari per poder fer front a qualsevol disciplina, ja que no és suficient saber d'una sola cosa per tenir una

visió global i avançar en el coneixement, disminueix i això empobreix molt el resultat final. En el meu camp, per exemple, és necessari complementar moltes disciplines per arribar a l'objectiu final que és la creació,

Medrano: En la meua opinió, els ciutadans del nou mil·lenni seran més incults que els d'ara.

C. Conde: Aconseguir un equilibri entre l'especialització i la cultura general, per utilitzar els termes que ara exposava Montesdeoca no deu ser gens fàcil perquè han fet molts d'intents i no s'ha aconseguit.

Medrano: Quan expliques ciència a un institut t'has de plantejar, què fas, perquè si et limites a la ciència plana, d'un manual de física, on sembla que tot s'ha inventat el dia abans, no transmits res. És necessari anar a la història de la ciència, i d'aquí a la filosofia de la ciència, per entendre l'evolució de les coses, i a més, curiosament és així com arribes a l'alumnat. Però aquesta perspectiva avui en moltes coses falta. I per això els coneixements semblen plans.

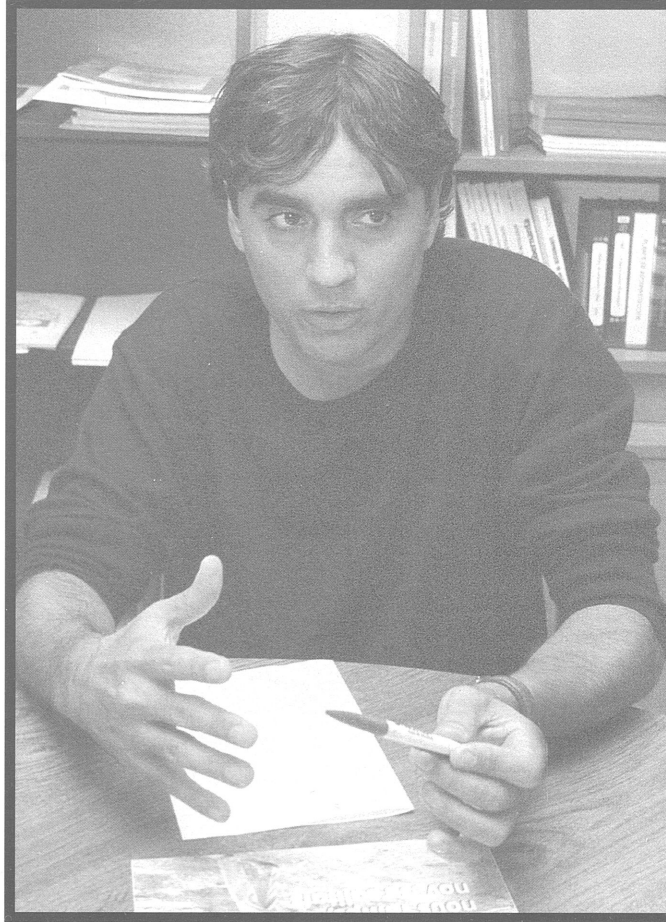
Carbonero: Si feim un poc de futurologia barata, crec que tot i que ara aquest tema de l'educació ha sorgit a la taula i no se sap molt bé què té a veure amb el canvi de segle, és molt important perquè pot ser un element decisiu en allò que podríem dir la "configuració" dels ciutadans del segle XXI. En la meua opinió una de les característiques dels anys vinents serà la separació de cada vegada més clara entre els que saben i els que no saben.

EL SEGLE DE LES DESIGUALTATS

C. Conde: Efectivament, crec que viurem el segle de les diferències, d'una banda hi haurà tecnologia punta amb persones que hi puguin respondre a través de la creativitat per aplicar-la a una branca determinada i que puguin sotmetre's a constants canvis.

Carbonero: Efectivament, canvis en aquesta metamorfosi sense fi de la qual parlava Gil Calvo en un article de fa uns mesos al *El País*, canvis que fan que la gent hagi de tenir una capacitat de resposta, d'adequació constant, i que la gent que és capaç d'aquest reciclatge constant de cada vegada és menor i per tant de cada vegada s'accentua més la desigualtat. D'altra banda hi ha ciutadans de cada vegada més incults, sense possibilitat d'accedir al coneixement. L'altra gran desigualtat és entre les dones.

C. Conde: De cada vegada hi haurà més diferències entre països rics i països pobres.

Juan Antonio Montesdeoca.

ONA: *El desfonament del sud?*

C. Conde: També dins dels països entre classes riques i classes pobres.

Hi ha noves diferències, ara per exemple entre els jubilats, una nova classe social que ara sorgeix, els jubilats d'arròs brut i ball de sala, i els que tenen una activitat intel·lectual, pintors, escultors...

Montesdeoca: Però sempre hi ha estat.

C. Conde: Ja, però tot això s'accentua.

Carbonero: Vull insistir en una diferència que he assenyalat: entre les dones. Abans les dones era un col·lectiu homogeni amb unes mateixes aspiracions i un mateix perfil. Ara les dones, segons s'incloguin al món del treball o no, segons hagin pogut optar a estudis i per tant a feina qualificada o no, creen abismes entre elles mateixes. La dona burgesa i la dona de classe mitjana baixa tenia, no fa gaires anys, una forma de vida que,

sobretot a certa edat, les unificava, avui la dona "professional" no té res a veure amb l'altra dona, la que continua amb el mateix rol d'abans.

C. Conde: El tema de l'emancipació femenina és un tema per resoldre al segle XXI, sobretot si comparam cultures, el món àrab... Però encara que no ens referim a aquest altre món on són evidents les diferències, sinó aquí mateix. L'emancipació de la dona no és real, és una trampa. No hi ha igualtat ni tan sols entre les més privilegiades.

Carbonero: De cada vegada hi haurà més estratificació social a tots els nivells... i més exclusió.

Montesdeoca: Jo no ho crec, pens que les diferències avui són menors que fa quaranta anys.

ONA: *Hi ha hagut una certa democratització, però potser que sigui aparent i superficial?*

Montesdeoca: Si l'anàlisi la feim a un nivell global, evidentment al Tercer Món les coses no canviaran ni al 2000 ni al 2010, hi ha molt a fer. Però si ens referim al nostre àmbit, jo crec que les diferències són de cada vegada menors. Al món occidental crec que la tendència és igualar.

C. Conde: Si tenim en compte dades objectives, renda disponible, esperança de vida, etc..., que no són elements d'especulació, sinó objectius, veurem que les diferències augmenten. Tothom progressa, però de cada vegada hi ha més diferències. A l'època medieval la

mitjana d'edat d'un rei era molt semblant a la del seus súbdits, avui a mitjana d'edat entre els habitants dels diferents països varia que és un escàndol. De res no ens serveix dir que un ciutadà d'avui que frega el nivell de la pobresa, probablement viu millor que un rei medieval, perquè la comparança no s'ha d'establir així. I si relativitzam resulta que avui s'accentuen les diferències, i més greuge encara es produeix si tenim en compte que avui es tuda i es consumeix per part d'uns el que bastaria perquè tots poguéssim tenir un nivell de vida suficient i les necessitat cobertes. Això fa la impressió que estam asseguts sobre la tapadora d'una olla a pressió que bull.

MULTIÈTNIES I MULTICULTURES

ONA: Això entronca amb el tema de les migracions del Sud cap al Nord. Un altre dels grans moviments previsibles per al segle que ve i que ja han començat.

C. Conde: Posar barreres, laborals, sanitàries, humanes en definitiva, no serviran per a res. El Tercer Món, que ens és molt immediat, irromp sense remei i amb molta força i posar barreres serà inútil. Parlam d'una societat global on a través de la televisió es veuen les mateixes imatges a gran part del món, però les possibilitats reals del que neix avui a Somàlia... quines són?

Medrano: La qüestió de les migracions també va lligat al tema demogràfic, un dels més importants als pròxims anys, i al tema dels mestissatges.

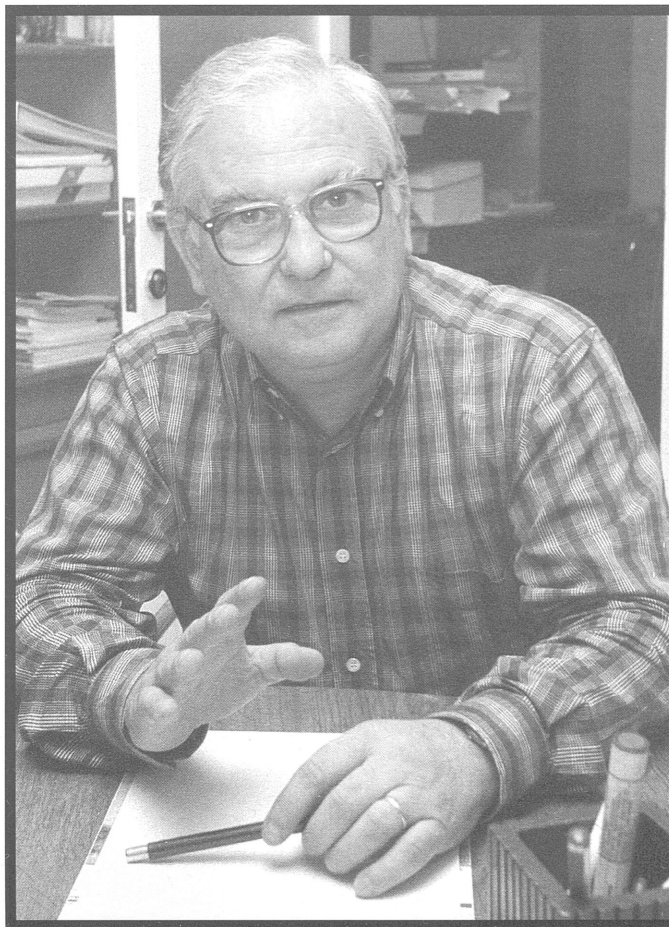
Les migracions no han de ser vistes com un conflicte, sinó com una solució als problemes dels països amb la natalitat més baixa.

C. Conde: A les grans ciutats europees això ja és un fet, a Espanya encara en som aliens. Els espanyols que hem tengut fama de no ser racistes, ara canviarem...

Montesdeoca: Fins ara el diferencial no era suficient perquè Espanya fos atractiva. Ara comença a ser-ho i ara precisament hi comença a haver problemes. En aquest tema hi ha hagut molta hipocresia. Tendim a un mestissatge, el món és de tots i tots tenim dret a anar a qualsevol banda. I per tant ajuntar-nos i mesclar-nos revitalitza i reforça l'espècie, i això genèticament és el millor que ens pot succeir.

MESTISSATGES

C. Conde: Per fortuna els programes polítics encaminats a mantenir una raça, terme que avui ja no es pot emprar perquè no hi ha races com a tals (i les dues úniques són els bosquímans i els aborígens

Josep Maria Medrano.

australianos, en vies de desaparèixer), com deia, els programes polítics han fracassat perquè el cert és que els mestissatges són la força genètica, i d'altre tipus, la potència dels països és la potència de la seva població, sens dubte. I les poblacions tendeixen als mestissatges. Aquesta és la millor notícia per al proper mil·lenni.

Històries com creure que hi ha races millors que les altres és com allò del tercer ull, no serà possible mantenir grups ètnics diferenciats. Ni tan sols a Palestina aconseguirien evitar els matrimonis mixtos. I el millor que això ens pot dur és el mestissatge d'idees. I això que indigna tant els periodistes quan deim que tots els partits volen ser de centre, passa el mateix amb les poblacions i amb les idees. De Darwin, que era discriminat per liberal a la societat victoriana, si llegeixes el que deia dels indis de la Terra del Foc, posa els pèls de punta, era liberal perquè no proposava matar-los. Clar, tot això canvia i avança, però en altres coses les distàncies s'accentuen...

Augmentam en el nivell d'exigència, i avui no s'accepten coses que fa un segle eren normals i tan sols no eren contestades.

El mestissatge efectivament serà un dels trets del segle que ve, i començà quan els parisencs descobriren Àfrica, i començaren amb unes propostes estètiques d'un món nou.

LA JOVENTUT

Montesdeoca: Jo vull insistir en un aspecte, que ja hem assenyalat, però tal volta és el que ens permet més parlar del segle que ve i em referesc als estudiants d'avui, i vull dir que tot i ser jove, jo not una diferència entre la meua generació i la que té ara vint anys. Crec que els joves no estan tan motivats, tenen molt de desinterès i això que jo vaig estudiar a la dècada dels vuitanta. Hi ha una acceptació generalitzada per l'estat de les coses. Crec que avui no tenen reptes, i per això la seva és una perspectiva més passiva.

C. Conde: Sí, això ha estat així, estic d'acord, però en els dos o tres darrers anys les coses comencen a canviar.

Medrano: La desmotivació dels alumnes pot constatar-se a secundària. I per tant les estratègies que ha de muntar el professor per enganxar els alumnes són el seu principal repte.

ONA: Aquesta és una cosa raonable, perquè a nous interessos, noves estratègies.

Montesdeoca: No es tracta tant de nous interessos, sinó de l'educació que han rebut, en la qual tot ho han tengut fet.

Medrano: Però de vegades tens sorpreses. Els joves s'interessen per moltes coses a vegades sorprenents. Jo tenc una assignatura d'astronomia i els temes que introdueixen aspectes mitològics, etc... desperten l'interès de l'alumnat..., i estan encantats amb la narrativa èpica d'Homer, per dir un exemple.

Carbonero: No estic d'acord que no hi ha interès, no ho veig així, el que passa és que els seus reptes no són lineals com eren els nostres, avui res no és definit, es mouen van i vénen. Ara treballen, ara estudien, llavors es reciclen, però precisament aquesta és la metamorfosi constant de la qual parlava. És necessari el canvi constant per adaptar-se i sobreviure. La joventut d'abans tampoc no era tota inquieta i mobilitzada, llevat de a moments històrics puntuals que arrossegaren i produïren entusiasme. Per això jo veig la joventut d'avui també compromesa, el que passa és que la seva manera de fer és diferent, no hi ha referents unitaris, i això crec que és bo.

Maria José Carbonero

C. Conde: Els anys setanta foren d'ebullició i tothom estava mobilitzat.

Carbonero: Això deia, moments puntuals, que també produïen una visió molt més monolítica. Llavors hi havia unes consignes que es plantejaven i que les seguia un col·lectiu ampli. Ara, però, hi ha una minoria molt activa. Amb ganes, amb més fragmentació, però també més rica. I quant a les actituds vitals, ara ho deia, són radicalment diferents perquè han d'estar totalment a l'aguait, pendents dels canvis per canviar ells també... i adaptar-se.

C. Conde: Acabarem per dir que contra Franco vivíem millor.

Medrano: Una diferència molt clara entre nosaltres i aquesta

joventut que entrarà de ple al 2000 és que avui no hi ha "popes", no hi ha Che Gueravas, ni Castros, ni llibres de Mao, no hi ha gurus, i això és positiu.

Montesdeoca: Si s'entén que la manca de simbologies centrades en personalitats són conseqüència d'una desmotivació.

Medrano: No, no.

C. Conde: Clar, són impensables camisetes amb la cara del senyor Aznar!, és metafísicament impossible.

Montesdeoca: No hi ha motivació política entre els joves d'avui.

Carbonero: Jo no ho crec, pens que sí, que hi ha inquietuds, però tenen una altra manera de fer, i fer molt, perquè han de fer molta feina, moltes coses.

Medrano: El ventall és més ampli i hi ha moltes més possibilitats i més camins a seguir, i tot això és molt positiu, crea desorientació certa-

ment, però és més obert.

Carbonero: I se senten més còmodes amb la diversitat i en el canvi perquè hi estan més avesats que nosaltres, i saben que no tenen una perspectiva a mitjan termini clara i llampant, però això no els crea el grau d'angoixa que nosaltres podem pensar, perquè saben que és així. Saben que les coses no són lineals, no creuen ni esperen "primer estudiar i després tenir una feina que serà per a sempre".

C. Conde: Jo voldria emplaçar la revista Ona perquè l'any 2099 torni a fer aquesta tertúlia i llavors podrem veure que probablement direm les mateixes coses, perquè en realitat no entenem els que vénen darrera, no sabem què serà el futur, i a la majoria ens ve just entendre què feim cadascú de nosaltres al nostre àmbit.

Obrir els ulls a la vellesa

Entrevista a Miquel Oliver

per Maria Ferrer

Miquel Oliver és un jove que ha decidit dedicar tota la seva vida professional als més vells. Per què? "Perquè ens perdem moltes coses dels nostres ancians i les relacions entre generacions són pobres, quan podrien ser molt riques. Perquè els ancians sempre m'han interessat pel valor que té la seva experiència". Aquesta és la resposta que dona el primer metge geriatre de la sanitat pública a Balears. Té trenta-tres anys, els acaba de complir, i és al front d'una unitat de molt recent creació i rodatge pels corredors de Son Dureta. Des d'aquest lloc, defensa un nou model mèdic i social d'atenció al sector de població que la tendència demogràfica converteix cada cop més en protagonista: la vellesa. En l'actualitat, un 60% de les estades hospitalàries són de persones majors de seixanta-cinc anys. Uns pacients amb unes característiques molt concretes que exigeixen respostes en el nou segle. Aquest i d'altres que exposa el doctor Oliver són els reptes que s'obren per al món sanitari.

-Quins són els principals reptes que es planteja la sanitat en el canvi de mil·lenni?

-La sanitat és una tasca que té a veure amb una comunitat. Si ens centram a Balears veim els mateixos reptes que a qualsevol societat desenvolupada, que són la batalla contra les malalties cardiovasculars, per una banda i, per altra, les tumorals, que són les dues principals causes de mort, i aturar l'epidèmia d'accidents de tràfic que produeixen seqüeles i incapacitats a edats joves, la qual cosa afecta el teixit productiu de la societat. Ara bé, crec que el principal repte sanitari és assumir la nova forma que ha pres l'epidèmia poblacional, que és l'aparició d'un grup d'edat, que sorgeix per primera vegada en tota la història de la humanitat, probablement, que és el grup de vells, ancians o el que es diu tercera o quarta edat. És un grup que acumula una sèrie de malalties degeneratives que si s'afronten amb la mateixa equitat amb què s'han afrontat fins ara les malalties, en edats inferiors, suposen una despesa d'un creixement que encara no s'ha pogut estabilitzar, són unes necessitats encara no ben mesurades que d'alguna manera poden desbordar el sistema econòmic. Això, als economistes, que són els que gestionen la sanitat actualment, és una cosa que els deu causar un cert neguit i per això demanen cada cop més que es deleguin tasques de gestió als metges.

-Podria concretar què suposa aquest evident envelliment de la població per a la sanitat?

-Des del punt de vista de l'oferta sanitària hi ha països que ja s'han pronunciat amb un estil d'actuar, que és crear un sector sociosanitari. Aquests països amb una pressió fiscal més gran que la nostra, o amb una renda per capita superior, ideen un tercer sector sanitari, que no és ni primari ni especialitzat, sinó un sector mixt o intermedi, que de forma específica intenta resoldre les necessitats mixtes, com diu la mateixa paraula, sociosanitàries. Això, avui en dia, passa no només per experimentar tractaments mèdics o intervencions socials, sinó models de gestió. Probablement, cada país tengui en això les seves virtuts i les seves mancances. Sempre miram Estats Units, on no hi deixa d'haver un percentatge important de la població desprotegida de qualsevol tipus d'atenció. Després tenim, per exemple, Alemanya, que és on es va desenvolupar primer la seguretat social, i on també ara es veu que tenir una assegurança de cuidador, fruit d'un impost finalista, suposa una certa garantia pel problema d'incapacitat de les persones majors, que potser sigui el més apressant i puntualment el més difícil de resoldre. Jo diria que un model que ha d'anar bé per a les nostres illes ha de tenir molt en compte el sentiment de família que encara abunda i que és prou fort a la nostra societat, si bé estam en una situació en què l'augment de competitivitat fa que es necessitin unes certes ajudes i suports, perquè les persones sàpiguen que podran assumir la cura dels seus majors. Amb això vull dir que no hauríem de tardar molt a donar ajudes als que en tenen cura, perquè si no la tendència serà imitar els països nòrdics, nuclearitzar la família, desprendre's de la responsabilitat dels majors, institucionalitzar-los i això és una cadena que el que fa és potenciar l'opció residencial.

ELS QUE TENEN CURA DELS ANCANS

-A què es refereix exactament quan parla de la figura del "cuidador"?

-La mainadera en la infància és una figura bona d'entendre: és la

Miquel Oliver va complir trenta-tres anys el passat dia 30 d'octubre. Es llicencià en medicina a Barcelona i es va especialitzar en geriatria a l'Hospital San Carlos de Madrid. Fa tres anys, començà la seva tasca professional a Mallorca, on va ser el primer metge que introduí aquesta especialitat. Avui ocupa el càrrec d'adjunt a la unitat de Geriatria, físicament ubicada a l'Hospital Verge de la Salut. És el representant de Balears a la junta de la Societat Catalanobaleare de Geriatria. És casat i té un fill.

mare que té cura dels seus fills. La imatge de cuidador de l'ancià dependent és una figura que ens costa una mica més d'entendre, però pot ser igual d'humana, encara que avui en dia no sigui igual de gratificant per al que cuida. El paper del cuidador implica una certa vocació. Avui en dia, es poden donar casos de cuidadors que només ho fan pels incentius econòmics, però a mi se'm fa difícil pensar-ho, perquè l'ancià es lliga a un nucli social d'una manera afectiva i, com a llatins que som, necessitem d'aquest lligam per donar sentit a les nostres relacions. El fet de professionalitzar el cuidador té l'objectiu que sigui més eficient, pugui resoldre més problemes i es pugui així dissenyar un sistema que alliberi els cuidadors familiars i pugui concentrar la tasca en aquelles activitats més bàsiques, d'higiene, menjar, moure's, vestir, controlar esfínters, caminar, desplaçar-se... És a dir, hi ha una sèrie de tasques que ens humanitzen i que el cuidador supleix quan li falten a l'individu.

-Com es troba Balears quant a nombre i tipus de residències per als ancians?

-Actualment, sembla indispensable que es creïn places de residència assistida. Això ho dic amb rotunditat, o que es reconverteixin places que fins ara havien estat per a vàlids en places d'assistit. És cert que som la segona comunitat autònoma amb més llits de residència per nombre d'habitants i això vol dir que no ens hem estancat en la generació de places. Ara bé, la majoria d'aquestes places són privades o amb participació privada. Per definir aquest tema a Balears és necessari un estudi de camp. Les dades que es manegen són que hi ha més de vuit-centes persones que esperen plaça avui a una residència, de les quals devers dues-centes són per a una plaça assistida i, per tant, tenen una necessitat més urgent d'aquest servei. Hem de pensar que la mentalitat amb què una persona anava a una residència fa ara vint o quinze anys, quan es començaven a obrir aquí a les Illes, era de retirar-se, perquè havia arribat un moment de la seva vida en què podia gaudir de l'oci, i que aquelles tasques o feines que li podien resultar una mica feixugues, doncs era hora que els hi fes un altre, i ell gaudir d'un descans merescut de la seva vida professional. Actualment, aquest plantejament ha quedat totalment caducat. No podem fer servir recursos socials per a aquesta finalitat, no perquè no sigui lícita des del punt de vista de les aspiracions de cada individu. Però les necessitats d'atendre problemes que lliguen necessitats sanitàries amb necessitats socials, com és la necessitat que significa el mateix fet de ser dependent, doncs supera aquesta altra funció que hi havia anteriorment. És a dir, el que es va dissenyar a un moment per fer una funció ara s'utilitza per a una altra. En el fons, la reconversió d'hotels en residències d'ancians té una mica el mateix rerafons, amb l'agreujament que aquests hotels es van construir pensant en unes persones que venien a gaudir d'unes vacances durant un curt espai de temps. Això vol dir que la seva estructura en molts de casos ha de ser modificada i entre cometes "repensada". Probablement hi hagi déficits que siguin molt difícils de reestructurar en un edifici d'aquestes característiques. Tots entenem que s'han de fer les escoles adaptades per als nins... Hi hauria d'haver consciència que també hi ha d'haver edificis adaptats per a aquesta funció des del seu disseny, des de la seva concepció. Amb això no podem improvisar.

-La idea que vostè proposa, cuidadors professionals als domicilis i més places assistides a les residències, podria servir també per fer que persones que ara mateix són a un hospital sortissin.

-Aquesta és una de les idees, una de les funcions, ara, no és l'única. És a dir, el sistema sociosanitari ha de tenir sentit en si mateix, i ha de donar un servei tant a l'hospital com al nucli personal que és fora de l'hospital. Perquè si l'única entrada del sistema sociosanitari ve des de l'hospital, la gent col·lapsarà les urgències per ser derivada després al sistema sociosanitari. Els equips sociosanitaris del centre

han de cercar, han d'atendre aquest pacient al domicili, i a la vegada hi ha d'haver una relació amb l'hospital per evitar estades innecessàries o evitables a l'hospital.

-Quin grau de participació té el metge, en determinats casos d'ancians incapacitats, a l'hora de recomanar una residència i no una estada al domicili familiar?

-L'opció de la residència en molts casos és voluntària. Les causes són personals. L'elecció ha de ser lliure i les circumstàncies poden ser molt variades i el metge ho ha d'assumir. És veritat que hi ha persones que perquè tinguin molts de factors de risc, de caure, de tenir una fractura, de desnodrir-se, tots aquests problemes fan que el geriatre tenguí la responsabilitat d'aconsejar una intervenció social d'algun tipus, que en alguns casos passarà per la residència, per la institucionalització. A mesura que hi hagi més residències que puguin assumir ancians amb més patologies i dependències, els metges ens atrevirem més a recomanar residències.

LA GERIATRIA A BALEARS

-Com està organitzada l'atenció geriàtrica a la sanitat pública de Balears?

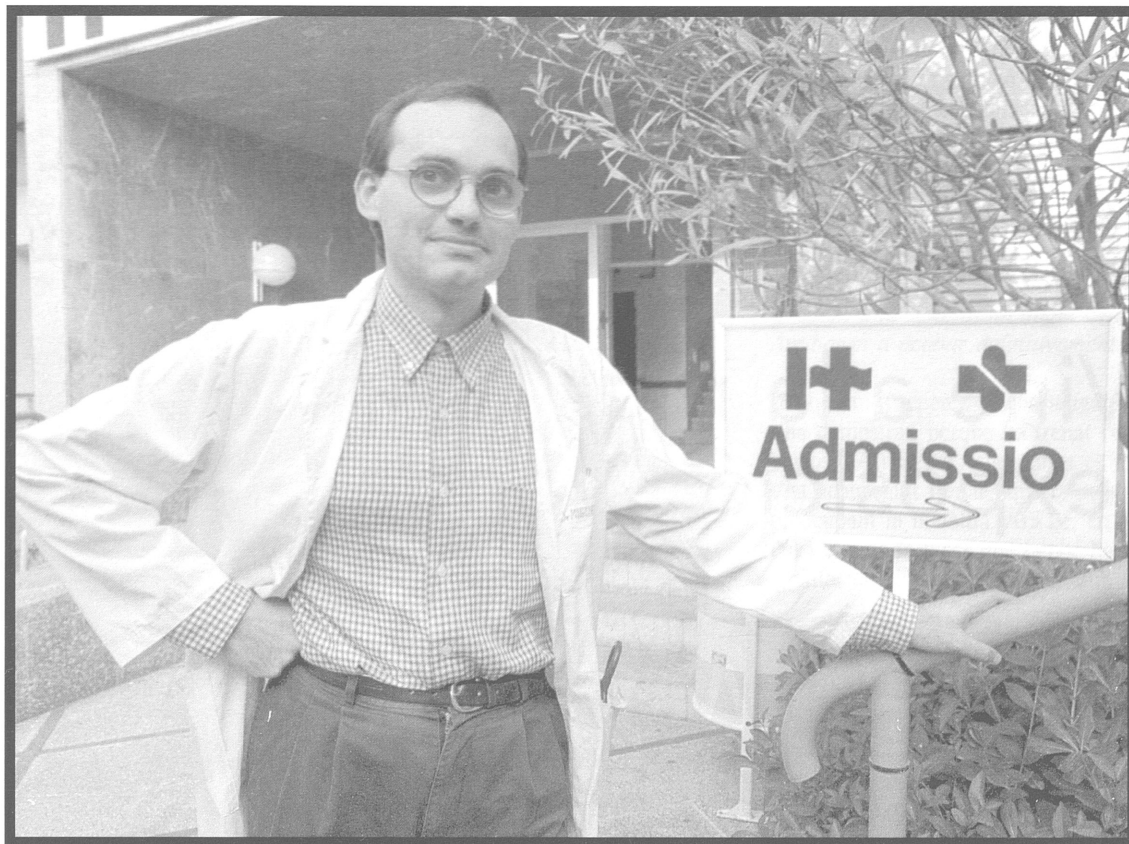
-La Unitat de Geriatria és a la Clínica de Verge de la Salut, i fins ara ha compartit recursos amb la Unitat de Recursos Pal·liatius, encara que no és el mateix, i els objectius assistencials no són els mateixos. Des de la Conselleria de Sanitat, es dissenya un pla sociosanitari. S'han fet ja dos esborranys de plans gerontològics a Balears, que no s'han aprovat, a vegades per problemes pressupostaris i d'altres per manca d'acord polític o per divergències que hi pugui haver hagut des del punt de vista de programes polítics. Jo desconec els detalls d'això, encara que jo el que sí sé és que hi ha documents que s'han fet però que no s'han traduït en programes i en inversions concretes. Sí que és veritat que des de l'Insalud s'han marcat pautes per millorar la qualitat de l'atenció dels ancians hospitalitzats i que les persones que han servit d'eina d'aquests objectius han estat sobretot infermeres de Son Dureta, però falten mitjans i una mica de sensibilitat, per entendre que qui fa la geriatria és un equip, no és un geriatre. I aquest equip ha estat definit per societats científiques de tot el món: com a mínim un geriatre, un metge amb dedicació als vells, una infermera i un assistent social. És a dir, aquest nucli és indispensable per poder fer qualsevol activitat geriàtrica.

-I a Balears es compta amb aquests recursos?

-No, ara per ara no. La Unitat de Geriatria no té infermeres assignades directament i la tasca de la treballadora social és a temps parcial. L'activitat és insuficient per a la funció que hauria de tenir.

-Quina és exactament aquesta funció del geriatre dins el sistema sanitari?

-Bé, he de dir que hi ha molta gent que fa feina a Son Dureta que s'ha preocupat i es preocupa molt dels problemes dels vells i que no perquè arribi el geriatre es fa geriatria. Allò més important és la idea de la doble utilitat d'una unitat de geriatria, que està oberta tant a l'hospital com a l'atenció primària, que ha de ser protagonista de tot el procés, per fer valoració geriàtrica integral i la utilitat que té aquesta valoració, que és necessària prèviament que el pacient entri a un recurs a llarg o mig termini. El motiu de la geriatria ve donat per diverses causes. Una és que hi ha malalties lligades al procés d'envelliment que per la seva gran prevalença necessiten d'un coneixement més idoni en cada un dels nivells assistencials, ja sigui primària, hospitals, residències, com siguin malalties vasculars-cerebrals o coronàries, és a dir, el que són complicacions del procés

-És que potser el que interessa en el debat d'un tema tan complicat com l'eutanàsia és que no estigui tancat, perquè si està tancat i és un tema tabú és possible que no s'expressin en llibertat totes les opinions, tant dels interessats com dels professionals que són al voltant d'aquest problema. El debat hauria de ser obert, en el sentit positiu. Jo suggeriria el camí del testament vital, de les directives anticipades, com una via per anar racionalitzant aquest debat. És a dir, de cada vegada més la gent sap què vol i què no vol, i arribat un moment de final de deteriorament tan físic com psíquic, que des d'una situació prèvia a aquest procés puguin prendre aquestes decisions, i que puguin ser respectades pels qui es vegin implicats en la qüestió. Crec que gràcies a les unitats de cures pal·liatives s'aconsegueix

d'arterioesclerosi, o l'osteoporosi, el Parkinson, l'artrosi, malalties dels òrgans del sentit, com són cataractes, la sordesa neurosensorial. El pacient geriàtric es defineix com l'ancià que té diverses malalties a la vegada, que repercuteixen cap a la incapacitat, la disminució. I després es justifica perquè hi ha uns símptomes comuns, com la demència, el quadre de confusió agut, l'estrenyiment, la incontinència urinària, la insuficiència cardíaca, la depressió, la desnutrició, tots tenen un tractament i una manera de manejar-se que coneix molt bé el geriatre, que pot coordinar amb la resta de l'equip, perquè es faci de la manera més eficient possible. També té una altra raó de ser, perquè malalties que es donarien també als joves, en els vells es manifesten d'una forma atípica.

L'ALZHEIMER

-Com es troben les investigacions de l'Alzheimer?

-Hi ha dos problemes. Actualment, intervenim a la fase final de la patologia de la malaltia d'Alzheimer. Per intervenir a moments previs encara tenim molts d'obstacles a superar. Sí que anam coneixent els factors que poden modificar la malaltia, però encara no sabem com actuar-hi. També sabem que hi ha uns condicionants genètics que, per ventura, es podran arribar a aclarir en un futur pròxim, però el que serà més difícil de resoldre èticament és, en el cas que no puguem modificar aquests factors genètics, decidir si realment tenim dret a desvetllar aquesta malaltia. És possible que puguem diagnosticar una persona que tenguí risc de malaltia abans que es manifesti, quan sigui jove o fins i tot quan neixi. Però el problema serà si no tenim després un tractament per modificar la malaltia... Això ja comença a implicar un problema ètic, perquè es comencen a conèixer alguns d'aquests gens. A part, a l'hora de donar un tractament precoç, encara hi ha bastants dubtes per resoldre.

-El debat de l'eutanàsia, des del punt de vista ètic, social, mèdic, legislatiu, està ben tancat a Espanya?

una certa cultura d'aquelles atencions que són necessàries i indispensables en el procés terminal. Ara bé, quan parlem d'eutanàsia ho feim d'un tabú a la nostra societat. Jo insistisc en la necessitat d'un enfocament més preventiu, en la capacitat de decidir prèviament a la pèrdua de facultats. Jo crec que hi ha d'haver un acord entre el metge i el pacient de no acarnissament, parl d'acarnissament terapèutic. El metge ha de ser conscient dels desitjos del pacient en el moment que aquell pacient deixa de decidir per ell mateix. I això és bo que quedi escrit i que sigui conegut pels familiars o pels cuidadors del pacient i també pel metge. És a dir, que els problemes ètics sobre la mort, moltes vegades són precedits per molts de problemes ètics en relació a la incapacitat per decidir d'aquella persona i que mereixen també una atenció dels legisladors. Tot això, crec que avui en dia ens queda una mica lluny, bastant lluny, crec que la societat americana, la classe més culta o més afavorida, ho comença a posar en pràctica i crec que nosaltres tenim un camí bastant llarg a fer.

CONSUM DE FÀRMACS

-Per què cada cop creix més i més el consum de fàrmacs?

-Perquè ens continuam automedicant. També cada vegada confiam més que un producte químic ens resolgui certs problemes, quan en realitat l'eficàcia que demostren aquests productes sovint és dubtosa. De totes maneres, és veritat que de cada vegada hi ha més medicaments de més qualitat, d'eficàcia més demostrada, més contrastada. En el cas dels antibiòtics, es necessita d'una política de prescripció depenent d'estudis microbiològics o d'estudis epidemiològics de malalties infeccioses que es disposin en els distints nivells allà on els fan servir. És a dir, els antibiòtics als hospitals seran forçosament diferents dels antibiòtics de primària i la racionalització del seu ús passa per conèixer el perfil de resistència dels microorganismes, per la prevalença de les infeccions a la comunitat i per una organització d'aquells experts en la matèria que puguin donar consells d'ús per als altres metges que estiguin en aquell àmbit. És a dir, tot això de vegades s'ha fet d'una manera desordenada o mal coordinada i això

Palma, 3-12 desembre • 1999

Vine a la més gran exposició i venda

de productes artesans d'aquest Nadal

HORARI:
d'11,00 a 21,00 h.

**Demostracions
en viu dels
artesans cada dia
en horaris de fira**

PATROCINA

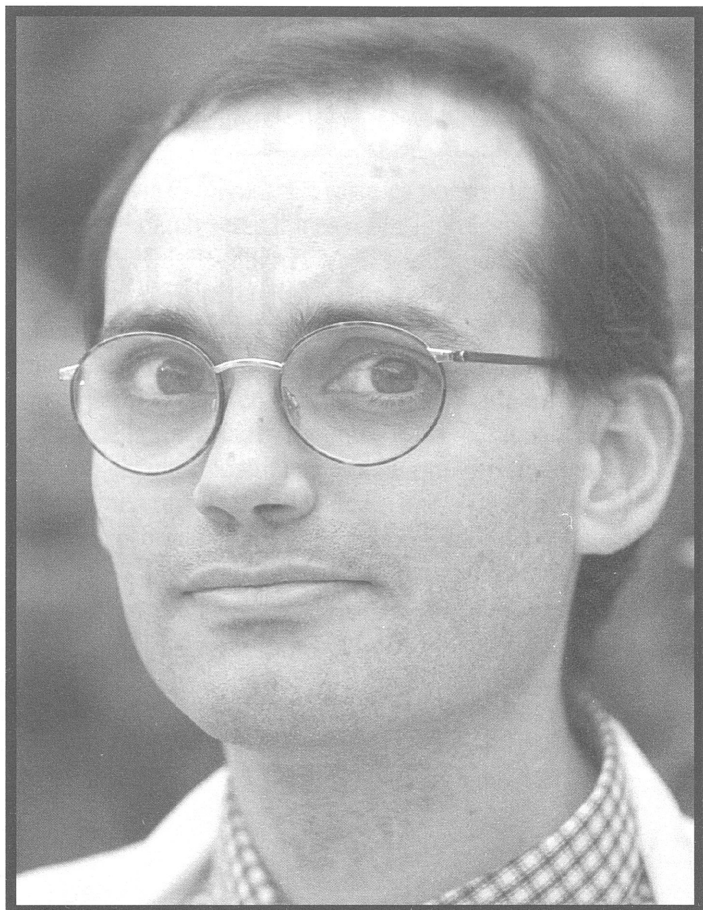
**GOVER DE LES
ILLES BALEARS**

Conselleria d'Economia, Agricultura,
Comerç i Indústria

TRASMEDITERRANEA

**GRUPO
IBERIA**

és el que fa que potser la prescripció no sigui homogènia o no estigui guiada per uns mateixos criteris en els diferents àmbits. I bé, malgrat tot, com dic, cada vegada es coneixen més els beneficis que tenen determinats fàrmacs. Ara, on hi ha un gran desconeixement és sobre reaccions adverses als medicaments, sobretot amb grup d'edats amb els quals no han estat provats abans. La majoria dels medicaments han estat provats en persones joves, en canvi els principals consumidors són els ancians. És a dir, que en aquest sentit, feim un poc de conill d'indies, perquè també desconeixem com l'associació de diferents fàrmacs podrà afectar sobretot els ancians que són els principals consumidors. És a dir, el que realment és preocupant és la manera d'interaccionar un fàrmac amb uns altres a persones que tenen ja una fisiologia alterada.

-Les tendències apunten a la sanitat pública o privada?

-Dels models sanitaris ja n'he parlat una mica abans. Respecte al tema sanitat pública o privada, jo pens que el sistema mixt s'imposarà. Ara, crec que la premissa de l'equitat en l'accés al sistema sanitari s'ha de preservar, encara que el finançament sigui mixt. Hi ha d'haver mecanismes que garanteixin aquesta igualtat en l'accés als recursos, entenent la igualtat com a les necessitats de cada un dels individus.

-Els avanços contra el càncer creu que s'aconseguiran més per la via de la prevenció, reduint el consum de tabac o prenent consciència dels perills d'exposicions perllongades al sol, o per la via de la curació definitiva?

-Jo veig les dues branques igualment necessàries. La mortalitat atribuïble al tabac quant al càncer és elevada. Ara, hi ha incògnites encara no desvetllades que vénen de l'ús de nous productes alimentaris, que vénen de la pol·lució i poden tenir contaminants o poden

estar afectats per la radiació o per productes químics que encara no es coneix si tenen un efecte cancerigen o no. Ara bé, es donen també avanços clars en curació de càncer i s'intueixen teràpies fins i tot gèniques i molt sofisticades d'anticossos monoclonals que fan pensar que el càncer cada cop es curarà més. De totes formes jo crec que hi ha una cruïlla envelliment-càncer i quan es pugui regular aquest procés de la reproducció cel·lular s'hauran desvetllat, al mateix temps, incògnites que permetran controlar tant càncer com problemes d'envelliment.

-I quant a la sida, hi ha hagut avanços importants en el tractament. Arribaran a acabar definitivament amb el virus?

-El que més repercussió ha tingut ha estat l'ús del preservatiu i això s'ha demostrat, perquè ha frenat l'epidèmia de propagació. Això, als països d'Àfrica i d'Àsia, potser és molt més complicat i encara no s'ha aconseguit frenar aquesta progressió i continua sent molt preocupant la malaltia. Ara bé, en el nostre àmbit, el preservatiu, i l'ús de certs fàrmacs que també ha contribuït a allargar i a millorar la qualitat de vida dels pacients amb aquesta síndrome.

-I la batalla social, s'ha guanyat o encara s'identifica la malaltia amb gent marginada?

-S'ha avançat bastant, però probablement encara hi hagi molts de prejudicis. Potser s'hagin superat més els problemes entre els joves que entre els majors, però al cap i a la fi és un problema d'educació i d'informació.

MEDICINA TECNOLÒGICA

-Les investigacions genètiques, amb qüestions com els clonats, les modificacions dels gens, la creació artificial de teixits, fins a quin punt poden revolucionar la sanitat en els propers anys?

-Ho poden fer d'una manera radical, però al mateix temps encara no veig la manera de compaginar una medicina més tradicional amb una medicina tecnològica i que treballi a nivell genètic i d'enginyeria molecular. Crec que això repercutirà en un canvi d'esquemes, d'organització sanitària, que realment revolucionarà tot el camp sanitari. El rol del personal de recursos humans haurà de canviar forçosament i el pacient tindrà informació de la seva malaltia abans de tenir la pròpia malaltia, una cosa que, com deïem abans, generarà problemes ètics de com manejar aquesta informació. No sé si això implicarà el canvi de la professió mèdica o la substitució de part de la professió mèdica per una nova professió o noves professions que sorgiran al voltant d'aquestes noves tècniques. En ser un camp de coneixement nou és possible que sorgeixin noves professions, noves maneres de fer medicina i resoldre problemes.

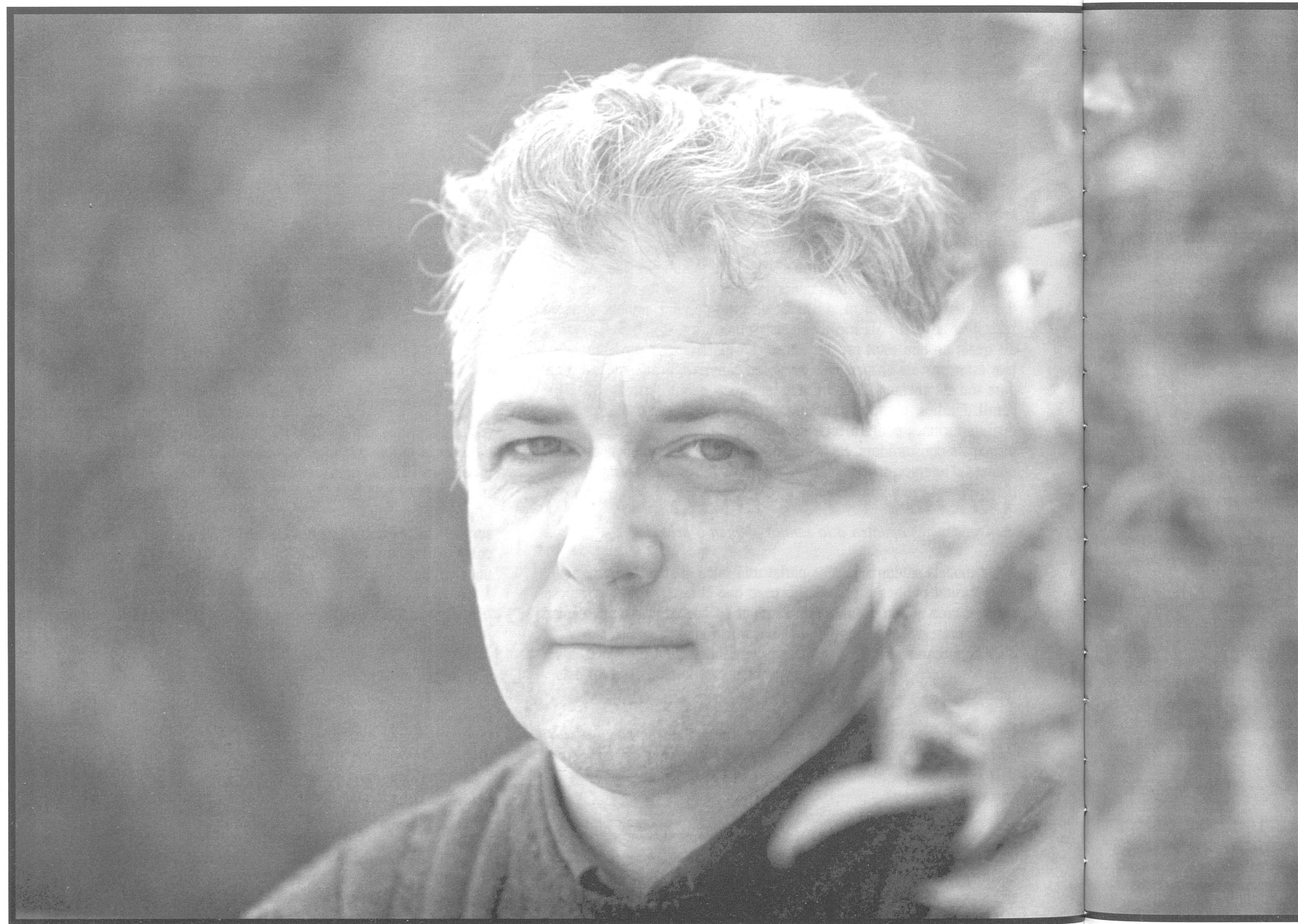
-I això com afectarà el seu camp de feina, trobarem la píndola de la joventut?

-És un poc ciència ficció. A mi se'm fa impensable creure que l'edat màxima de les persones, que avui és de cent deu o cent vint anys, pugui allargar-se més, perquè això ve definit per una herència que tenim els homes com a espècie. Pens que abans hi ha molts de problemes a resoldre i per això dic que és parlar un poc de ciència ficció. Crec que tampoc no som màquines programades, sinó que l'home té unes inquietuds que el duen a arriscar-se i exposar-se a situacions desfavorables per aconseguir finalitats que tenen un caire humanitari, religiós, o transcendent, més que religiós, i que la seva finalitat no s'ha plantejat mai com l'esgotament del període vital, sinó com el gaudi per desenvolupar-se al màxim en les seves capacitats, no des del punt de vista temporal, sinó d'intensitat.

La fi del món serà un accident còsmic

Entrevista a Salvador Sánchez

per Gina Sansaloni

Milers de meteorits cauen contínuament sobre la Terra, eteris com la cendra, i lentament es dissolen en la contaminació industrial. El cosmos engreixa el nostre planeta seixanta mil tones anuals de matèria inerta i bruta i aquesta polsina tan impura és, de moment, l'única abraçada sòlida que ens envia l'Univers. La resta és poesia. Imaginar la vida a un planeta amb setze llunes, com Júpiter, o a Venus, on els dies són més llargs que els anys; creure que la Lluna pot ser un satèl·lit artificial enviat per una altra civilització còsmica, conèixer el nom de les estrelles, veure com se'n van i tornen amb les estacions i saber que moltes que ens fan l'ullet potser ja no existeixen. Aquesta és la mirada extasiada en l'infinit de la majoria. Però, entre totes, hi ha algunes persones amb els ulls acostumats a la nit que observen quotidianament l'Univers, despulades de lirisme, i que, ara ja, s'estimen més esbrinar-lo a través del breu radi d'una càmera

electrònica que amb l'amplitud de la mirada nua. Són, aquí, els membres de l'Observatori Astronòmic de Costitx, dirigit per l'astrònom Salvador Sánchez, que observen, guaiten i prenen apunts convençuts que la fi del món pot ser simplement un desprevinut accident estel·lar.

-El canvi de mil·lenni és una fita per a la nostra civilització. Per a la història del planeta deu ser una anècdota.

-El canvi de mil·lenni és tan espectacular per als homes com insignificant per a la Terra, que té quatre mil cinc-cents milions d'anys. Els calendaris són una convenció que ens facilita la vida. Però el nostre calendari gregorià no significa res per als musulmans, i per al planeta encara menys.

-Quan algunes sectes prediuen que en canviar de mil·lenni vendrà la fi del món, vostè que en pensa?

-Quin doi!

-La darrera extinció de vida al nostre planeta es va produir fa 65 milions d'anys, quan un asteroide xocà contra la Terra. Els astrofísics han calculat que cada 30 milions d'anys es produeix una catàstrofe d'aquesta envergadura a la Terra. I ens prevenen: fa temps que ja ens toca. La fi del món serà un accident còsmic?

-Isaac Asimov ja ho va dir: "Tots els terminis ja s'han complert". Tots hem d'estar atents. Els astrònoms estam més sensibilitzats en aquest tema, perquè coneixem millor els riscos, però tots som a la mateixa closca. L'estudi de l'evolució dels asteroides és ara una de les tasques més útils de l'astronomia, perquè són els elements còsmics que més

ens poden afectar. La detecció dels asteroides potencialment perillosos és una feina de prevenció que mai no s'acaba. A l'Observatori de Costitx ens dedicam bàsicament a ella.

-L'Observatori de Costitx ha descobert dos asteroides.

-N'hem designat més de setanta com a nous descobriments. Però només hem pogut fixar l'òrbita de tres. Dos d'ells ja tenen un nom reconegut internacionalment: el "Mallorca" i el "Ramon Llull". El tercer encara no té nom. Es coneix com el 10352. De la resta encara n'hem de fer estudis per poder tancar la seva òrbita. Aquesta és una feina que no té termini.

-Com es descobreix un asteroide?

-Mitjançant l'observació del cel amb càmeres electròniques CCD. Un asteroide es descobreix seguint altres estrelles, ja conegudes. Llavors és quan veim un asteroide. Succeeix amb molta freqüència. El que ja no és tan freqüent és poder-lo seguir. Precisar la seva òrbita. Al principi és un objecte semblant a una estrella que es mou de forma diferent a les estrelles. Mesuram la seva posició respecte de l'estrella més propera i la seva evolució. Això és l'astrometria. Enviam les dades a la IAU (Unió Astronòmica Internacional) i a l'MPC (Minus Planet Center). Aquests dos organismes comproven les dades i ens diuen si és o no un nou descobriment. Finalment, confirmen el nou asteroide: determinen la seva òrbita i li donen un nom.

-Per què hi ha tant d'interès per l'observació dels asteroides?

-A nosaltres és el que més ens interessa. Els cometes i els asteroides són els únics que poden afectar la Terra. La resta, que hi hagi un *big bang*, que el puguem descobrir a milions d'anys llum, és molt espectacular, és increïble, ens fa somiar l'Univers, però realment no ens afecta.

ELS COMETES

-El pas per la Terra de dos cometes molt coneguts, el Hiakutake i el Hale-bopp varen ser uns espectacles festius per a molts de ciutadans. Per als astrònoms, què significaren?

-Com més observàvem el Hale-bopp més ens sorprenia. Ha estat un cometa espectacular. Ha batut tots els rècords. Ha estat el cometa més observat de la història. L'hem pogut seguir a través d'Internet. Però així i tot, ens ha deixat incògnites. La qual cosa és una paradoxa. L'Hiakutake, en canvi, ha estat un cometa molt ràpid. Un cometa s'ha d'observar amb molta cura, per aconseguir que la seva òrbita quedi ben definida. I és necessària la coordinació de tots els observatoris.

-S'han fet moltes pel·lícules de ciència ficció sobre cometes i asteroides que havien de provocar la fi del món. Fins a quin punt es basen en coneixements astrofísics?

-Les solucions que presenten aquestes pel·lícules per salvar el planeta no són viables. I qualsevol plantejament dels que fan, si fos cert, en la realitat seria molt més espectacular. La realitat sempre supera la ficció. Aquestes pel·lícules serveixen per recaptar molts de doblers i per sensibilitzar la gent sobre el cosmos. Jo no me'n perd cap, però és perquè m'agrada molt el cinema. Perquè aquestes pel·lícules no són gran cosa.

-I ha tingut curiositat per llegir l'Apocalipsi?

-Podria ser la descripció d'un impacte còsmic.

Les llargues nits de l'Observatori de Costitx

Per Gina Garcías

L'equip de l'Observatori Astronòmic de Costitx té les claus de l'enllumenat públic del poble i, si algun vespre és necessari, pot apagar el llum als vuit-cents habitants del municipi. És una de les prerrogatives que té perquè la contaminació lumínica no destorbi l'observació d'un hipotètic fenomen estel·lar extraordinari. Aquí les nits són tan llargues i fredes com intenses. Ara un dels equips d'observació participa amb observatoris de tot el món en el seguiment de l'asteroide 1999 AN 10, una massa mineral d'aproximadament un o dos quilòmetres de diàmetre que podria topar amb la Terra l'any 2044 o 2046. El risc és remot. Hi ha una possibilitat entre 500.000. Però la previsió de riscos és una de les tasques dels observatoris astronòmics. L'estadística afirma que cada trenta milions d'anys un asteroide ha xocat amb la Terra i ha provocat una catàstrofe planetària. Fa seixanta-cinc milions d'anys l'impacte d'un asteroide sobre Mèxic va provocar la desaparició del 80% de les espècies vives, i forçà l'evolució de les que sobrevisqueren. Perquè els cràters són entre deu i mil vegades més grans que el cos que impacta, i l'impacte allibera una energia extraordinària.

Cada trenta milions d'anys el nostre sistema solar travessa el pla galàctic on hi ha més matèria estel·lar. La travessia origina perturbacions gravitatòries que alteren l'òrbita dels cometes i dels asteroides. El Consell d'Europa aprovà una resolució per donar suport als projectes d'investigació de la NASA i d'observació dels asteroides i cometes potencialment perillosos per a la humanitat. El 1999 AN 10 és un dels 200 detectats que suposen un perill real per al nostre planeta, perquè s'acosten a menys de set milions de quilòmetres, una distància temible si es produeix una perturbació orbital. Com a les pel·lícules de ciència-ficció, els astrònoms confien que si es vaticina amb la suficient antelació que un asteroide té rumb de col·lisió amb la Terra seria factible dirigir-li un projectil espacial que, provocant un fort impacte, desviàs el seu rumb en una altra direcció.

Enric Coll, president de la societat d'Observadors de Meteors i Cometes d'Espanya, coordina l'equip d'observadors de Costitx i, al moment de redactar aquesta informació, dirigia els preparatius per a l'observació de les Leònides, un dels esdeveniments més espectaculars que proporciona el cel, juntament amb els eclipsis de sol. És una tempesta de meteors que semblen sortir de la constel·lació de Leo, i que el vespre del 17 de novembre de cada trenta-tres anys arriba a la seva màxima espectacularitat. El 1999, tocava. Enric Coll calculava que es podrien veure entre 200 i 10.000 meteors per hora. El científic distribuï un equip d'observació a quatre punts diferents de Mallorca, armat amb màquines de fotografiar connectades a telescopis. Esperava que les dades que poguessin recollir fossin importants per a l'estudi de la tempesta estel·lar. Es preveia que la pluja de meteors no tengués conseqüències pels habitants de la Terra, gràcies a la protecció que ens proporciona l'atmosfera, perquè els meteors són particu-

les que es cremen a 100 quilòmetres d'altura. D'elles ens arriba un finíssim i imperceptible pols estel·lar que fa que la Terra engreixi cada any 60 milions de tones. Però les Leònides sí que podien afectar la flota de satèl·lits artificials situats per fora de la nostra barrera protectora natural. Són milions de partícules disparades com a bales a més de 70 quilòmetres per segon. Centenars de satèl·lits artificials es trobaven en zona de perill. Tot i que alguns varen ser reorientats per les companyies propietàries, els científics estaven expectants. La pluja de cometes podia donar molta informació sobre l'origen del nostre sistema solar.

Així es fa feina a l'Observatori astronòmic de Costitx. Inaugurat el maig del 1991, aquest és el centre d'observació més oriental de l'Estat espanyol. Va ser cofinançat pel Govern balear, l'Ajuntament de Costitx i la Caixa de les Balears "Sa Nostra". Per dur a terme les seves tasques investigadores, l'OAM es va integrar a la xarxa d'observatoris GEA (Grup d'Estudis Astronòmics) i segueix les pautes dels processos d'observació marcades per l'IAC (Instituto de Astrofísica de Canarias). L'equip d'observadors organitza també activitats de divulgació que ajuden al seu finançament.

Ara promou que els aficionats a l'astronomia de les Balears s'integrin al programa denominat SETI@home, un experiment científic que pretén aprofitar la potència dels centenars de milers d'ordinadors connectats a Internet, en la recerca d'Intel·ligència extraterrestre (SETI en sigles angleses). Els afeccionats participen mitjançant l'execució d'un salvapantalles que baixa i analitza dades d'un radiotelescopi. Es diu que existeix una petita, però captivadora possibilitat que un ordinador detecti el dèbil mormoleig d'una altra civilització còsmica. Com a qualsevol salvapantalles, es posa en marxa quan l'ordinador és en pausa. En aquests moments l'ordinador col·labora en la recerca d'intel·ligència extraterrestre analitzant dades especialment capturades pel radiotelescopi més gran del món, el Arecibo, situat a Puerto Rico. Es calcula que cinquanta mil PC participen al programa SETI a tot el món, entre d'ells, els d'alguns dels membres de l'Observatori de Costitx i d'altres afeccionats de les Balears.

Perquè l'OAM s'ha convertit en la referència dels astrònoms afeccionats mallorquins. Situat al turó més elevada del municipi de Costitx, quan arriba el vespre s'anima la solitària carretera que hi accedeix i el petit centre s'omple de vida. Les nits són molt més netes al centre de Mallorca, lliure de la humitat permanent que entela el cel a la costa. L'Observatori disposa de cinc cúpules equipades amb telescopis Schmith-Cassegrain de 256 mm. de diàmetre i una focal de 2.500 mm. amb navegació assistida. Els afeccionats paguen una petita quantitat per poder fer observacions de nit completa. Els grups són assistits per monitors. Al marge de l'observació dels cometes, les nebuloses i els planetes són els objectius més cercats. Des de Costitx, Júpiter i Saturn són espectaculars.

-La nostra galàxia té una extensió de 100.000 anys llum. La distància màxima de l'Univers és molt més gran: 15.000 milions d'anys llum. Cada senyal que ens arriba ve del passat. Com més llunyana, més és el passat. Podria succeir que una part de l'Univers que contemplam ja no existís?

-Sí, podria ser que ara miràssim una estrella, una supernova, que acabàs d'explotar. I has de saber que fins d'aquí a mil anys no ens arribarà la notícia. Una galàxia... ja és més difícil. Però en qualsevol cas, l'Univers sempre és sorprenent. Com més el coneixes més et sorpren. És un joc de coneixement.

ELS GRANS TELESCOPIS

-Quin són ara els objectius de l'astronomia en el canvi de mil·lenni?

-Ara es projecten grans telescopis per obtenir major resolució de tot el que ja es coneix de l'Univers. Els grans observatoris del sud, els americans a Hawaï, el pròxim telescopi espacial... Tots volen obtenir més informació de l'espectre electromagnètic, i més resolució d'allò que ja es coneix. Es pretén fer un model íntegre de l'Univers. Per a la investigació sobre els asteroides i sobre el sistema solar, ja no fan falta grans telescopis, sinó telescopis més ràpids.

-Ara els governs ja han pres consciència de la necessitat d'investigar l'espai, més enllà de la competència militar?

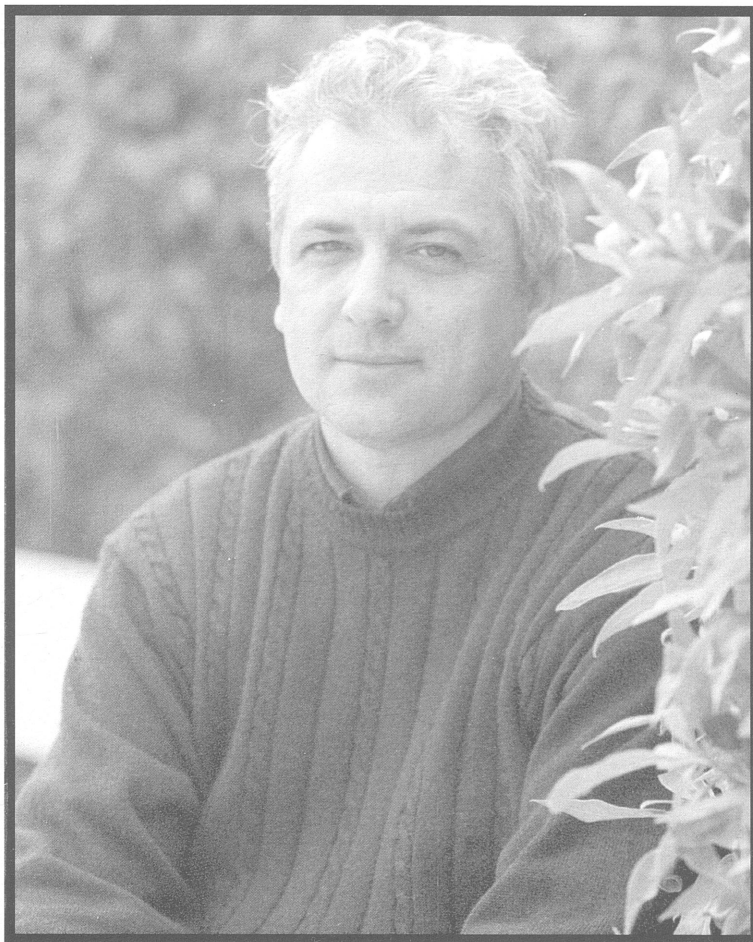
-La investigació espacial sempre ha estat una tapadora de la investigació militar. Com és sabut, Internet, per exemple, va ser un invent militar. La guerra de les galàxies de Reagan va fracassar, però va permetre grans avanços en astronomia. En astronàutica els fracassos són freqüents. En astronomia no. I els científics ara ja han aconseguit moure les consciències, i els Estats Units i Europa fan una investigació d'avantguarda. S'han temut que tot això genera tecnologia. Els governs tal vegada haurien de finançar amb més interès els projectes de rastreig del sistema solar. El seguiment dels asteroides.

-I què es proposa l'observatori de Costitx?

-Nosaltres som "xinxes" devora d'ells. Nosaltres i els quinze o vint observatoris com el nostre. Els grans fan de trencaglaç i nosaltres analitzam i feim el seguiment d'allò que ens diuen. El projecte immediat del nostre observatori és posar en marxa el telescopi Schmit amb una càmera CCD. És un projecte en el qual treballam des de fa cinc anys. Aquest telescopi ens permetrà fer un seguiment més precís de cometes i d'asteroides. Un altre projecte que hem de presentar al Govern de les Illes Balears i al Consell de Mallorca és el d'un altre telescopi que ens permetria veure el límit del cel d'aquí. És un projecte que no estarà enllestit fins d'aquí a tres o quatre anys. Més pròxima és la construcció d'un planetari, que facilitarà la divulgació del sistema solar.

-L'astronàutica sembla ara molt interessada en la investigació dels planetes.

-No tant. Les observacions més valuoses les fa el Havel, i les feines més bones les fan les sondes espacials sobre Júpiter i Mart. De la Terra, res. Les més bones imatges planetàries les fan un americà i nosaltres. Nosaltres les feim per proporcionar-les als investigadors. A Agustín Sánchez Lavega, de la Universitat del País Basc, que ens demana imatges de Júpiter i de Saturn. Llavors hi ha molts de teòrics en planetologia, que publiquen en funció dels resultats que els envien els observatoris i les sondes.

LA LLUNA

-S'investiga amb objectius colonitzadors?

-No, d'altres planetes no. Sí que hi ha plans d'explotació mineral de la Lluna. Plans a cent anys vista, però ja hi ha estudis molt avançats que preveuen que serà ben rendible. Hi ha molta riquesa. Titani, tot el que vulguis, sobretot elements molt útils per a la fusió nuclear. Elements que aquí s'han de produir, allà hi són en estat pur. La Lluna és un regal impressionant.

-Hi ha una teoria que diu que la Lluna és un satèl·lit artificial buit, fet fa milions d'anys per una altra civilització còsmica.

-Aquesta és una anècdota de les coses inversemblants que s'han arribat a dir sobre l'Univers. És un acudit que va divulgar la NASA com a exemple de les barbaritats que s'arribaven a dir, especialment per part dels mitjans de comunicació, que molt freqüentment han convertit el descobriment d'un asteroide en l'anunci de desastres planetaris causats per impactes hipotètics.

-Si a la nostra galàxia hi ha 150.000 milions d'estrelles, i la majoria tenen planetes, seria absurd pensar que els terrícoles som els únics sers vius.

-Estadísticament sí. Però tot és molt lluny, molt escampat. Com a mínim hi ha quatre milions de "Terres". Probablement moltes estan habitades, però són massa llunyanes. No tenim capacitat per saber-ho.

-És impossible la comunicació?

-Hi ha grans projectes. El projecte SETI només n'és un. Però tots són molts incerts.

Airtel i Catalunya

un gran
futur
per endavant

Patrocinador
Oficial de la
Mostra
de Revistes
en Català '99

Si vol, trucant al 123, podrà rebre les seves factures i ser atès en Català

Apropa't pel nostre Stand Airtel de la fira i gaudeix de les nostres ofertes en telefonia mòbil.

Agència Terrassa
Avda. Abad Marcet, 51
(davant camp de futbol)
Tel. 607 80 39 08

Agència Vilafranca
Avda. Barcelona, 85
Vilafranca del Penedès
Tel. 610 73 68 29

Agència Lleida
Passeig de Ronda, 74 - 80
(Edifici Shopping Centre)
Tel. 607 80 39 41

Agència Olot
Vilanova, 2
(Cant. Plaça Clara)
Tel. 610 73 68 12

Agència Ciutat Vella
Ferran, 43
(a prop Plaça St. Jaume)
Tel. 610 73 67 78

Agència Mollet
Plaça Major, 22
(a prop l'illa)
Tel. 607 80 40 72

És més fàcil

La Clau d'ONA

PER ENTENDRE EL PRESENT, PER OBRIR EL FUTUR

**La Conselleria
d'Agricultura convoca
un congrés del món
rural per al 2000** (pàg. XLVII)

**Turisme: invertir en
medi ambient per
ser competitius**

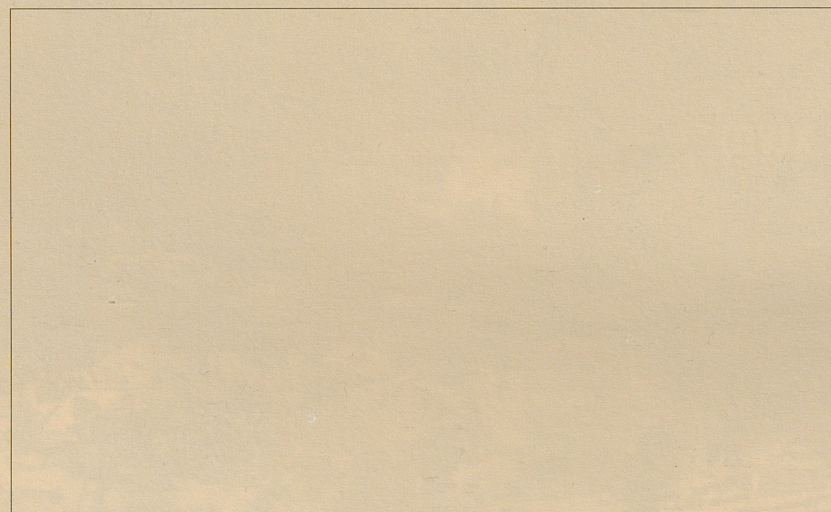
(pàg. XLVI)

Turisme: invertir en medi ambient per ser competitius

El debat sobre l'ecotaxa i les diferents reaccions que ha provocat entre els agents socials ha obert una reflexió profunda sobre les relacions entre el medi ambient i l'economia. Avui se sap que invertir en medi ambient és l'única garantia per mantenir la competitivitat del producte turístic de les Illes. El cànon turístic, a pesar dels dubtes que genera, es consolida com a un bon instrument, però caldran molts més esforços. Recents taules rodones a la Cambra de Comerç o a Futur Alcúdia així ho demostren.

S.V.

Com era previsible, el debat social sobre l'ecotaxa ha centrat bona part de les expectatives generades pel Govern del Pacte de Progrés, sobretot després que la creació d'un fons turístic, que inclou el famós cànon, hagi estat plasmat a la Llei d'acompanyament dels pressuposts generals de la Comunitat Autònoma per a l'any que ve. Ara només falta saber si l'Administració central hi vol participar o no, per decidir finalment sobre la quantia i la forma de pagament.

El turisme demana avui qualitat de l'entorn.

A una taula rodona organitzada per la Cambra de Comerç de Mallorca, Eivissa i Formentera i el Cercle d'Economia de Mallorca, el conseller de Turisme, Celestí Alomar, informà públicament, per primer cop, de l'abast del nou impost: "Les Illes Balears necessiten, digué, 102.000 milions de pessetes entre els pròxims sis i vuit anys per rehabilitar zones turístiques i per crear una xarxa de parcs naturals d'ús turístic. Segons el conseller, modernitzar per complet les zones, d'acord amb el POOT (Pla d'Ordenació de l'Oferta Turística) suposa una inversió de 90.000 milions de pessetes i l'adquisició de tres mil hectàrees d'espais protegits altres 12.000 milions.

A l'esmentada taula rodona, a la qual hi participaren el conseller, el gerent de la Federació Hotelera, Antoni Munar i el geògraf Pere Salvà, es va fer evident la necessitat d'invertir en medi ambient per mantenir les Balears com una zona competitiva a la Mediterrània. Les nostres illes ja no poden competir en preus, sinó en la qualitat dels serveis i de l'entorn. Així es va dir, a pesar de les reticències empresarials sobre qui ha de pagar el nou impost i com s'ha de fer i és que, des de sempre havíem intuït que preservar l'entorn i el medi ambient era una necessitat socialment rendible, però aquesta creença sovint ha topat contra una realitat que li resultava adversa. No debades, el desenvolupisme que ha presidit el model econòmic de les Illes en els darrers trenta anys no només ha suposat una gran acumulació de capital, sinó que ha creat milers de llocs de feina, molts més, fins i tot, que els que hagués necessitat un raonable creixement vegetatiu de la població insular. Com fer

entendre, per tant, que el consum massiu de territori era contraproduent per al desenvolupament de les Balears? Ha estat necessari arribar a una situació límit, com la registrada els darrers estius, tal com s'exposà a la taula rodona, per poder demostrar la virtut del pensament conservacionista, per demostrar de manera fefaent que les inversions mediambientals no només són rendibles socialment, sinó també econòmicament.

UN ENTORN DE QUALITAT

Avui sabem que el turisme requereix no només una bona climatologia, sinó un entorn de qualitat, sobretot perquè a mesura que ens hem anat desenvolupant el nostre producte s'ha anat fent més car i, cada pic, és i serà manco competitiu si només es miren els preus. A la Mediterrània sembla que, a la fi, s'han començat a alenar aires de pacificació i, conseqüentment, d'aquí a molts pocs anys veurem com antigues destinacions turístiques es reincorporaran als mercats i, endemés, se'n crearan de noves. La competitivitat dependrà, en conseqüència, fonamentalment, de l'estat del medi ambient. En aquest sentit, la societat balear ha canviat el seu pensament. Potser no d'una manera radical, però sí suficientment perquè avui s'accepti que s'ha d'invertir en medi ambient.

Una conseqüència immediata d'aquest canvi d'actitud és la bona acollida que té el debat sobre l'ecotaxa, encara que no, com hem dit, la seva posada en pràctica que continua despertant molts de dubtes. Endemés de l'encontre de la Cambra de Comerç, tant a Futur Alcúdia -jornada de reflexió que un any més reüní més de dos-cents empresaris de la zona- el conseller de Turisme assegurà que ningú ja no dubta que hi ha necessitat de crear qualche tipus impositiu de caràcter finalista per atendre el dèficit mediambiental que arrossegueu les Illes com a conseqüència del desenvolupisme. És aquesta una tasca immensa que fins i tot va més enllà dels objectius de l'ecotaxa, ja que implica des de la creació d'una xarxa de parcs naturals, que raonablement pugui compaginar els usos científics amb els turístics, al manteniment del paisatge a través de l'agricultura i a la creació de noves ofertes d'oci relacionades amb la natura. I, igualment, la rehabilitació de centres urbans o zones turístiques, així com altres activitats implicades amb l'entorn, com és el reciclatge de residus sòlids o les que procuren un estalvi energètic. Així, el medi ambient apareix no només com un factor corrector del desenvolupament passat, sinó també, de cara al futur, com un nínxol de noves ocupacions que, tal volta, puguin assumir una part dels excedents de mà d'obra de la construcció, un cop aquest sector iniciï el declivi que inevitablement seguirà quan el mercat comenci a refredar. Parlem, per tant, d'un nou sector econòmic per a les Illes que, inevitablement, ha de sorgir del nou model de desenvolupament que avui és a debat; d'un debat que aquestes darreres setmanes s'ha centrat entorn de l'ecotaxa, però que sens dubte és molt més profund.

MÉS ENLLÀ DE L'ECOTAXA

De fet, l'ecotaxa només és un dels instruments possibles per generar els primers recursos, ja que es tracta d'aplicar una fórmula relativament senzilla que, no obstant això, enguany hagués permès recaptar més d'onze mil milions de pessetes. Tot un baló d'oxigen per als espais naturals protegits -protegits, sí, però ni gestionats ni ben conservats- de les nostres illes, encara que insuficient per atendre totes les demandes mediambientals de la societat. Per aconseguir dur endavant una autèntica revolució ecològica, paral·lela al desenvolupament d'un nou model econòmic fonamentat en els serveis avançats, caldrà mobilitzar més i més recursos, tant del sector públic (i acudir si és necessari, i sobretot perquè és de justícia, a Madrid per demanar l'aplicació del règim especial de les Balears) com del sector privat. És hora que els empresaris reinverteixin aquí, en altres ofertes de serveis, si no tots, sí la major part dels seus excedents turístics. És imprescindible que l'Administració i el sector privat es facin còmplices d'un nou model de desenvolupament que permeti créixer de manera sostenible.

La Conselleria d'Agricultura convoca un congrés del món rural per al 2000

Una de les primeres decisions del nou govern, fruit dels pactes amb els partits progressistes va ser la recreació de la Conselleria d'Agricultura, al marge de la d'Indústria i Comerç i, simultàniament, la convocatòria d'un congrés per al món rural que tindrà lloc d'aquí a un any. Queden dotze mesos per davant per preparar un esdeveniment que està cridat a definir un nou ordre agrari a totes les Illes.

S. V

El sector agrari s'enfonsa cada vegada més en el PIB de les Illes, on el seu escàs pes econòmic s'ha unit enguany a una mala anyada. En aquest sentit, l'anunci fet per les centrals lleteres de rebaijar el preu que paguen als ramaders ha estat una pèssima notícia, però només una més d'un any agrícola i ramader que s'ha caracteritzat per l'extremada sequera. El llarg eixut que ha patit el camp ha provocat una minva de la producció que ha corregut en sentit contrari a la terrible competència d'un món cada pic més globalitzat, en el qual les multinacionals alimentàries imposen les seves regles de joc. La renda agrària és en descens a pesar de les subvencions comunitàries i, tot plegat fa que el sector -malgrat el qualificatiu d'estratègic que va rebre de part de l'Administració autonòmica- hagi entrat de bell nou en números vermells. El producte interior brut foraviler d'enguany serà negatiu, i agreugerà així les diferències amb un PIB general que torna a vessar per dalt. I el pitjor és que aquesta fallida econòmica del camp passa absolutament desapercibuda per a una escalfada economia, on els serveis i la construcció marquen el ritme. Hi ha, pot ser, algunes excepcions. La vinya i la conseqüent indústria vitivinícola constitueixen un oasi enmig del desert, però els parèntesis són escassos i la regla general s'imposa: els ramaders tanquen les vaqueries i els pagesos deixen de ser-ho fins el punt que, a pesar de la malifeta, el sector primari mallorquí necessita importar mà d'obra estrangera per intentar sobreviure.

Es en aquest context que la Conselleria d'Agricultura ha tornat a cobrar protagonisme dins de l'executiu balear. Després d'una sèrie d'anys en què va compartir conseller amb Indústria i Comerç, el sector primari torna a disposar d'una infraestructura administrativa pròpia. D'aquesta manera, des del Govern s'ha volgut subratllar la importància social del sector al marge del seu pes i, per això justament, per precisar quin és el paper que ha de tenir l'activitat agrària en el projecte global de les Illes, el nou conseller, Joan Mayol, ha convocat un congrés del món rural que ha de tenir lloc d'aquí un any, és a dir, el novembre del 2000.

UNA NOVA POLÍTICA AGRÀRIA

Realment, no és gens fàcil la tasca del nou conseller d'Agricultura. De moment, les seves primeres passes pels terrossos han estat ben rebudes, però la missió de Joan Mayol serà gairebé impossible mentre la societat illenca no accepti aquest paper estratègic que els polítics han assignat a una activitat que va més enllà de la producció alimentària. Des de la conselleria sabem perfectament que el futur de la fora vila passa pel reconeixement social d'aquells que tenen cura de l'entorn. Com dèiem, el sector agrari té una importància que va molt més enllà de l'economia i per això el Govern del Pacte de Progrés diu estar disposat a impulsar una nova política agrària que l'ha dut, en una de les primeres decisions, a restringir l'edificabilitat en sòl rústic -tot i que aquesta sigui una mesura predominantment urbanística- al mateix temps que des de la conselleria s'anuncia la possibilitat de combinar certs usos residencials o turístics amb l'explotació de la terra, com és facilitar el lloguer de cases com alternativa a la venda als estrangers. També el projecte de crear un banc de terres per facilitar l'accés a la pros-

peritat dels joves pagesos o donar suport a les campanyes a favor del consum de productes autòctons. El problema és saber si aquestes mesures arribaran a temps o si, per contra, limitaran la seva eficàcia a l'allargament d'una agonia que marxa paral·lela a la destrucció d'un dels pilars -el paisatge i molts dels costums tradicionals- de la identitat de les Illes.

Una mala anyada és assumible.

N'hi ha hagut moltes al llarg de la història de Mallorca, moltes de les quals han vengut seguides d'èpoques de fam i d'emigració. Aquest no és el cas actual. La nostra societat viu dalt la cresta d'una onada econòmica, des d'on la situació del sector primari no mereixeria gaire interès si no fos per les conseqüències indirectes del seu empobriment. Així, la societat es pot sentir escandalitzada davant la massiva venda de terres a alemanys, mentre la renda generada per aquestes transaccions fa pujar el producte interior brut. Són doblers del camp que s'adjudiquen altres sectors i que no es reinverteixen en la seva cadena

Agricultura, la ventafocs de la nostra economia.

productiva. De la mateixa manera que també pot lamentar que fora vila, la ventafocs de la nostra economia, hagi assistit enguany als primers conflictes socials entre la població resident i els nouvinguts del nord d'Àfrica. L'enfrontament entre Unió de Pagesos de Mallorca, que tradicionalment representa el sector més progressista del camp mallorquí, i Comissions Obreres és un símptoma preocupant de cara al futur. La Unió de Pagesos s'ha querellat contra CC.OO. per la denúncia que el sindicat ha fet sobre les males condicions d'habitatge dels temporers immigrants.

MESA DE DIÀLEG SOCIAL

Sens dubte, la situació mereix una anàlisi més a fons del que es pot fer en un article. És un tema que requereix l'atenció, per exemple, de la recentment constituïda Mesa del Diàleg Social. Segurament les dues part tenen raons suficients per defensar les seves postures, però el resultat és evident: fora vila continua essent el sector més fràgil. Per això és bo, d'entrada, que l'agricultura torni a parlar en primera persona dins de l'organigrama del Govern balear -a partir d'ara, segons sembla, Govern de les Illes Balears- per poder convidar, des de la Conselleria d'Agricultura, totes les altres persones, tots els sectors econòmics i els seus agents socials, a obrir un gran debat, a fomentar un gran pacte social entorn del futur de l'agricultura i la ramaderia de les nostres illes.

- CONJUNTURA -**L'alentiment econòmic començarà el 2000**

Enguany ha tornat ser d'un extraordinari escalfament, però, finalment, tot fa pensar que l'esperat alentiment començarà amb el canvi de mil·lenni. Les previsions del Govern van en aquest sentit. Per a l'any 2000 es preveu un creixement del 3'6%, prop de la mitjana espanyola. Serà, encara, un creixement alt, d'expansió, però a uns nivells més adequats un cop que la construcció entri en un període de major estabilitat.

**PRODUCTE INTERIOR BRUT
ILLES BALEARS 1999****(variacions respecte a l'any anterior)**

Total	+ 6'1 %
Serveis	+ 6'1 %
Construcció	+ 11'2 %
Indústria	+ 5'4 %
Agricultura	- 4'0 %

font: Govern de les Illes Balears

**PRODUCTE INTERIOR BRUT
ILLES BALEARS 1999****(distribució per sectors)**

Serveis	83'2 %
Indústria	8'2 %
Construcció	7'1 %
Agricultura	1'3 %

font: Govern de les Illes Balears

ONA

Segons les previsions del Govern que acompanyen els Pressuposts Generals de l'any 2000, les Balears arriben al nou mil·lenni amb una taxa de creixement del producte interior brut gairebé doble que l'espanyola. Enguany superarà la xifra de 2'6 bilions de pessetes, la qual cosa suposa en termes reals el 6'2% respecte a l'any passat. Un percentatge que demostra com l'economia continua escalfada. En tot cas, però, per sectors, l'aportació dels serveis al conjunt és del 83%, seguida de la indústria amb el 8'2%, la construcció, amb un 7'1% i, finalment, l'agricultura i pesca amb un 1'3%.

Per sectors, el creixement d'enguany s'ha donat a la construcció (11'2%), serveis (6'1%) i indústria (5'4%), mentre que l'agricultura, a causa de la sequera, ha registrat un descens de més del 4%. L'escalfament és evident, però de cara a l'any que ve ja hi ha símptomes de desacceleració o, si més no, d'alentiment en el ritme de creixement, ja que no es pot parlar, ni de prop fer-hi, de cap crisi imminent, ans al contrari, s'espera mantenir

l'actual dinàmica un parell d'anys més. Així, per al 2000, les previsions de la Conselleria d'Hisenda són de créixer un 3'6%.

REDUIR EL RITME

De fet, ja enguany s'ha produït una lleugera desacceleració, de manera que de cara al futur més pròxim s'ha d'esperar un període de creixement estable tant pel que fa al consum privat com a les inversions. Al llarg de 1999 s'ha registrat un increment del 20'7% en la matriculació de vehicles, amb un increment de consum de gasolina del 3'1%. Tot i això, s'espera que el crèdit al sector privat baixi del 16'6% actual al 11'2, la qual cosa implica reduir el ritme.

La despesa turística total s'ha incrementat el 1999 en un 9%, i ha arribat als 917.000 milions de pessetes (una quantitat inferior a l'estimada per "Sa Nostra", que la situa per sobre del bilió de pessetes). Els turistes han augmentat en un 10% i la despesa turística per persona i dia al voltant del 4%.

MÉS OCUPATS, MENYS ATUR

Quant al mercat de treball, el nombre d'ocupats en els sectors no agraris va ser de 378.770 persones, 21.810 més que al mateix mes de l'any anterior. La previsió és que durant els pròxims mesos continuarà creixent, de manera que a finals d'any es podrà parlar d'un increment mitjà de 14.300 llocs de feina nets, amb una taxa mitjana d'atur del 5'9%. En definitiva, els aturats s'han reduït, els ocupats han augmentat i la població activa, també.

147 .686 milions, uns pressuposts de transició

Els primers pressuposts del govern de progrés han estat qualificat pel conseller d'Hisenda, Joan Mesquida, com de transició perquè, com és evident, no ha quedat més remei que seguir les pautes de l'anterior govern per a la seva confecció. Els primers pressuposts de progrés autèntic seran, per tant, en paraules del conseller, els de l'any 2001.

No obstant això, els pressuposts d'enguany ja permeten esbrinar aspectes concrets de la nova política, com és la partida reservada per començar ja l'any que ve la reimplantació del tren entre Palma i Manacor o el creixement de les despeses previstes en Educació, Benestar Social i Medi Ambient. Igualment, a la Llei d'acompanyament dels pressuposts, apareix la creació del fons turístic que empara la ja famosa ecotaxa que ha de permetre, a partir del següent exercici, una reconversió profunda de l'oferta turística de les Illes.

Entre les partides destaca, evidentment, el 40% dedicat a educació, així com els increments en transport, sanitat, promoció del treball i recerca.

PREMI INTERNACIONAL PER A LA CADENA HOTELERA ACORN

L'hotel Almirante Farragut de Ciutadella (Menorca) ha estat guardonat pel majorista de viatges britànic Airtours. L'establiment ha estat tal volta el que ha demostrat major dinamisme durant el darrer any, amb el prestigiós premi Happening Award. Es tracta d'un guardó que es concedeix a través dels clients a aquell establiment que ha ofert un millor servei.

L'esmentat hotel és un tres estrelles superior que pertany a la cadena Acorn, que sempre s'ha caracteritzat per la millora constant de la qualitat. L'Hotel Farragut és, segons els clients d'Airtours, el millor "hotel de 4 A", l'equivalent britànic a la categoria de l'establiment, que figurava en el programa Summers 99.

El lliurament del premi va tenir lloc en una cerimònia celebrada en el luxós creuer MS Subird a la qual assistiren més de quaranta empresaris del sector.

El nord i el sud de la Mediterrània es trobem a Formentor

Un cop més, Mallorca ha servit d'encontre per a personalitats polítiques d'una i altra voreta de la Mediterrània, amb dos amfitrions, els presidents algerià Bouteflika i l'espanyol Aznar. El Fòrum Formentor és una iniciativa de la Fundació Repsol, una petroliera que té grans interessos econòmics en el país nord-africà.

ONA

El president algerià, Abdellaziz Bouteflika i el president espanyol, José María Aznar, viatjaren plegats des de Son Sant Joan a Formentor. Però no varen ser els únics alts dignataris que assistiren a la cita del fòrum convocat per la Fundació Repsol que vol convertir Formentor en cita anual entre el nord i el sud de la Mediterrània. També hi assistiren l'exprimer ministre israelita, Simon Peres, el ministre d'extersiors rus, Igor Ivanov -en plena segona guerra de Txetxènia- l'expresident portuguès Mario Soares, els ministres d'interior d'Israel i Alemanya, Ben Ami i Otto Schily, així com el comissari europeu Pedro Solbes i l'excomissària Emma Bonino. Una llarga llista de polítics i periodistes de més d'onze països completaven la llista.

PAU I DESENVOLUPAMENT

Les jornades tengueren com a eix central la recerca de solucions per a una Mediterrània farcida de conflictes bèl·lics i socials, començant per la veïna Algèria que, només a mig hora de vol de Mallorca, fa vuit anys que es troba immersa en una guerra civil que ha causat més de cent mil morts. La presidència de Bouteflika permet ara trobar una sortida pacífica que permeti la reactivació econòmica d'aquest país. Bouteflika, de la mà de la Fundació Repsol, petroliera que té forts interessos en el gas al Sàhara, cerca inversions que estabilitzin el país, així com una solució per als problemes demogràfics que són similars als del Marroc.

Tots els presents coincidiren, tal com afirmà el ministre d'extersiors Abel Matutes, en la necessitat de cooperar amb Algèria per aconseguir la pau, la democràcia i el desenvolupament econòmic, així com per regular la immigració. Un tema aquest que preocupa la

Unió Europea que, per això mateix, està disposada a invertir en el desenvolupament dels països del nord d'Àfrica.

FORMENTOR, ESCENARI IDEAL

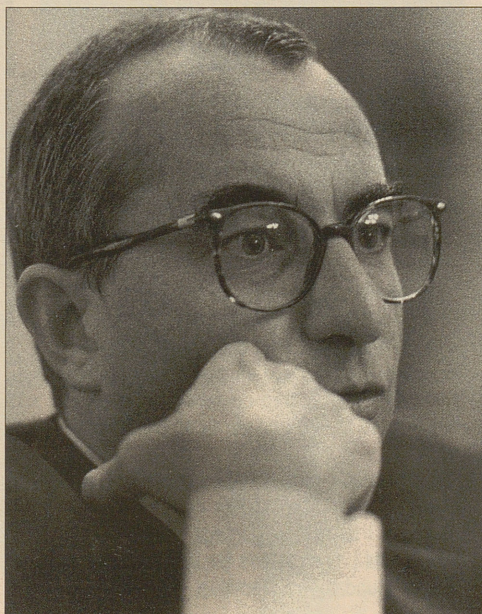
Un dels sistemes és, precisament, el turisme, un model de desenvolupament que fa que tots els mercats emergents mirin les Illes Balears com a principal exponent mediterrani i mundial del turisme de vacances. Hom calcula que si el procés de pacificació a Algèria, Turquia, Egipte i l'exlúgàvia va per

El president algerià Bouteflika.

bon camí, el turisme permetria ampliar els mercats existents i plantejar una forta competència a les destinacions ja consolidades. Això fa que les Balears s'hagin de plantejar un nou horitzó de qualitat i, en aquest sentit, convertir-se en líders d'un sector econòmic en el qual tenen un excel·lent *know how*.

El Fòrum podria tenir continuïtat l'any que ve. Formentor -que ja va ser escenari d'un encontre de caps d'estats i de govern de la Unió Europea- és un lloc ideal per a aquest tipus de conferències. No només compta amb unes bones instal·lacions i un entorn envejable, sinó que, endemés, reuneix totes les condicions necessàries de seguretat.

Cristòfol Soler.

Cristòfol Soler, "ambaixador" a l'IMEDOC

ONA

L'expresident Soler ha estat nomenat per l'actual executiu representant de les Illes Balears a l'IMEDOC (el *lobby* d'illes de la Mediterrània Occidental format per Còrsega, Sardenya i les Balears). Cristòfol Soler, que va ser president durant nou mesos fins que va dimitir a causa de la pressió exercida en contra seu pel seu antecessor Gabriel Cañellas, tenia plaça al Centre Balears Europa, organisme que va tenir un pes decisiu en la configuració de l'IMEDOC i, per tant, en el reconeixement de la insularitat per part del Tractat de la Unió Europea.

Un cop constituït el govern de progrés, la direcció del Centre va ser encarregada al socialista Francesc Quetglas qui, tot d'una, manifestà la seva intenció d'ampliar l'actuació cap a les altres illes de la Mediterrània. El Centre Balears Europa té una oficina oberta a Brussel·les i és, actualment, en fase de reactivació per agilitar les relacions entre les institucions comunitàries, el Govern i els sectors econòmics de les Balears.

En aquesta situació, el president Antich ha confiat en un dels seus antecessors, Cristòfol Soler, per mantenir les relacions amb Còrsega i Sardenya, atesa la seva experiència i per ser, segons va dir, una "qüestió d'Estat" per a la qual és bo cercar la col·laboració d'altres forces polítiques. L'actual president del Partit Popular a les Balears i excap de l'executiu, Jaume Matas, ha manifestat no compartir la decisió de Soler d'acceptar el nomenament, però ha dit que la respectarà.

W.W.W.
BIT

El Govern comença a implantar l'Administració digital

ONA

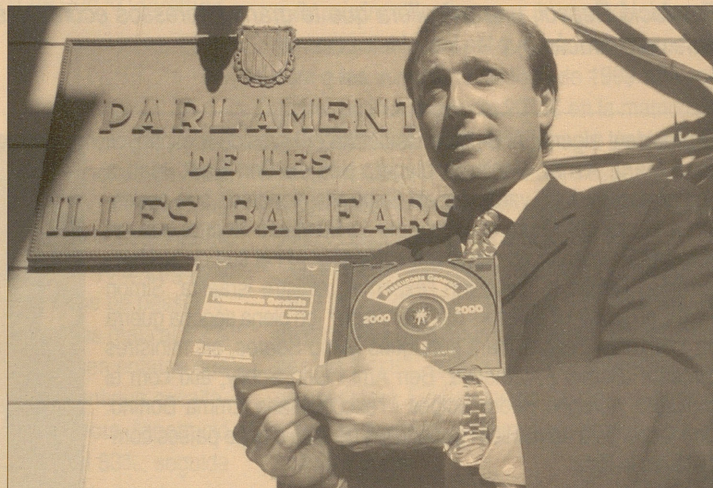
La Conselleria d'Hisenda ha començat a donar cobertura legal a la implantació de l'anomenada administració digital, si més no a través de la seva pròpia gestió financera. Així ho exposa a la Llei d'acompanyament dels pressuposts de l'any 2000. L'objectiu és la progressiva desaparició de l'enorme moviment de paper que genera aquesta gestió, ja siguin factures, documents comptables, impresos o estats de comptes. A partir de l'any que ve, un document d'aquest tipus transmès entre les diferents conselleries per Internet serà tan vàlid com si s'hagués enviat amb paper firmat i amb segell.

La primera passa és d'ordre intern, dins del Govern, però ja es treballa per poder estendre aquest sistema a les relacions externes, amb els proveïdors, creditors, banca, Parlament i altres institucions.

La finalitat és arribar a l'entrada en funcionament dels anomenats gestors virtuals, programes informàtics que desenvolupin tasques fins ara realitzades per funcionaris, com és ara una determinada decisió sobre tramitar o no una proposta de modificació de crèdit, o si una despesa té o no el crèdit corresponent. De fet, no és més que introduir dins de l'Administració sistemes que ja s'empren en altres estaments socials, com per exemple a les entitats bancàries amb els caixers automàtics.

A través d'aquest procediment, el Govern inicia una nova etapa en les relacions internes i, d'aquí a poc temps, amb els ciutadans. Una passa més cap a la integració de tots els serveis d'informació que hi ha de cara al públic i a l'agilitat de les relacions. En aquest sentit s'avança cap a la finestreta única electrònica, un objectiu a mig termini que permetrà que tots els ciutadans puguin accedir a l'Administració des de casa seva per fer qualsevol gestió que no requereixi la presència física de l'interessat.

Enguany, com a prova d'aquesta voluntat, el conseller d'Hisenda ja ha

Els pressuposts en suport digital.

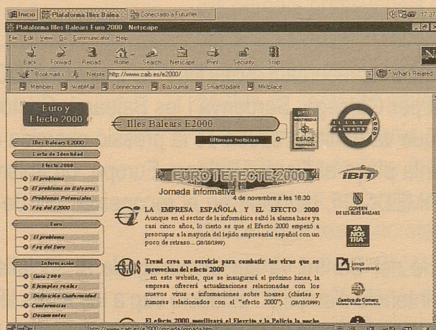
prescindit de la furgoneta amb la qual tradicionalment es transportaven els volums dels Pressupostos i l'ha substituïda per un CD-Rom que contenia tota la informació, de la mateixa manera que el Govern ha inclòs a la seva web una pàgina amb la informació més important sobre el projecte de llei.

Adreces a la XARXA

ELS DARRERS DIES ABANS DEL 2000

(www.caib.es/e2000)

Tot és a punt. Els governs han preparat programes d'emergència en previsió que l'efecte 2000

pugui causar problemes als sistemes informàtics que regeixen serveis bàsics, com el transport aeri, els serveis elèctrics, la sanitat, les telecomunicacions, etcètera. Una alerta que també s'encendrà a les Balears coincidint amb la nit de cap d'any. Totes les grans empreses públiques o privades

que presten serveis per a la comunitat ja han homologat les mesures preses per evitar l'efecte, però per si un cas no convé baixar la guàrdia.

GESA ha volgut tranquil·litzar els consumidors afirmant categòricament que res no fa pensar en una possible fallida del sistema i que, per tant, la millor manera que poden tenir els ciutadans de celebrar el trànsit de segle és fent la mateixa festa que tots els caps d'anys.

Però si l'Administració ha previst els possibles problemes, no passa el mateix en el sector privat, on s'havien d'haver invertit més de cinquanta mil milions, només a les Illes, per preveure l'efecte. L'economia balear, per la seva dependència del turisme i, per tant, de les xarxes exteriors, es pot veure afectada per fallides externes i, per tant, difícils de detectar abans d'hora. Però aquests seran problemes dels quals segurament se n'adonaran empresaris i clients a l'endemà, quan tornin a la feina.

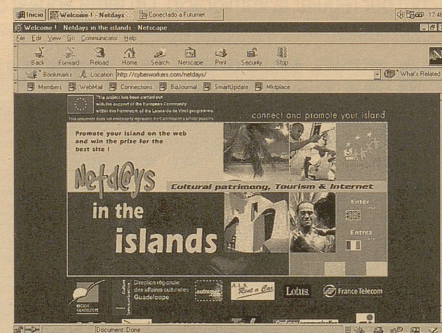
De moment encara sou a temps de consultar la pàgina de la Plataforma Illes Balears Euro 2000 integrada pel Govern i diferents entitats financeres i empresarials. Hi trobareu tota la informació de darrera hora.

CONCURS PER A JOVES DE L'EUROPA INSULAR

(www.cyberworkers.com/netdays)

Més de cinquanta projectes de vuit països participen en el concurs convocat pel club Cyberworkers titulat

"netdays in the islands". Es tracta d'un concurs adreçat als joves que viuen a les illes europees perquè divulguin a través d'Internet les característiques culturals i turístiques dels seus respectius territoris.

A les Balears, el concurs compta amb la col·laboració del Centre Balears Europa que ha assessorat al fins ara únic concursant de les nostres illes. Es tracta d'un projecte anomenat "myotragus", en record de la mítica cabra que visqué a les Balears abans de la presència humana.

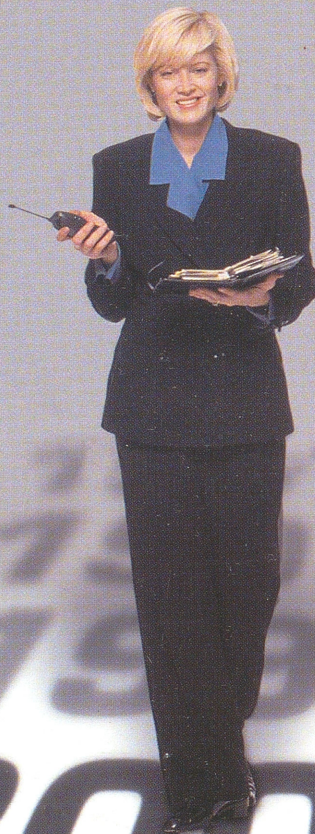
Els balears tendran com a competència altres projectes arribats de les illes nòrdiques, Àsland i Gotland, i també de Còrsega, Sardenya, Madeira, Creta i, fins i tot, de les illes franceses de Reunió, Guadalupe i Martinica, entre d'altres.

Estam al vostre costat

A diari. Dia i nit.
Aplicant tecnologia
innovadora,
competitiva
i respectant
el medi ambient,
amb decisió de servei
a la Comunitat Balear.

**EL GOVERN DE LES ILLES BALEARS I LES
EMPRESSES, INSTITUCIONS I ORGANISMES
AFRONTEN L'EFFECTE 2000.**

Unes organitzacions que donen mostres
del progrés de la nostra terra i que
contribueixen decisivament a consolidar
la imatge de la nostra comunitat
autònoma com a un lloc modern, sòlid
i segur. Una comunitat que funciona.
L'objectiu és mantenir l'1 de gener del
2000 els nostres nivells de competitivitat
tant en les administracions públiques,
com en les pimes i les grans empreses.
Si encara en teniu algun dubte,
telefonau-nos.

**Superaran
l'any 2000**

PLATAFORMA

902 31 12 99

<http://www.caib.es/e2000>

GOVERN DE LES ILLES BALEARS

Conselleria d'Hisenda, Pressuposts,
Energia i Innovació Tecnològica

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

Associació joves
empresaris de Balears

Cambres de Comerç
de Balears